

مروتوکسرو

تصمیم او هواشی له:-
عبدالمرّحیم مجدوّب - صریوت

دیباچه له:-
میرشرف خان - وزیر

پینتو آکیدا یی پلینپور یونیورسٹی

پینک آرٹ پریس (لٹھاؤر)
روشن میڈیا

جہنم میں ایسا بھائی کیا
کہ تنبیہ

فہرست

شمارہ	دکشنری عنوان	دیونگی	معنی
۱	دران	:-	درو تو نیازیوں کے سفر
۵	میرھرس	:-	نو از میداد خیل کسر
۱۰	جرس	:-	دکرنگ میداد خیل کلام
۱۵	چرس	:-	دھیم کیا خیل کسر
۱۹	جرس	:-	دار سلا غذی نیل کلام
۲۳	چرس	:-	چھلوان او درب غازی خیلو کسر
۲۹	جرس	:-	الروال کلام
۳۳	جرس	:-	المراد بکلام وال کسر
۳۷	جرس	:-	دمانک کلام
۴۱	میرھرس	:-	ختکواو مرتو کسر
۴۵	چرس	:-	مہ خیلو او دیچھو خیلو کسر
۴۷	جرس	:-	الروال کسر
۵۰	منحان	:-	نیازیو کلام بیکو خان وال
۵۳	چرس	:-	سر فراز مینا خیل کسر
۵۶	دینک	:-	مرتو او نیاز پو کلام
۵۹	چرس	:-	صوت اد شہیار مندرہ خیل نیازیو کلا
۶۲	میرھوس	:-	صہت ادم زی کلام
۶۷	کسر	:-	جا فو ال رووال
۷۱	دوران	:-	درو
۷۴	سلطان	:-	بلپو کست

شماره دکسر عنوان

نام	دیونک	دکسر عنوان
۴۹	- نامعلوم	۳۰ - سمجحت وال او کنٹھا پور و کسر
۵۱	- میرھوس	۳۱ - دعمری ناور خیل کسر
۵۲	- جرس	۳۲ - مر و تو اود ختکو کلام
۵۴	- دوران	۳۳ - دلت خیلو کلام
۵۹	- دوران	۳۴ - عیسک خیل لی نیازیو کلام
۸۲	- جرس	۳۵ - نواز اوس سلطان خیلو کسر
۸۴	- جرس	۳۶ - نیازیو اوف و ٹو کسر - قتل خاوال
۸۹	- دوران	۳۷ - نیازیو کلام اشپر خانزم وال
۹۲	- دینک	۳۸ - مر و تو اود نیازیو کسر - بیکو خاوال
۹۷	- دوران	۳۹ - دمر و تو اود نیازیو کلام - بیکو خاوال
۹۸	- نامعلوم	۴۰ - عمر خان او جلی سید خیل نیازیو کسر - نامعلوم
۱۰۱	- جرس	۴۱ - ختکو اود مر و تو کلام
۱۰۲	- لاج میر	۴۲ - کلام نواز میدھیل و حکیم کدا خیل
۱۰۴	- عطائی	۴۳ - کلام دنواز خامیدا خیل و دحکیم کدا خیل
۱۰۸	- نور محمد	۴۴ - تالی ز مندو وال کسر
۱۱۱	- میرھوس	۴۵ - سبیت غزی خیل کسر
۱۱۲	- میرھوس	۴۶ - مہد تاجی زی کسر
۱۱۷	- میرھوس	۴۷ - سبیت غزی خیل کسر
۱۲۰	- لاج میر	۴۸ - شمس الدین وال چیئی گکرو وال کسر
۱۲۵	- کنھائی	۴۹ - کلام سبیت خاومقیب خاچکرو اغرو خیل

پڑنڈ کلو

دورخونه یو درج وہ چه نہ دھپل زور خوب دروند ملکری
 بنا غلی جبیب اللہ خان مرود ریج دمغری پاکستان هائی کورٹ
 سره په بحث کبینے بوخت دُم چه ناخاپه لئے راتہ دھپل قام مرود
 دکسر و نو دخوندا ذکراو کرہ۔ جبیب اللہ خان دیپنیتزادب سره
 دو مرہ پرہ میتھے او آشنا فی لرلہ چڑھے حق حیران کرم۔ د
 پسندود ٹھنے مستند و شاعر انو د کلام دھوالونہ پس لئے راتہ
 دمرود تود دکسر و نو ٹھنے توجھے واورولے۔ ماورتہ او یل چھ وروہ
 دکسر و نو خوند خودے راتر خولے کھو۔ ولے دار راتہ او رایہ چہ
 دا کسر و نہ چرتہ وی او خنکہ پہ لاس راجھی۔ جبیب اللہ خان راتہ
 او وے چہ شکر دے دکسر و نو غرضی را پیدا شو۔ دکسر و نور اسپاکول
 زما په ذمہ۔ او ہیئ لہ یو ادیبی او علمی رنگ دکول ستاکار۔ بیظ
 قول پیخ شو۔ او شہ دھے پس شہ کرم چہ دے پیاری پیستون
 پہ لوئے تقطیع لیک دمرود تود دکسر و نو یو بیاض ماتہ را حوالہ تھرو
 او راتہ لئے او وے چہ دا مالہ زما دوست او عزیز عبداللہ جان بیکوئیں
 راستو لے دے۔ او زہ لئے تانہ درس پارم۔ زہ پہ دے اخلاص، مینہ
 او مرستہ پے کچہ پر خوشحالہ شوم۔ او کتاب پہ ترخ کبینے خپلوا
 ملکہ دکولہ را اوز غائب نسم۔ جبیب اللہ خان په یو توہ، پیاروے

49
۵۱
۵۲
۵۴
۵۹
۸۷
۸۴
۸۹
۹۰
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۱
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۸
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۴
۱۲۰
۱۲۵

پیشتوں بچ او مفکر دے۔ دوپرے شکریتے حقدار دے۔ دلپیشتوادیا
د اصنیف یو مخصوص کیفیت لری۔ چہ دُنیا په نور و ژبو کیتھے نظر
نه شی صوندے۔ دَدے صنف په ادبی شکل کینے دُنیا ته د ورا ندے
کولو په دے نیک کار کینے غتہ برضہ وجیب اهلہ خان ار عبد اللہ جا
صاحب اتوده۔ چہ هته دا ولسی کلام راغوند کریے او لیکل دو۔
د مرد تو کسر دنہ یو خاص طرز لری۔ او خوندے هله پیر
زیات شی۔ چہ شوک پوهہ سرے مے درتہ اولوی۔ اولوی شہ په
واوروی۔ په دے ایخ کینے هم مونن د خدا په فضل نیک مرعہ
شو۔ دیو نیورستی د قانون په درس کینے یوزٹے مرودت عبد الرحیم
مجذوب چہ دا سرونه او لیده نو پنچہ میسنه مے دا اوپیل چہ د
دے کسر و نو تشریع او وضاحت چہ خو مرہ ممکن دو۔ زہ په پل
خان آغلم کتاب مے خورئے خان سره او ساتھ۔ په هنگہ مے
حاشیئے او لیکل۔ تاریخی حوالے چہ خو مرہ درہ په یادوئے هنگہ مے جوئے
کریے۔ او هنگہ غیر مانوس الفاظ په کوم بے د مرد تو خواہ شاعلاتی
نه باقی پیشتو خواہ کینے مستعمل نہ دی۔ د هنگہ هم معنی الفاظ مے ذکر
کړل۔ او که چہ کسر و نه مسره د شرخ مرتب (۵۰۵) کړل۔ مونن
عبد الرحیم مجذوب د دے رضا کارانہ عالی او ادبی مرستے پوره
رزیاتہ منبتی کړو۔ مجذوب دیو غیر معمولی ذهن او زړه خاوند
مددے۔ او دلپیشتوادی په میدان کینے د پوشر کولے شی۔ دی کچھ
په کینے دادے چہ دے د مشرا لز و لاسه مجبور دے چہ د کالت
تمدرو لاندے وزی۔ که هر شوددہ فطری ذوق د علم و ادب خواته زیست

دستے۔ مجددیہ دکسرو نوڑدے تالی بھروسے دفتریب، تشریع اتو پیغم
سرہ سرہ دکسرو نوڑ بہ ہم درستہ کرہ۔ اویوہ بنیکلے مقالہ نے
پرسے ہم اولیکلہ۔ من چشمہ وخت مادی پیرنڈ کلو لیکلو ارادہ ادکرہ۔ نو
یونیجیبیہ تاریخی حوالہ مٹے کوتورتہ را علیہ۔ دا حوالہ دکتاب حیات
افغانی (تصنیف د محمد حیات خان دواہ او سید وکنی) پہ ۵۵۶
پنج د "ذوق سروود" د عنوان لاندے د ھنھہ یوہ فقرہ دہ۔ گے داں
چہہ "مادقیا یللو کسروونہ راغونیو کرہی او اُددو کبئے ترجمہ کرہی دو۔
ولے چاپ مے نہ کرہ؟" ددے ہوائے دذ کرنہ ت معاdarہ چہ بے د
محمد حیات خان مصنف دیات افغانی یا ذیو انگریز مُصنف
تھا اپنی نہ نوہ ہیچا لان تر نہ زموین د معلوماتو مطابق دادب پہ
وی صنف ٹھے خاص منظم کارنہ دے کرے۔ خبر زموین د اکوشش
پہ دتے میں ان کبئے صرف یو ابتدائی لاس آپول گنہل پکاروی۔ پہ
دے بھروسہ کبئے ٹھنے کسروونہ نہ دی شامل۔ ٹھنے کسروونہ نیکھریادی
اوکیدے شی چہ دخنے کسرو نوڑ بہ کبئے ہم اختلاف وی۔ وی مونہ
دے بھروسہ د چاپ کولو تکل کریتے دتے۔ پہ دتے اُمید چہ د پیشتر
اویسانو ادبیا پہ تپڑہ تپڑہ ذمر و توزیلو توجہ بہ ہوا نخواہ دتے اونچ
ترا چکڑی۔ اوددی بہ دھیلے خاورے دا علمی او تاریخی پیداوار نوہم
زیات کرہی۔ او مونہ بھئے تکہ خپروی پہ وخت ددے دویہ برضہ ہم
چاپ کریتے شو۔

پہ دتے تحقیق کبئے مانہ دا ہم معلمہ شوہ چہ دکسرو نوڑ ادعاج
یوازی مرو تو کبئے نہ ولے ٹھنے نور و پیشتو قبیلو، شنوارو، پتو شو

۲

دزیرو محسنو د غیره و غیره کښه هم موجود دے . اود کسرو د ټولو
کولو طرز کښه لپه لپه فرق هم شته . خنچه هامه کښه په نوم کښه هم
لپه فرق شته . اود ڈاونیو یا نوره په بیلتون چرتہ د سارندے اوچرته
د باب سره وئیله شی . غرض دا چه داولسی ادب دا صنف خاصه توجه
غواړي . اوژه پوش یقین لرم چه شوک خوبه چرسه ورته ملا او شهري
زمین په څيله اداره کښه دېټون یوزلمه مير شرف خان په دے
مېدان کښه شوق لري . د هنه دېباچه د دې کتاب سره لوستونکن
اوکوري . اوډ ډېټنې به د کسرو نو په هقله دوئی ته کافی مواد په لاس
راشی . مير شرف خان د ډېټوب د معلومات سره سره خپل تحقیق
هم یو هامه کړي دے . اوډ دے دواړو د یو هامه کېداونه به داولسی
ستدارو د افویت قسم عام شي . او خلق په ټېخوند لولي .
زهه یو هعل پیا د خپل ګران ورور حبیب الله خان شکر ګنډ اړیم چه
هنهه آکیدو یو سره د اسے مرسته اوکړه . او یقین لرمه چه لکه شنکه
هنهه ما سره لو نظر کړي دے . د مردو تو د کسر د ټولو باقی پاڼه پېشکه ماغونه
کښه به هم هنهه زموږنې سره مدلت او همکاري کوي .

(مولانا) عبد القادر

۱۹۵۹ء
اکست

دیباچہ

پیشتناه ددے سر زمین نہ علاوہ د افغانستان او بلوچستان پہ
 خور و رو علا تو کبنتے هم آباد دی۔ کھنے په غزو تو او کھنے په سمه پرا ته دی۔ د
 سئے خلق دزمکو خاوند ان دی۔ کر کرو تدہ کوی۔ او د غزو تو او سیدنکی
 اکثر شیانه او او بیانه دی۔ چکھیتے بزنس، او بیان او غوا میسے ساتی۔
 نو په دے وجہ دغڑہ او سکے او سیدونکو په جامہ، خوارک، کھنے دود ستوہ
 او رسم درواج کبنتے فرق دے۔ دے سره ودے ظاہری تفاوت د دوی په فطری
 جذباتو او طبعی خاصو کبنتے خ پیر فرقانہ دے رائٹے۔ او په دیا ووچو لو دزملنے
 پیریتے تو دے سپے پیریتے شوی دی۔ خو هشیکارے سیکنے عتنی اپنے ننکی نہ
 مند۔ او نہ ده زعنے۔ په دے مناسب پیشتوں په تاریخ کبنتے پہلورتے دے
 تل سے د کمال او زوال تر منجھ کشمکش کبنتے د خپلے آزادی او ننک و ناموس
 دسلتے کوشش کرے دے۔ بیشکه داس هم شوے ده چہ کلمے په دشمن
 دس نہ دے یو لے۔ نور خاتی طورے تو رہ تیای ته احمر لے رہ۔ خو مرے تو پ
 سئے نہ دے قبول کرے۔ هر کله چمٹے خ ناٹھ صق موئندہ۔ تو تو رہ تو پک په
 لاس میدان تراوستے دے۔ دعہ وجہ ده چہ دشروع نہ د انگریز انژ ترا آخری
 بختہ پورے د املک ہیچرسے په اهن و امان نہ دے پاتے شوے۔

چرے پہ چہ د چا بھرنی حملہ آور، دبک زور و دشمن یاد ہند دبا شاہنا
 سو جنگو نہ دو۔ نوبہ ملک کہنے بہ پورہ زیانہ خوبیزی ا وبد امنی دہ کہ دا
 دروند جنک بہ نہ ہم دو۔ بیا ہم دا کرانہ دہ - چہ یو داسے جنکیاں قوم
 خاموشہ پاتے شی۔ ویرے خبرے بہ نے ترجمہ کرے۔ او پہ چل ملکیتے
 بہ نے دقومونو، خیلونو، کلو یا دیتو مقابلے او جکرے روانے کرے۔ دیو بل
 پہ علاقو بہ ورختل۔ مالو نہ بہ نے لوپل۔ کورونہ بہ نے سوزول۔ دمغلو آخری
 دوزنہ دسکانو بادشاہی خواوشا پورے داجنک جکرے پیرے عاوے
 خوشمرہ جیبیہ خبرہ دہ چہ بونخو بینستانہ جنکیاں بیلے شی او دسرہ رسوہ بلخہ
 هغی د فنون لطیفہ لکھ شعرو سخن، حُسْنِ حُسْنَت، موسیقی اولکیا دیارہم انتہائی
 ذوق اوشرق لری او بیا ہر قوم دیویو خیزد پارہ مشہور۔ لکھ کہ لکھنے دنکو بنکو دنیو
 ائنہ او د بنو خو چکیکاۓ او دا سے نور۔ پہ موسیقی کہنے د بنو خریا یوسفہ د
 ریاب۔ د نیز فہول۔ او د مرہ تو سویناہ۔ د غہ شان پہ سندارہ کہنے د نیز
 بدلے۔ د مرہ تو کسر و نہ۔ دیو سفزو یا بنو خو چیپے او غز لے پیرے مشہورے دی۔
 ہم د غہ خیز و نہ دی۔ چہ د پینٹشوہ ہرے یوے قبیلے د ادب او ثقافت سو
 تعلق لری۔ خصوصاً د اپنی، غز ملے۔ بدے او کسر و نہ خ د پینٹشوہ دعا او اتو،
 اطاوارہ او ملی ٹوند آئی نہ دار دی۔ کہ یو بالکل نا آشنا سعرے ہم د مرہ تو یو خو
 کسر و نہ پہ غدر سوہ واوی۔ نو هجتہ بہ صفاد صرو تو جفرانیاں حالات و استوتی
 طرز طریقہ او کسب معاش ذریعہ پہ تکی معلوم شی۔ لکھ چچہ کسر و نہ
 کہنے فطر تاکوم مُقتضیات محک وی۔ هفہ زیات پہ مرہ تو کہنے موجود دی۔
 د لا تدینے بیان چہ پہ کہنے د کسر معنے ادد مرہ تو ٹھلبہ دیر حادت دی
 وکری نو خبرہ بہ صفاشی۔

پہ اصل کہنے، کسر دعویٰ لفظ دے چہ مختیٰ ماتیدا، جسکے، تکہ
دھ۔ پہ پیشتو اصطلاح کہنے تخلص نہ وائی۔ اوپرہ علم حساب کہنے دیا کلئی
جسے یا برش نہ وائی۔ خود صرتو پہ اصطلاح کہنے کسر منظوم کلام نہ
ویسلے شی۔ چہ شاعر پہ کہنے داد داد داد نہ زیارت قبیلو یا خیلو نو
پہ منم کہنے دیجئے حالات یاد یوئے قبیلے دسردار د مرک واقعات پہ یوئے
خاص طرز کہنے بیان کری وی۔ ددے خبرے تائید د حیات افغانی مصنف
محمد حیات خان پہ صفحہ ۵۵ کہنے د "سوق سروود" پہ عنوان پہ اردو
تبہ کہنے کرے دے۔ هنہ یکی چہ "کسر و نہ صرف سوی وائی۔ چہ پہ کہنے د
جگہو یا تورزنو کسانو ذکروی۔ شرک چہ پہ جئنک جگہو کہنے شہ بھادری
کوکری۔ تو پہ کہنے د ہنہ صفت کینی" :

د صرتو علاقت نہ کیر چاپیرہ دوزیر۔ بہتھو۔ ختکو اونیلیو قبیلے
پرستے دی۔ دوئی پہ منکھنے پخرا دیر جنکونہ او مریکے تپڑے شوئے دی۔
دغه و ختونو کہنے مذکری حکومت پہ زیات کمزوری شوئے وو۔ د پیشتو
هنہ منکنے اتفاق ہم نہ ویاٹ۔ ہر ٹالے ٹان ٹافی وہ۔ دغه وجہ وہ چہ
صرتو نہ یوازے د خراو شا قامونو سرہ جئنک جدل کرے دے۔ بلکہ
پہ خپل منم کہنے ہم بنہ سرہ کری دی۔ شنکہ چہ دلاندیسو کسر د نو
نہ بنکارہ کینی۔

"د صرتو اد ختکو پہ منم کہنے د جکھے د ذکر:-

چہ بہ واسے د کنپی خنک لہ بختہ پہ غواو مہشوئے د کرہ جواری
غزاو میشے بولتے کھو دھے یار انو پہ تنکی سے کری کھوئے

پسے و راغلہ بننافلو فیضلاری

مانم نے سرو لکھ کر جگہ تور تو پکو چکہ شوہ لو خڑہ
رس، وزیر اوامر تو جگہ :-

کو تو چنئے ادوات لکھی وہ کہ بیوت
صبایہ نہایت مال مے پہ وزیر باندھ شکارہ سوہ
شاغلی زندگی دلتہ سپیسٹر تو روتہ دیرہ سوہ
ہیا پہ زرہ راوی وہ، سپینکے تو منامت
ایوہ ہونکی وذیر وہ، پہ عومنڈیو ورتہ عزیزی
شاغلی مروت خیل دی، لہ کولیو سلہ ہیزی
رس، ذمر و تو اونیاز یو جگہ :-

یار انوئے نیازی لشکریے زور وہ دلا دنے پھینوی وہ، کنڈل نہ
یار انو نیازی پہ بدن پام سہ پیشے رو اخستے مرود تو شرمی نہ
صبایہ سوہ لکھ سوہ جگہ
تورو تو پکر چیکہ سوہ لو خڑہ

رس، مرد تو پہ خیل منہ کبنتے ہم دیتے جگہ کرے دی۔ لکھ :-
یار انوچہ مروت سرو افتہ شو کہ منے پہ بدن یو پہ زدہ شو
سرہ شستے سپینکے تو رے دندھ
نصیحت کہ چاتا کے نہ پہ لکیشی غم ہو دلو نہ پہ مرد تو پچھہ ثغیری
ڈوکے بنائیو تو مونو پہ منہ کبنتے دنگک جگہ بہشید صرف دیوبند
بدل آخہستن یا قلنڈل و کنڈل دی۔ سلہ کلہ سے دنگک دیارہ دلتے جگہ کہ
کوئی دی مچہ ثابتہ قبیلہ بہ دخیل دوست پہ طرف دھنہ دشمن سوہ جنکیہ
ادم مسر و مال پرواہ بہ سئے نہ ساتھ۔

نہ

بچ

دا سے حالات په مرو تو کپنه پہر پیش شوی دی۔ خرد اتر جہانی بے دَ
کسر و فونہ عزملے، تھے۔ چار بستے او بدلے نشی کوئے۔ داسے په عیاں
افغانی کپنه هم لیکھی دی۔ چہ دکسر و فونہ دخل قود طبیعت حال بنہ
معلوم میدے شی۔ اود ملک د تاریخ لیکلود پارہ ترے نہ بنہ مڈھاصل لٹکَ
شی؟ بل کسر و فونہ د زہرے زمانے سرہ تعلق لری۔ چہ اکثر مروت او شَ
هم د زرے زمانے هنگہ جلے آغوندی۔ هنگے کذ ران کوی۔ هنگہ شان
لے عاد تونہ او خیالات دی۔ هکھ دوئی ته هنگہ شے پیر خوند ورس کوی۔
چہ د پلڈ رینکہ یاد کے پرمے تازہ کینی دی۔

مروت لا تراوسہ د تبرونواو د تور و کرزاو شوق لری۔ او پہ
دیہ دکسر و نز کپنه زیات هم د غنا د تورو، تبرونو جنکونہ بیان شوی وی
عرض د اچہ مروت طبیعی طور سرہ کسر و فونہ خوبیو۔ اود کسر و فون طرف ته
پیر مائل دی۔

بلہ غتیہ وجہ دادہ چہ کسر خو مرہ په او بندہ او نزیٰ غارہ وایہ
شی۔ همُرہ زیات خوندا او اشر پیدا کوی۔ دا ادبدہ او نزیٰ غارہ صرف
په سریندہ کپنه آپولے شی۔ باجہ یاریا ب هنگہ خائے ته نشی رسیدے
او سریندہ د مرو تو پہ ساز کپنه اول مقام لری۔ چہ تقریباً د پېرو
مروت کے په بنہ شان و هل زدہ دی۔

دایو خروجے دی چہ مروت دکسر و فوزیات شو قین دی۔ او پہ
هر کلی کپنه ما بنام درو تھی نہ پس دکلی قول وارہ زارہ او حوانان
چہ محبرے ته رانگونہ شی۔ پہ ترتیب او خاموشی سرہ کپنیتی۔ بیا
سریند زن یو کسر شروع کری۔ دکسر سرہ کله کله هنگہ واقعہ دخل قو

دیوبند
جنکونہ
جنکنیدہ

پوھولو دیارہ په خبر و کبنتے ہم تپڑہ وی۔ اکثر خودھر کسر ژبہ پورہ آسانہ
او عام فهمہ وی۔ چہ هر شوک پرئے پوھپنے شی۔ لکھ دا نیو ٹھو
اسعارات دھونے پہ طور و کوری۔

(۱) تاختے کئ تیار پہ پنجو خیل و ترسیدہ

دختے بُریجرو و چہ راتیوں کے کرہ مالوہ دلتے پنجو خیلو پسے ووھل پولو
چنہ پتھ کریتی پنجو خیل پسے سپریتی پہ سرچہ پے دزیردہ پارہ نہبہ و دیتی

(۲) شاعلو سخنے رائٹے ہم غاڑہ

مینہنیو سخنے خاوری دتا لا رہے اروا خونہ پے خاور و مہلماشی
کہ چاوبیل چہ سو فراز دآلہ جنکہ پہ اور سوے مورے ناستہ دمنکہ
کہ پریزہ صبر و کوم صبرے لشی

(۳) پہ فانی دنیا پہ ہیٹھوک پاتے لشی

دانہ شم و یئیلے چہ بھرنو خلقوتہ دا کومہ ژبہ بنکاری۔ خوداد مردو تو
ھنگہ ھونہ میرے نتھی ژبہ دہ۔ چہ ھنگوی پہ کبنتے خبرے کوی۔

نو پہ دے بیلس کبنتے سریندا زن کله پہ خپلہ دکسر و یلو او دستیتہ
وھلود وارہ کارونہ کوی۔ او کله دکسر و نو و یلو دیارہ ھنگہ شاعر
داو غونہ بنتے شی۔ چہ ھنگہ دکسر و نو دیارہ مشہور وی۔ ونے چہ هر
شا عربہ دکسر و یئیلے شی اونہ نے جو روئے شی۔ ھنگہ شاعر کسر
وائی۔ او سریندا زن سریندا وہی۔ کله کله دناست کینوڑ طرف نہ دیوئے
بھتکرے یا سوی کسر خوبیں شی۔ بیا ھنگہ ولایہ شی۔ او تھولئے پہ پورہ
ھینہ آوری۔ دجوش خروش او جن بے نہ پوک کسر و نہ یلو خلق پہ
پورے گرم جوشی سره آوری۔ چہ آوریندا و نکی ہم پہ جو شکبنتے را جلی

آسانہ
بُوٹھ

ولیہ
دیرینی

سیں
ملنکہ

داد گرد تو

دستیہ
شاعر

ہھر
ترکسرا

دیوسمے
پہ پیرہ

نیچہ
راوی

یہ

چه اظہار می دل اسونو اوس رو نو گلہا لو او خوزولو یا نفری کو لو پہ ذریعہ
کیجی۔ دھنناک کسر پہ وخت داوینکو پاران شروع شی۔ دامجلس
د شپے ترا آخری پھرہ نگیادی۔ او بنہ کرم د چلیبی۔

پہ دے حقلہ بہ زہ د ایس۔ ایس تھا بیرت (S.S.THR DURN)
د تأشیت او ذکر و کرم۔ چہ دہ پہ بنوں (BANNU) نے کتاب کتبے پہ ۲۲۷
میں د مردو کسر د نو پہ بارہ نیکای دی۔ وائی چہ "زہ د قول کلی دوہو
زیو د حوانا نو سره د تھی پہ موسوم کتبے د فروری میا شت پہ کال ۱۸۴۷
د شپے پہ جھرہ کتبے نفری یہ غاہ کبینیا ستم۔ نو د جرس شاعر نسی محمد نور
پہ پیر بندھ شان پہ خوب آواز کتبے د "مانک کلام" کسر شروع کرہ۔ چکلمہ
دمے اشعار وہ رائے :-

لہ ور چہ ور سپارہ سوہ میدا د خیل نوازئے مل کرہ
لہ دے ہائے میز کہ خان سرورتہ می ورزغل کرہ
مر و تو و سیل خانہ من پہ موڑہ راغلہ کرائہ

لاس راباشے چیڑدہ کہ شیکرہ کوئے چیرے

نویو بودا پاسیدہ او چنہ می وکرہ چہ "آہ۔ ھنھ د فلاں اوفلانی پلٹ
وو۔ خڑہ زور اد عجیبہ سوئے وو۔ رچہ پہ انھکریزی کتبے می تھا بیرن دا
تھجہ کریٹا" "AH! THAT WAS SO AND SO'S FATHER, WHAT A MAN HE WAS!
دایوہ زبردستہ او حقیقی واقعہ وہ چہ د مر و تو زہ و نوتہ می د زارہ وخت
یاد بیا تازہ کرہ۔

ذمازیہ تے هم د دو پیرو مخکبے داقعہ نظرارہ پیش کرہ۔ او پر
پرمے متاثرہ شوم؟

یو

یا ابہ بے ٹایہ نہ دی کہ دوئیں شی چہ ددھے کسرو نو پہ وجہ د مر و تو
ماشومانو تہ هم د خیلو بیلا رو تو نیکرو نو اوقام پیسے تپرد تو ریال بربیالو مشرقا
قصے قولے یادے دی۔ چہ نفسیاتی طور سرہ دھنہ پہ ٹوینڈ ہ پرینہ اش
غورزدی۔ دعہ وجہ ده چہ ددھے علاقو خلتن پہ تورہ او میرا نہ کپشنے دنوں
قیبلونہ روستونہ دی پاتے۔

دا مخلکنے ویلی شری دی چہ دکسو معنی ماتیدا۔ تکریے یا تخلص
دے۔ نوکہ پہ دے نظر سرے ہول کسرو نہ گوری۔ بیا پہ ورتہ معلومہ شی
چہ قریباً ہر کسر پہ یو خوش قسم شوے دے۔

(و) یہ اولہ برخہ کبنے د خداۓ پاک۔ معشوق۔ تقدیر یا دُنیا د
پے ثباتتی پہ باب کبنے بیتونہ وی۔ رکھ د المروال پہ کلام کبنے:-

(ا) پہ گوئیں کبنے مے زنہ کامے اندیشنو زنک کنه
محبوبہ مے ولیدہ پہ محترمہ راعله
ترغوش مے محبوبیتی باعوڑ زنک کنه

یا لکھ د نواز صیدا دخیل پہ کسر کبنے :-

(ب) نہ زرہ مے اندیشنولہ غنہ و سہ

پہ ازل کلام و ھلئے وہ نورانہ سنہ

پہ ازل کلام و ھلئے نہ نوریشی

لے دُنیا دورے ولیدہ چہ تبریثی

(ج) پہ دوئیہ برخہ کبنے د جنک حالات او د مرسی د مرگ قصہ
بیان شری وی۔ لکھ د مر و تو او د نیاز یو کلام پہ « بیکو خان وال
کبنے :-

غزمه چه کر جیده ما شپشین تو ره وہ
 مالکه نہ کاتھ لی سپیتے تو رے لہر وہ
 اشپر کبر ده را وہ تے په پھر چل
 دالتہ خان لورخان او روئیں درے پلا دیو
 دے ز منہو شے تو سے وھیو
 خلا صون موده تے لاس په کوڑو لو
 جھکرہ سره لکھ غرزری غرزری
 میدان په بھئے تو حوانا توڑوڑ وی
 (ج) په دریمہ برخہ کبنتے شاعر د مقتل صفت کوی۔ اور سرہ
 در سرہ دھفہ خپلو انوار دے ته دیور یا بدل اخستلو خواہ هم
 اشارہ کوی۔ لکھ دسر فراز مینا خیل په کسر کبنتے :-

(۱) حیدرے بیلتانہ په لبنتے و سه
 متوخانے زیر کائے کشنے ده په نسی
 با نیست بھئے نواب پکری گوری
 ارواح تے تش کالیوت په دنیا شوری
 یاد مرد تو نیاز بیوال کسر کبنتے :-
 (۲) کہ شہ کی دری پلاری زنہی دشہ کی
 ولے دھکوہر ننگہ دے وہ کی

یادیا ذیو کلام بیکو خان وال کبنتے :-
 (۳) صرو تو کہ بیکو خان ننگہ وہ ننگہ
 بیاد بوجی خرچوی بجی دے کو مل ته

(د) په آخری برحہ یعنی مقطع کبنتے شاعر خپل نوم یا تخلص اچوئے
وی۔ اوخان دیاره مے دُعا غوښتے وی۔ لکھه:-

(۱) بس دے وی جرسه یاره دلته و دریزه

کوره خدا مے دے مه که په ایمان چه نیمکوئی

(۲) بس دے وی میرهوسه یاره چه پاره شمیرے کے

کله به شے تیارے ته بیا به کوم لاس ته نارے کړے

کوره په هر چا باندے به پیزدی ماز دیکھ

پیشو شعرونه صرف دمثال دیاره مادیوبل کسرنه دلته درج کوي
کنه وی نوهر مکمل کسر په دے خلورو حصو تقسیمینه - یونیم دا سے
کسر هم وی چه شاعر پکنے سیداستی دجنجک قصه شروع کړي وی.
دکسر یوشو خاص بخرونه دی - چه د الول کسرونه په کښه ویلی شو
دی - دختو کسر و نو مصرعه د خوار لسو - دختو د دیار لسو یا د لو سو
سیلا بونو نه جوړه ده - لکهه:-

(۱) پېږي اندیښنے په زړکی مشوې را چا پیرې

(۲) بنکل مجبوبه پیزدان په شونه ور پیدا

(۳) ذوره وره خدا یه چهړه دے په دسته دی

په اولنئی مصرعه کښه خوار لس دویمه کښه دیار لس اوپه ددیمه
کښه دو لس سیلا بونه دی - معلو میزی دا سے چه کسر خو یو خوا د
فارسی قصیدے سره نزد یکت لري - چه شاعر د قصیدې په شان
د تمہید یا تشبیب دیاره په اولنومصرعه کښه د معشوق یا د تقدیر غنیه
ذکر کوي - ہئے کسر و نو کښه یکدم د جنجک قصه شروع کینه - لکهه

س اچوئے

د فارسی شاعرانو چه په خطابیه تصیده کینتے د خطاب په اولنی شعریا
بیت کینتے سمدلا سه خل مددوح ته کوي.

بل خواکه خیال وشی - نوکسردمريثے سره هم تعلق لري - دلے چه په
دلپر د کینتے دیویا د خوکسانو د مرک هالات اوپیا پرے د انسوس بیان
شوئے دی.

د کسر عروضی ترتیب په قفله به زه دا اودایم چه مصرعے بے بے
ترتیب وی - دیو بل کسر د مصرعوت ترتیب جدا جدادے - په دے کتاب
کینتے داسے دیرکسرونه دی - چه مطلع بے بیت دے - لکھه:
زیه سے تیکہ نکره په چوکل کینتے لوئیده
بنکلے محبوبے پیز و ان په شونه و رسیده
نورے مصرعے لنھوئے اوبد دے هم قافیه اوپے ٿائیه دی.

دے کینتے شک نشته چه دخورد و رو پیتو خیز ونو په راغونه و لو
کینتے پېر زیات تکلیف وی - او هغوتة ترتیب ورکول شه پېر کوشش
غواړي - خوبیا هم په داسے نوی او د لعنی شیز کینتے پیشے خوبی او غامی
خوردے موجودے وی - په بیانوں لے مناسب دی - داسے خود حیات
انځانی مصنف لیکي - پهه " ماڈ افغانستان قومونو په خپلو کینتے د جکرد
او د مشهور د لاور د خلقو کسرونه جمع کړي دی - خود شائع کولو
اراده می نشته - لکھه چه بغير د پښتنو نه بل قوم یه د لچپسي په شنبه
واختنی " نوز موبين کتاب به شاید چه پوچھے وی -
د دے کتاب د ټولو کسرونو هغه ساده او مررت واله ڏیه ده - چه
په کینتے دا خلت روزانه خبرے اترے کوي.

درج کوي
و نیم دا سے
کړک دی -
کے ویلیشی
دولسو

او په د دیمه
و خوا د
په شان
تقدیر وغیره
بنی - لکھه

ک

لکھ:- غنڈ کیریا رانو پہ خرمان دخدا ہے تعالیٰ
 تورے خرب دے وکہ غزنی خیل چہ ارسلا
 واہہ میداد خیلو مسکہ دے وہ بلے
 پہ قرآن دے دلیسہ وکہ بیاد شے قصہ کرنے
 دالسوونہ میرھرّس۔ جرس۔ دوران اودا سے نور و شاعرانو ولی
 دی۔ کوم چہ کسری شاعران دو۔ پہ بنوں نوئے کتاب کبئے ایس۔ ایس
 تھاربرن دجرس شاعر پہ بارہ کبئے لیکھی دی۔

JARASI "THE LAST OF ALL THE BARDS WAS HE, WHO SUNG
 OF MARRWAT CHIVALRY."

یعنی جوس د آخری دوریو سند رغلے شاعر و چہ د مرد تو تورہ او

میٹا نے ستائیے دہ۔

دوئے شاعرا نو دھڑھنڈی اکال اندازہ دکسر دھر شعر نہ لکیدی شی۔
 پتھکنہ پہ آسانوا دخوب و اشعار و کتبے دھرے واقع نفیشہ رابنکلے دہ۔ او د
 دریا بھرہ مطلبے پہ پراختصار سرہ لکھ چہ پہ کوزہ کبئے بند
 کھے ری۔ مثال دپارہ د حکیم خان مکیدا خیل کسری یوہ حصہ وکوری۔

میرپنی نوابے پہر و کپل دارو نہ

وہ کتلے تورے نکپہ خوس اکونہ

نواب لہ خپلہ بختہ صدور وہ

علی خان تورہ نے نواب ترمذی لا رہ

خلقہ پہ لندارہ ورتہ ولا رہ

علی خانیہ لاس یازنہ ذہ زنہ پر وہ

نوویلی
الیس

JARRA
OF A
ره او

یدشی.
اد د
ه بند
وکوری.

۳

او سن راجہ بیسو کہ ڈارے کے نارے کو

نواب پر ووت ده، او سن راجہ کے نندارے کو

د کلام روافی پہ دا سے طرز ده۔ چہ بالکل سرے دا سے حمسو سوی چہ
لکھ جکڑہ شروع ده۔ پہ دے کبھی شاعر کله دھنہ دیارہ دعا غواہی۔
او کله مرستہ غراہی۔ لکھ د المزا و مکلان وال کسر کبھی چہ جرس
ویلی دی:-

پہ برامو چھے کدیاہ خلق خوسه
جھکڑہ سرہ لکھ کرہ رو هانو
رامدت سوی قطب، سوھیل پیرانو
پیز و پھنے شومیر و پندو رسه

دعه شان دغیرت و را چرلو دپارہ پہ برجیبہ او مزیدار اشعار دیلی
شوی دی۔ لکھ :-

او سینیوز شپ و ھیچہ تورہ نستہ
جن لا شہ ده، خولہ بہ درکی پیاری
تشبیهات او استعارات پہ کبھی پیر خوند ناک دی۔ لکھ:-

(۱) چہ اولہ جو گھی خان او خزو لہ

لکھ شین زمرے چہ او وحی لہ جنکله

(۲) مروت خیل زمہری مے دارہ جنگ یاران دی

پہ لاسوئے تور تویک، زیپے لندے دی

اکثر اشعار پہ مطلبی او با محاورہ پینتو کبھی ویلی شوی دی۔

لکھ :-

کب

(۱) جگرہ سرہ لکھ لوہا نئے پہ ماتے کوڑسہ
دلته نے مردو تو زنپو لاس ورباند خوشہ

(۲) مکر لئک نے دہ دتر لئے یوئے پتک په وطن تلے
کولنک بپیر پشتون وہ تغ نے لارڈ ترک پتک

(۳) اتل ھری دھندال دہ برا موبہ دیوال دہ
صردو تو پھے تغ دہ لکھ درکے چہ زمری

خانے کبھی نے دخند د پارہ هند کو ھم اچھے دہ لکھ په
مانک م کسر کبھی نے دخند د پارہ هند کو ھم اچھے دہ لکھ په

(۴) ماننکی دیل نوازہ تورہ بازہ
تو گرین لندارے پہلے میں ولیاں آگیرے

(۵) ماننکی دیل صردو توتہ میں لوٹ گیندھے سارا
روپے تو میں منگدا ہے روتے دی ہزارہ

پلہ غتہ خوبی دادہ چہ هر ٹھہ رہستیا او بغیر د مبالغہ نہ بیان شویں
لکھ اے دی سرھے نہ دا ز مرائے دہ

دہ قصہ شوہ پہ موڑ بیرہ
پہ لام سے کوہہ تیڑہ، پہ دشمن سے دکوہ کر تیڑہ
ادس تو ورنز دے سوکہ پیدا یو چوک لہ پلا رہ
احمد ھوئی شاہزمان بل خانزادہ ھوئی عالم وہ
چہ چرے شاغلتوب کی عیسک خیل پیر یا دیدل
رحمت کرے دلت نیل پہ زنپو باندے
هر چیرے مید ان تہ سُورہ دوئی وکی ترد پاندے

بچو

تِصْهِ په دروغ نہ وہ، تو من پورو ڈیل
 سو دے دو مرہ نوبی په دے کتاب کبینے ختماً هم شته چه هغه
 زما په خیال درا غوندو نکنی ڈ طرفہ پسینے شوی دی۔ کبینے شی چه دے
 کلام راجح کونکی دا سرو نہ ڈچ شاعر انونہ نوی لیکلی جو پہ عجمان
 محرع نیکوئے پاتے شوے دی۔ بلکہ یو خر غت غت کسرونہ نامکمل
 هم دی۔ لکھ بیت وال اکنٹو اپورو کسر۔
 او کیڈے شی چه هم دغه وجہ دکسر په عروضی ترتیب او ترکیب
 کبینے دفرق او نقصان دپاتے کیدو وی۔

په دے کسر و نو کبینے نخنے دا سے تکنی هم استعمال شوی دی چه
 هغه اوں دیرکم استعمالیں دی۔ لکھ، بلک، ایں، بغیریا وغیرہ۔
 داشعید نہ نئے په طور و گوری ۔

چه په تا پارے بیڑیا هغه به وسی
 چه په تاباندے بیڑیا نورہ به نسی
 په هر حال دایو دا سے کتاب دے چه دبر زیات اہیت لری۔ لکھ چه
 په شاعری کبینے دکسر غوندو دے ورک شوئے خیز بہ بیاراڑو ندے کپڑی
 او د پیشتنو دیوے غتی تے جغرا فیاضی حالات، تھنیب، دود دستور
 او کلتور بہ په دا سے رنگ کبینے خلقوتہ پیش کری۔ چه دھنے سخت
 ضرورت دے۔

ددے کسر دنونہ یوازے د مردو تو نہ، بلکہ د خواو شاپیرو پیشتنو
 ژوندا او د د د دستور پتہ لکیڈے شی۔

میر شریف خان (وزیر)

لکھ په

شوی دی

Khyber.ORG

دَمَرَ وَلُونِيَازِلُو وَالْكَسْر

دَاسِر دُورَان شاعر ویله دی.

وے کسر دتو نه معلومیند. چه دا جگھه دصرد تو او غتیکو تر منعه
شروع ده. غتیکو په مدد تو حمله کوئه ده. اړ غواچېنې ټه
تبنتولی دی. صروت در لیسے دروتانی دی. او جگھه په شروع کړیده
په هنځی کښه یوسپه چه قوم سه چکو هر دی. مړ شوېدیه
ګوکه هر صروت دهے بکل خان. ګله خیل د ګوکه هر یاری په دیه رخت
په یېنې ته ده.

دوستو شاعر دهه پلاریو (بیوه قبیله ده) کښه ګوکه هر د ګوک
دېیز آخستلو احساس په ګول غواړی.

۱. چه په تا پاندے بټنې یا هنې به و هنی.

۲. چه په تا باندے بټنې یا نوره به نه هنی.

۳. سلطان خیل مو سیان ګنجیو لشکرے سی.

۴. راهی په باندے راوے خواری.

۵. خواری په باندے راوے آه سخته.

۶. چه خدایه تاشه شروع کړی دی. هنډه به کېږدی. چه په تابنې یا وی په تا غږښه وی.

۷. چه ته شه ګول غواپه هنې به کېښی. ستارضا څوک نتشی نوزرلے.

۸. سلطان خیل یې قوم ده. ګنجی دختک فرم ده. ګنجی دغتیکو قوم ته دا.

چه د هغرس دار ګنجی ننځک دو.

۹. آه پنځ دلتہ په دمه معنی کښه راهی. یو خود هنې په معنی کښه. دویم د او په معنی کښه.

سـ چـهـ بـهـ وـاـسـتـ دـكـبـنـيـ خـتـكـ لـهـ بـجـتـهـ .
 سـ پـهـ غـرـاـ وـ مـشـوـلـيـ وـكـهـ جـوارـيـ .
 سـ غـرـاـ وـ مـشـيـلـيـ بـوـتـلـهـ كـدـبـهـ وـدـبـهـ .
 سـ يـارـانـوـ پـهـ تـنـکـيـ لـيـ كـهـ كـهـ كـهـ .
 سـ لـسـهـ وـرـاغـلـهـ شـاغـلـيـ درـهـ پـلـارـيـ .
 سـ مـخـافـخـيـ لـيـ شـرـهـ لـكـهـ كـهـ جـكـرـهـ .
 سـ تـورـوـ توـپـكـوـ چـكـهـ شـوـهـ لـوـخـرـهـ .
 سـ پـهـ تـيرـيـ بـيرـيـ لـيـ هـيـچـهـ نـبـرـنـهـ سـومـ .
 سـ زـنـهـيـ لـسـهـ جـيـ لـكـهـ زـمـرـيـ .
 سـ خـتـكـ توـپـكـ مـخـولـهـ وـكـولـهـ .
 سـ كـوـهـرـيـ آـچـوـلـهـ پـهـ غـورـيـ .
 سـ اـرـمـانـ دـيـ لـيـ كـوـهـرـهـ سـرـكـيـ زـرـهـ .
 سـ مـيـرـوـ چـهـ بـهـ چـهـ نـاـسـتـ وـيـ بـهـارـيـ .

سـ :- گـنجـيـ خـاصـ نـوـمـ دـيـ . گـنجـيـ خـتـكـ لـهـ بـجـتـهـ بـهـ شـهـ درـتـهـ وـاـيـمـ .
 سـ :- مـشـهـ . مـيـنـتـهـ تـهـ دـاـيـ .
 سـ :- تـكـهـ دـغـرـوـ نـوـ مـيـنـ . گـنجـيـ گـنجـيـ يـاـغـورـهـ تـهـ دـاـيـ .
 سـ :- شـاغـلـيـ . بـنـاغـلـيـ . نـامـتوـ . بـهـادـرـانـ . درـهـ پـلـارـيـ . قـوـمـ دـيـ .
 سـ :- سـمـدـسـتـيـ لـيـ جـنـكـ شـرـدـعـ كـرـوـ .
 سـ :- دـتـورـوـ توـپـكـوـ تـورـلـوـكـ اوـچـتـ شـوـ . لـوـخـرـهـ . تـورـلـوـكـ .
 سـ :- پـهـ لـيـ بـرـيـ بـرـيـ پـهـ پـيـرـدـيـ لـيـ هـيـچـ خـيـونـشـوـمـ .
 سـ :- حـوـانـانـ وـرـلـيـ دـزـمـرـيـوـ غـوـذـلـيـ هـيـ .
 سـ :- كـوـهـرـدـيـوـ سـرـيـ نـوـمـ دـيـ . آـچـوـلـهـ . غـورـزـوـلـهـ . غـزـرـيـ . نـامـتوـ . نـامـدـارـ .
 سـ :- بـهـارـيـ . بـنـيـلـيـ .

۱۔ کہ شہ کرہ مکمل خان گکھ خیل شہ کرہ۔
 ۲۔ میدان چہ خونی ماتھ خپله پشہ کرہ۔
 ۳۔ مکوہر چنہ فی نکرہ ویزاری۔
 ۴۔ کہ سرے دی آڑکہ تیزے بم سرے دی۔
 ۵۔ پہ پرتے فی دے مکوہر غریرے پتھے دی۔
 ۶۔ ابا خیل زنیری فی زرہ چہ کماری۔
 ۷۔ مکوہرہ یو دے خپله شہید کی په مخہ یودہ۔
 ۸۔ بل فی درے پلاری پہ بٹے مر سوے۔
 ۹۔ خنک سرہ دے نئی کی چوک وروری۔
 ۱۰۔ کہ شہ کی درے پلاری زنیری دے شہ کی۔
 ۱۱۔ دے دے مکوہر نکلہ دے وہ کی۔

۱۔ مکن خان نوم دے۔ گکھ خیل قوم دے۔ مکل خان گکھ خیل پیر بیٹہ ان کول۔
 ۲۔ دجنک میدان کینے خپله پسنه ماتھ کرہ۔
 ۳۔ فو لہ مکوہر نہ فی ویزاری فی نکرہ۔ مکوہر سرہ بے دنائی ونکرہ۔
 ۴۔ آڑکہ خاص خائے دے۔ تیزے جمع دہ۔ او تیزہ واحد۔ تیزہ سیکنے
 خشتہ تہ واٹی۔ لوٹے کانیزی تہ هم تیزہ واٹی۔
 ۵۔ دکوہر غریرے خنہے رزلہ) وربانیے پرتے دی۔ پتھے۔ چنہے۔
 ۶۔ ابا خیل د قوم نوم دے۔
 ۷۔ درے پلاری یوہ قبیلہ دہ۔ بل درے پلاری دپارہ مریشے۔ درے پلاری
 پہ نکل کینے مریشے۔
 ۸۔ دوٹے تکے دلتہ زیات دے۔ ہسے د مصیرے د اوین دوالي دپارہ استعمال شویں
 نامتو۔ نامدار نکلہ کول پورا خستل۔ رانتقام اخستل۔

م دو دے پنجہ شپرٹ ختکان ضرہ کی
 م چہ ختک لی غوشے یوسی پہ کوری.
 م او سینیوز نہرو ہیچہ تورہ نستہ.
 م جن لاشہ ده خولہ بہ درکی پہ یاری.
 م دورانہ برخہ غواہ ملہ مہروانہ.
 م دے صیر و ستائیں ہ چرکنہ دہ گرانہ.
 م چہ خوکہ شو جرانا نو یاد گیری.

م دی ردرے پنلاڑی دے هم پنجہ یا شپرٹ ختکان او ڈرنی.
 م چہ ختک لی غوشے پہ کوری کبھے یوسی کورے. بوری۔ یو قسم بوری دی
 چہ عوامانہ لُو خو جوہ شو سے وی. او پروپرے یا بُس پہ کبھے خلق دیو
 م دن صباحاً نانی خ تورہ دے. اُوسنی. نوی. دھاضرے زمانے خواہ
 نیچے. جن. پِنچہ. پِنچہ هم بنتہ دہ کہ فورنہ وی. خولہ بہ درکھی. پنکھ
 خو پہ مے کرے.
 م دوران دیکونکی نوم دے. مہروان. مہربان. سمجھان. خداوی.
 م صبھہ. حوان. حوان منہد. ستائیں ہ. تعریفہ.
 م خہ خ دہشو خوانیزیا دگیری او گرہ.

نواز میدا خیل کسر

د اکسر میر ھوس دیئے دے

نواز خان نواز خان د میدا خیل نیکہ دے۔ چہ سپین گوند سره تعلق
لری۔ نواز خان ته خُرُنی نواز هم دائی۔
سمند۔ سمندر دھنی خیل نیکہ دے۔ چہ تور گوند سره تعلق لری
سمندر دھکیم خُرُنی وو۔ حکیم د نواز لہ لا سہ مہ شوے دو۔
نواز خان د سمند د لاسہ پہ ھوڑے کبھے پہ سہے کبھے او
پہ دھر کے کبھے مہ شو۔ سمندر د خیل پلا ر بدلہ ترے نہ واختستہ
گوند۔ د مرتو تو تبیله پہ دوہ گوند یو کبھے تقسیم شوپنہ
یو سے ته تور گوند اوبل ته سپین گوند دائی۔ د سپین ھوند
خلق سپین گوندی ات د تور گوند خلق تور گوندی یا پاریونی
ا، تور گوند کبھے د اق منونہ دی :-، عنزی خیل۔ عیسی خیل
ادمزی وغیرہ وغیرہ وغیرہ۔

(۱) سپین گوند کبھے د اخیلو نہ دی۔ (۲) بیگ خیل۔ میدا خیل
تختی خیل۔ ممه خیل۔ وغیرہ وغیرہ وغیرہ۔
د مرتو تو پہ دے گوند د نو کبھے خستنی د ہمنی دہ۔ لپشنتو
زمائے واخٹے تردے دختہ پورے درے کبھے هفھے اقتدار د
پارہ کشمکش دے۔

۱۔ منہ زرہ مے انہ یشنولہ غمہ و سہ۔
۲۔ پہ ازل کلام وھلے وہ نوس نسہ۔

سـ ۳۔ منہ ذہہ مے انہ یشنولہ غمہ د سوز پڑی پہ سـ ۴۔ پہ ازل قلم را بنکھ شوے دو۔ نہ لپیڈا۔

۷۔ په ازل کلام و ھلے نہ نوریتی۔
 ۸۔ چے دُنیا دورے ولید چہ تیزیتی۔
 ۹۔ نوازی مرگی ٹرغے تر غوش و سه۔
 ۱۰۔ لہ دشمن چخہ دے کومہ و لہ باوہ۔
 ۱۱۔ سردشمن خودے اینا مداہ ترمذہ سه۔
 ۱۲۔ سمندر شربت وہ کپڑے مصالحت۔
 ۱۳۔ یار انو پہ پلار ولئی شہ رحمت۔
 ۱۴۔ نیا مداہ دروئے وہ نواز پہ پکڑی و سه۔
 ۱۵۔ یار انو شربت وارے پہ وکھ۔
 ۱۶۔ کہ منے ہی چہ نوازی خبر نہ کھ۔
 ۱۷۔ پہ شاغلی نواز چرنگ پسات و سه۔
 ۱۸۔ مصرے تورہ لی دتلے وہ لہ لاسہ۔
 ۱۹۔ دو یہ سمندر کپڑہ پہ رہہ خلاصہ۔

۲۰۔ تقدیر نہ نورینی۔
 ۲۱۔ دُنیا دورانے ولید چہ تیرید و نکے دے۔
 ۲۲۔ د نواز د مرگی غزوے تر غوب شو۔
 ۲۳۔ لہ دشمن دے ہجھ خطرہ نہ وہ۔ دلہ = وہ۔ باوہ = خطرہ۔ پام۔
 ۲۴۔ د سر دینم رے ناخاپہ پیدا شون۔ اینا مداہ = ناخاپہ۔
 ۲۵۔ سمندر نوم دے دسری۔ شربت دسری نوم دے۔
 ۲۶۔ اسے یار انو پہ پلاری رحمت شہ ہے۔ ۲۷۔ یار انو شربت کھدا رپے ادکرو۔
 ۲۸۔ کہ تاسوئے داغیر منی چہ نوازی تریہ خبر نہ وہ۔ نوازی خبر کپڑے نہ دو۔
 ۲۹۔ پہ شاغلی نواز شہ چارے و شوے۔ پسات = چارتے۔ نساد۔
 ۳۰۔ مصری تورہ سے لاس کبنتے نہ دہ۔ ۳۱۔ دو یہ تورہ سمندر پریتے را خلاصہ کرو۔

۱۔ پلار آہ و در دی وکا تھے اوس تو میرہ سہ۔
 ۲۔ کلان پتھر لہ منہو دعویے کر ده۔
 ۳۔ حکیم ناموسئ شہ کہ سمندار ده۔
 ۴۔ نواز پہ مرگ مے ہیچہ اہریا نسہ۔
 ۵۔ وہ یار انو شربت مے غزنی خیل ده۔
 ۶۔ نواز باندھے بی تورے کیل ده۔
 ۷۔ ارسلان زیر کنکے مے چر گنکے بہ شہ سہ۔
 ۸۔ نواز جبرے لاپے ترد مانہ۔
 ۹۔ تن پہ چہ نیماکے مرشوے نواز خانہ۔
 ۱۰۔ سپین بشر خود مے پہ وینو ولایہ سہ۔
 ۱۱۔ نواز خانہ تجھارونہ دمے کول۔
 ۱۲۔ نوکران بہ دے در جنکہ شوروں۔

سا۔ ۱۔ د پلار او رور د مرگی استقام می اخستاوں میرہ دے۔
 ۲۔ کلان دسپری نوم دے۔ پتھر = بال پیغ۔ اولاد۔ منہو = بیجہ۔ منہ = شاخ۔ بیجن =
 ۳۔ حکیم د سمندار د پلار دنیم دے۔
 ۴۔ سمندار د حکیم گوئی د نواز پہ مرگ نشوریا۔ د نواز پہ مرگ و تارہ شہ۔
 ۵۔ د نواز پہ مرگ مے صرفہ اوئنکوہ۔
 ۶۔ اسے یار انو شربت غزنی خیل دے۔
 ۷۔ ارسلان - دسپری نوم دے۔ غزنی خیل وی۔
 ۸۔ اسے نواز خانہ من شنکنکے نیمہ خوا مہ شوے۔ تشنگنکہ پہ ارمان مرشوے۔
 ۹۔ سپین وجہ د می پہ سرو وینو کنکنے لکھر شو۔ بشتر = انسان۔ خبرہ = وجود۔
 ۱۰۔ نواز خانہ تد بیرونہ بہ دے کول۔ تجھار = تجھیں۔ تد بیدر = آئکل۔
 ۱۱۔ نوکران بہ دے ترشنگنکہ گر جوں۔ نوکران بہ دے ترقوا گر جوں۔ نوکران بہ دے دسپرہ گر جوں

۱۔ په تنگی چه خودے یو پکارنسه۔
 میداد خيلو باندے چنہ سوله کندہ۔
 ۲۔ کوشی فہمی میداد خيلو په کاله سه۔
 ۳۔ میداد خيلو سپرو را دستے لہ زاندے
 ۴۔ سینے تورے چنہ یو په ستنه تسه۔
 طرطی زی عمر خان خیل دی سره پلش سره۔
 شنتے نی سینے تورے بریش وہ۔
 ۵۔ میداد خيلو رو ج کثرہ بخت نی ذدہ سه۔
 ۶۔ وہ یار انو درے ہمن د محمد یار دی۔
 سپینتو تورو تھ راغلی په اختیار دی۔
 ۷۔ سر ولنبوتھ ورز غلی لہ عنہ سره سوہ۔
 ۸۔ وہ یار انوی حکیم خوی سمنداروہ۔
 ۹۔ کہ منی زیاتی کرے نی خیل سروہ۔

۱۔ پہ شنک وخت په سختی کبھی دے یو هم پکارنشو۔
 ۲۔ د میداد خيلو په کورغم پریوت۔ کالا کور۔
 ۳۔ د میداد خيلو سوارولپر زاندے را دستے۔ لہ زاندے را دیو، خوف را دیو۔
 ۴۔ لہ سینے تورے یو هم دا پس لانہ پو۔ د تورے لہ کندار را دستو نشو۔
 ۵۔ د میداد خيلو درج په زمال شره او بخت سئ او دہ شو۔
 ۶۔ اے یار انو د محمد یار په میداد خیل دے۔ درے ٹامن لری۔
 ۷۔ سر ولنبوتھ لہ پیرغم و غصہ نہ سرہ دی۔ دین غلی۔
 ۸۔ اے یار انو سمندار د حکیم خوی دو۔
 ۹۔ کہ تامسا اعتبار په دنه خبرہ کوئی۔ سمندر پل سر زیاتی کرے دد لہ
 سر تپروو، د سر پرواۓ نہ گولہ۔

- ت طوطی زیود عوئے کپروہ خانئی نسہ۔
 نوازے تو رو خادر و چہ قرار که۔
 بیکو خان ھوئی کو خدے لاستہ خوار که۔
 مزبی تواز خوبیا کر حمد اے نسہ۔
 زہ میر ھوس دشومیہ و بدالے وایہ۔
 حق مر گئے پہ سر پور دہ خلاص بہ نسہ۔

- ت د طوطی زیود عوئے کردا۔ خر خان لے نشو جوہ۔
 ت دیکو خان ھوئی کے د گونڈی لہ لوری خوار کردا۔ وے چہ نوازے نزے نہ
 میکردا۔ اوس دیکو خان د ھوئی کونڈی کنزو رے شوہ۔
 ت زہ میر ھوس شاہر د غیدو، غیر تیانو بھادر انی بدستے وایم۔
 ت مر گکے حق دے۔ مر گکے پور دستے خلاص بہ ترے نہ نہ شم۔

ل دار و د
ن شو

کرے دو۔

مکر لنگ میدا خیل کلام

د اکسر جرس نوم لی شاعر دیله دے

دے کسو یا کلام کبھی ڈکر لنگ رکر لنگ، میداد خیل و مزک حالات
بیان شری دی۔ ہکر لنگ غازی خیلو صرکرے دو۔ ہکر لنگ لی په غلا
مرکرے دو۔ ہکر لنگ ته دپانے دُشمن ڈر لنگ بیٹھ پتھ نہ دہ۔
لکھ خودے اُدہ پروت وو۔ تو رے پشے کبھی جنک لکیا شو۔ تو رے ما تیک
ویخے بھیدے لے۔ تو رے بری بنیدے۔ ہکر لنگ یا ہکر لنگ هر خوکہ
خپله میہنیتا پشکارہ کرہ خوتل شو۔
تمدیار میدا دخیل دے وخت بھادری او کرہ۔ نواز ڈکر لنگ
ملکروکتی ود۔

ڈکر لنگ دمرکہ لیس حیدار ڈکر لنگ بھ پارہتی بندے چارے او کرے۔
دوستو دبل چا حالات یکلی شوی دی پہ پورہ واخچ نہ دی۔

تہیک چہ جو پیدا له پذے وہ لویدہ لوئنگ
کورہ غازی خیلو سره کرے مترکہ وہ۔
حیدار وہ کہ اشیرو وہ سره جو پرئی کہ خیل سنت

ثا۔ دمرکو تو پنج پہ پوزہ تیک ڈپارہ سوری کری۔ بون خا مودہ لوئنگ یہ کبھی
کیندی۔ بیا پہ تیک جو کری۔ ٹولنگ ترے دله پوزے لرے کوی۔
ثا۔ کورہ غازی خیلو له یو بل مصلحت کرے دو۔ مترکہ = مصلحت۔ مشو
ثا۔ حیدار دسری نوم دے۔ اشیرو هم و مترکی نرم دے۔
و۔ سند، لفظ غلط لیکھ شوئے دے۔ جایا خیال کبھی داستک دے۔ او
ستک مصلحت ته واتی۔ دا ستک لفظ له سنتگت دیاری) نہ دے۔

۷ حیدرویل اشیرہ نن مے دنگوڑہ خبرہ
 ۸ کرلنک موکہ مرنہ کہ دے به تل عنواری کلنک
 ۹ دوئی دے کرلنک پہ لوری ملا دہ تپے۔
 ۱۰ دراغلہ کرلنک ته والہ شپہ نہ دہ وھلے۔
 ۱۱ کرلنک ور خبر نہ دہ جکہ خوب کی پہلنک۔
 ۱۲ کرلنک ور بین ارشہ لہ درستے پختہ ایسارسہ۔
 ۱۳ دریغ دے نی کرلنکہ نن خو پریوٹے لہ جنکہ۔ اعسوں
 ۱۴ مضرے دے پہ لاس پہ لاس ته وہ چہ ساتھ دے کرلنک۔
 ۱۵ کرلنک باندے نارے دی کرلنک یوساری نے درے دی۔
 ۱۶ دوہ تنہ ساری یونی لاندے کہ ور پنک۔
 ۱۷ ہمن دے نی ملوکے پہ وطن نی لا روے کوکے۔
 ۱۸ جانونہ ستی کرول سری و شاندہ پہ ننک۔
 ۱۹ شپہ وہ تکہ تورہ دھیشت کارو تھ کرہ

۲۰ ہیدراشپہ ته دوئے پہ نن مے تیرہ واورہ۔ و نگوڑہ = دادرہ۔
 ۲۱ کرلنک کہ جونن صرکرو۔ نوتل بہ خراج رانہ عنواری۔ کلنک = خراج
 ۲۲ کرلنک ته لاپو ٹولہ شپیہ نی وینہ پہ مزل تیرہ کریوہ۔
 ۲۳ کرلنک نہ وو خبر۔ پیپا لانک تکہ اودہ پر وسادو۔
 ۲۴ محربی = تورہ۔ کریک = قدرتی واورہ۔ دا بتو پہ سر۔
 ۲۵ ساری = ہنہوںل۔ برابر۔ ہمنڈر۔
 ۲۶ ٹامن دی د ملوکے۔ ملوکہ دیوے بیج نوم دے۔
 ۲۷ ٹانونہ سے قربان کرول۔ ستی = دھندوانورسم۔ سوزیدل۔ قربانیدل۔
 ۲۸ و شاندہ = قربان کہ۔ شنیدل = قربانول۔
 ۲۹ دخداۓ پرور گھار کارونہ کوہ۔

ن زینٹی میدا دخیل دی ٹی سپینکٹے تو رے په کیل دی۔
 ن تورو ہنکھ هار ده نکولئی ده جنک۔
 ن باز کله سورکندا وہ په زیرہ ٹی پیرارمان وہ۔
 ن نارے کی ککابولی نہ وٹی نہ لیدا ہ ترچنک۔
 ن ترجمہ دیاروہ ده مے کرئے تو رے واروہ۔
 دشمن پاندے ٹی کرئے ٹی سپینکٹے تو رے چرنک۔

جنک

ن تیرسوئے ترو بیجاوے په اریان له دُنیا لاوے۔
 ن بیا بہ کورتہ نہ رائیسے چہ سپورٹی په کورنک۔
 ن مکر لنک ٹی ده وز لیٹی یو ٹی ہنک په وطن تلے۔
 ن مکر لنک بپر لپشتون وہ ڑغ ٹی لاوہ ترکر لنک۔
 ن دے مل ٹی خان نوازوہ په مردو تو ٹی آوازوہ۔
 ن زمرے وہ ٹی چنکلو زمری تل شوز روی جنک۔

مکر لنک ٹی مرگی پسہ دھیدر قصہ سوہ خلاصہ

ن یاد حوانات میدا دخیل دی۔
 ن تورو شور ده جنک لکیا ده۔ جنکھ هار ده د تورو دشنتلو شوره
 ن تک بہ باز۔ شہباز۔ شاهین۔ تک بہ۔ کا کا۔ ترہ۔
 ن بیا بہ کورتہ په آس سور رانٹے۔ کورنک : اس
 ن مکر لنک سے دٹے دے۔ آوازے پہ جہان تلے دے۔ جنک : غب
 ن مکر لنک پناختے بھادر پیشترن دو۔ عنی ٹی پہ جہان لاوہ۔ مکر لنک : جہان۔
 ن دے ٹی ملکرے نواخان بیکو خیل وو۔ پہ عنہ هشم په مرد تو کبشن پیر مشہور دو۔
 ن دھنکلو زمرے دو۔ زمرق تل پہ جنک مکر جی۔

پورته په سرگی چه دھیدر د دلو ہنگ۔
 دھیدر وھل د دلو نہ توں کر لنگ ملۇنہ۔
 چیرتہ کر لنگ مل وہ په نیسقى لی کہ بدر لنگ۔
 پروپیرے یادینی سرورخان نہ رارزیزی۔
 نیم خلق یادیزی دے سرور لی توپو ہنگ۔
 سرور وہ را ختلی غازی خیل چه آپدلى۔
 دلتہ لی مردو تو لشکر نې ته دراغلى۔
 لوھانپه که میره لی اوس توپینگ کپه ورتہ لنگ
 جکڑہ سرہ لکھ لوھانپه په ماتے کوژسہ۔
 دلتہ لی مردو تو زندہ لاس ورباندے خوژسہ۔
 په عنزه چه ماتے شوری تر صبائل وڑے کرپنگ۔
 خان سرہ بیز وہ تو من ده په لندار وہ۔

سرگئی دیوئی نزم دے۔ سرگائے سرگے = وسٹہ هم دا۔
 دھیدر د دلو نہ وھل۔ او دکر لنگ ملکری بھ فی لوپیل۔
 سرورخان د نواب آن تانگ بینکه دد۔
 سرور۔ سرورخان کیقی خیل د نواب تانگ بینکه۔
 غازی خیل یوقم دے۔ او سکھ هم دے۔
 لوھانپے دیو سپھی نوم دے۔ پینگ = سکھ۔ مضبوط۔ لنگ = لگوتھی۔
 جکڑہ کینہ چھ لوھانپی شکست او خیرہ۔ په ماتے = کشیدل۔ شکست خوپل۔
 دلتہ بیامردو تو خیا ناقو بشہ پیز ترے نہ میرہ کپل۔
 په عنزه کبنتے تر صبا شکست خوپلی دبی نس پریو قی مکری۔ کپنگ = تشن۔
 خان۔ معلوم نہ دے چھ کوم خان یادہ وی۔ بیزد = بوزدنا۔ تو من = جهان۔

نه زمری په شان به فی هر سپری ته خپل لا سونه زووه .
 نه چه چوک به در نزدے سوہ ده به پورتہ کوہ وردنگ .
 نه مه وزنه لغیر سے په بیزوںی وزلوونده .
 نه دائی سے تر پارنو تر نیستو چخه شه ده .
 نه ستایم بے کاره که په پورے وی چورنگ .
 نه بس دے فی جرسه نادیده کسر دے جو پر که .
 نه گوره خدا مئے دے مه که ایمان لاسته شالنگ .

نه زوول : چیپل . زووه : جووه . ذوول : چوول .
 نه چه چوک به در نزدے شول هنہ بیزو به پورتہ در قوب کول .
 نه مه وترنه خوارشے چه بیزو دوڑیو شے نه دے .
 نه دابیزد چه کوم دے تر پارنو خلقواو تر کنمورسانو رجیلو) خلقو بھتر دے .
 نه بس دے وی . جرس . دَویُوْکی شاعر نوم دے . دَائِسِر جرس ویلے دے .
 نه گوره خدا مئے دتا د ایمان له لوری خوارنگی .

دَحِيمَ كِيدَ خِيلَ كِسْرَ

صلو میدی په حکیم کیدا خیل زور په نواز میداد خیل زیات شو.
نواز د حکیم د مقابله تاب نه لرلو. له دئے کبله خپله قبیله سے لرے
بوتلہ خود نوازله ذریه د انتقام جذبه دُنه و تله. شو میا شستہ
پس سے چه خپل طاقت مضبر طکریو. په حکیم کیدا خیل کے هملہ
اوکھو. حکیم په چنگ کینه د علی خان میداد خیل دلاسه پوشی

۱۔ هائے کارونه بنه یا سوی په دفتر وہ.

۲۔ یو کلام به چو چوم که سے اشروعه.

۳۔ نواز کنھے سے تیرے ترمومانی خیلو.

۴۔ په ستنه لی نامت نوہ نه لی میلو.

۵۔ لاس په ایشی قلندر زوئے جندر وہ.

۶۔ یار انو چه چو میا سستے سولے تیرے.

۷۔ افسوس د اکارونه دا زل په دفتر لیکلی شوی وو.

۸۔ یو کسی بجو چوم که سے اشروعه.

۹۔ د نواز میداد خیل کورونه قام تیلے ترمومانی خیلو تیرے شوے. کواہ کوره.

۱۰۔ مومنی خیل قوم دے.

۱۱۔ والپس سے خپلو کورنوتہ دراٹک نیت نه دو. نامت نیت. میلو کورنون.

۱۲۔ قلندر د سیری فرم دے. جندر د قلندر زوئی وو. جندر آدم زے دو.

۱۳۔ اسے یاں انو چه شو میا شستہ تیرے شوے.

بھتردے.
و پیٹے دے.

نوازے دا قصے کله وے دیرے -
 براموچہ نی حکیم باندے نظر وہ -
 وہ یار انوچہ نی لوئے قدیم فرمان سه -
 خویو ھو سپارہ نی نور در سرہ ملہ کرہ -
 کہ منے نی دے حکیم پہ لور روان سه -
 حکیم پہ دیرے چوہ پہ بریجروہ -
 چہ اوں بڑی جان در وہاندے کہ مکلاپی -
 در تھے وائیم پہ شا غلیو میہوہ تاپی
 نواز سرہ پہ واری برابر وہ -
 خداۓ رحمت کے نی مکلاپ پہ اختیار باندے -
 سری و شاندہ حکیم نواب نے وہاندے -

نواز میہ ادخیل داقعے کله هیریسے - وینٹ = ھیرے -
 برآم دیوے قبیلے نوم دے پھٹھنے کبھی پیر خاند انونہ دو - حکیم دسپی نوم کچھ کیڈا خیل دو
 اے یار انوچہ د خداۓ تعالیٰ نرمان و شہ -
 نواز یو ٹھو سپارہ نور ھم دھان سرہ ملکری کوہ -
 کہ تاسیس دا خبرہ منے د حکیم پہ لور دان شوہ -
 حکیم پہ دیرہ اسماعیل خان گرز شوے دو - بریجروہ بریجیں = د مرختلو اور روستی
 پہ مینٹ = گپن دخت -
 مکلاپی دیو سپی نوم دے - اول مکلاپی خپل ھان در دہاندے کھو -
 مکلاپی د نواز عنوندے شاشٹے اولہ نواز سرہ پہ زور برابر دو -
 مکلاپی یا مکلاپی یو نوم دے -
 مکلاپی خپل سر حکیم نواب نہ دراندے قربان کھو -

م۔ خلق په دہ باندے رئے قصے باور وہ۔
بیا نواز چہ لہ خریان چخہ سہ ملے۔
ش۔ میر نائے نواب مے بیت تھے وراۓ علیہ۔
بل بہ پھوک وی ائی نواب عنودے شاغلہ
س۔ سپینو تور و چخہ نہ جی زندہ درورہ۔
میہن نواب مے پیر و کول دارونہ۔
وہ کنٹلہ تورے نکوہ خوساکونہ۔
س۔ نواب لہ خپلہ بختہ مزادر وہ۔
علی خان تورہ فی نواب تدمغزی لاڑہ۔
خلقہ په لندارہ ورتہ ولاڑہ۔
م۔ علی خان په لاس چہ یخ نہ وہ زغہ پر وہ۔
اوں راجہ بیسوکہ زاہی کہ نارے کریے۔
ش۔ نواب پر ووت دہ اوں راجہ کہ نندارے کھے۔
نواب میں چند نز کشلے نشتروہ۔

کیدھیں
۱

روتھی

م۔ خلقو لہ گلابی ددستے خبرے امید لرلو۔
ش۔ شاعلے بھادر نواب بیت تھے ور غلوڈ گنک پہ مطلب۔ میر نائے بھادر۔ حوانہ
ش۔ دعائی خان میداد خیل تورہ دنیاب لہ مرنے اونٹلہ اونٹلہ اونٹلہ پریکھو۔ (عنزہ)
ش۔ علی خان میداد خیل وو۔ دنواز میداد خیل خپل وو۔
ش۔ اوں دنواب بیت بیسو راحہ کہ جاپے دنواب پہ ملک۔
ش۔ راجہ بیسوکہ دخیل خارند دشمنیے نندارہ کوئے۔ نواب ستانا خارند
میں پر ووت دے۔
ش۔ نواب د چند منی یاد نبیت شوستہ بنیکے د جھود لرلو۔

ش ده یارانو بیا نواز ویل حکمه -
 ش تا خروہاندے خطرہ نہ وہ لہ غلیمه -
 ش ما په خطہ باندے لیکلئے فی تاسرہ -
 ش ده یارانو بیا حکم ویله نوازہ -
 ش پریوتے یم سپینکے تو رے لہ نیازہ -
 ش لہ دنے قصے نے ویراندے لا خطرہ -
 ش حکیم نواب تیسہ سہ تر دیجا رے -
 ش برامو کھے بیجے دبے لا رے -
 ش درے پلا رپرچہ فی صحت پہ آبیدڑو -
 ش زہ جرس پہ ویلو مشہور یم -
 ش شایستہ پہ خالو پسے رنجور یم -
 دین اربہ رکی کہ غخوس صو پیغمبر د

سا - اسے یارانو نواز میداد خیل حکم ته ویل چہ اسے حکمه -
 شت ده خانو مغلیب نہ دبنتہ ریعنی لامن هیئت خطرہ نہ ده - تا خون رہانے ہان پیر طاق توکن ل
 شت ده پہ ازف کبنتے ستامگن کا دلا سہ لیکلے وو -
 شت ده اسے یارانو بیا حکم کیدا خیل نواز میداد خیل ته جواب در کھو -
 شت ده اوس زہ دسپینکے تو رے لہ فخر پریوتے یم - اوس زہ من حُشندن مے دے -
 شت ده بالہ دے خبڑے لارہاندے پارکیتا -
 شت ده حکم نواب میہ شولہ دیجا رے دُنیا لا رہو -
 شت ده جام و قبیلے نوم کھے کورونہ - بھے وحشی - جائے پہ جعلی - لور دنیو -
 شت ده درے پلا رپ دیوے قبیلے نوم دے - درے پلا رپ دبیدڑ پہ حیات کبنتے بٹے وو -
 شت ده ابیدڑ دیو سپی نوم دے -
 شت ده جوں دیکونگی شاعر نوم دے -
 شت ده دبکلو شتر خالو نور نخورد کرے یم -

د ارسلا غزني خيل کلام

دے حکمر کبنتے دسُور کند اوذ نوره میداد خیلہ بُرگی خالابیان شویدی۔
ارسلا غزني خیل کلی تے سور کستنا او نور میداد خیل راغو بستنی وو۔
قرآن شریف کے مینٹ کبنتے ایسیتے دو۔ قرآن سے گواہ کرو۔ او قبور په قرآن
قسم او خرپر چہ دوئی به بیالہ یوہ بد دشمنی نہ کوی۔ خو ارسلا
غزني ورکرو۔ ارسلا برا موسیره مصلحت کھرے وو۔ او هر کلمہ چہ
سور کند اوذ سور کند پار پتی د ارسلا کورتہ درو تی د خوراک
دبارہ لارہ تو دوئی خالی ناس وو۔ هلتہ دوئی تہ معلومہ شوہ چہ
دارسلان په ذرہ کبنتے دھوکہ ده۔ خود غیرت خبره وہ۔ ارسلا ناخواہ
له خیلو مل عکرد په خیل کو رکبنتے عملہ ور باندے او کرو۔ او دری ٹئے
په ارمان کبنتے قتل کرول۔

عنوز کیو یار انو په فرمان دخداۓ تعالیٰ۔

تو روئے خرب دے دکھ غزني خیل په ارسلا۔

واړه میداد خیلو مترکه دے وہ بیلله۔

په قرآن دے ولیسه وکړه بیادے شے قصه کوله۔

سـ ۱۔ عنوز کیدئے یار انو۔

سـ ۲۔ اے ارسلا د غزني خیل په کلی کبنتے د تو روئے چکندا او کرو۔

سـ ۳۔ اے ارسلا تاد میداد خیلو هنه انجمن در غو بشتنی وو۔ مترکه = الجمن
مصلحت۔ بـلـلـ = بلانا۔

سـ ۴۔ په قرآن دے قسم او کرو۔ قرآن دے مینٹ کبنتے کیښید۔ او بشنې بشنے ضربے دے کړي۔

پـ طـاقـتـکـرـنـ

لـوـرـهـ

نـهـبـلـوـوـ

پـےـیـمـ

۱۔ دروئی دے ورتہ خُوشہ کرہ براموپہ صلاح -
 ۲۔ نوروکہ چاوزلہ چابہ ورتہ مہی پوردہ -
 ۳۔ ارسلانپہ دعہ کرم وہ چہ نیولے نی پہ کوردہ -
 ۴۔ چان نی پہ ورکنکہ پہ ھندو سلا بلا -
 ۵۔ ورئے و استہ کورتہ پہ پوزی نی کرلہ پینڈہ -
 ۶۔ داؤویل سورکنندہ ارسلانکرہ در ھر گنڈہ -
 ۷۔ کورہ ارسلامے توڑہ نہ کاڑی لہ چنکہ -
 ۸۔ پہ خولے درتہ ٹغیڑی پتہ زرہ چہ نی دہ غلام -
 ۹۔ سورکنند دیل چہ ورورہ هائے بنتیا به نسی نورہ -
 ۱۰۔ منڈپورے ناموس دہ منڈپاریش ولہ پیغورہ -
 ۱۱۔ ھیچرے دشمن تہ کرے نہ دہ ماشلہ -

۱۔ - براموپہ صلاح دے فریب درکل خوبن کھون، براموپہ دے مصلحت اکنہ
 ۲۔ - کہ چانور دھلقہ دری دڑل خود مہی پور بھئے ورباندے در -
 ۳۔ - ارسلاصامت دے ولے چہ درے نی خیل کورکنے کبینتوں دو -
 ۴۔ - کورتہ تے راکنکریل اد پہ پوزی تے ھول پہ پینڈہ کبینول
 ۵۔ - دا تو میداد خیل دلتہ سورکنندہ او دیل چہ ارسلان خرخیل فریب سرکنکرہ
 ۶۔ - کورہ سورکنندہ ارسلان عنزی خیل تپله توڑہ تر ٹھنک بھر ھوئی - دے، لفظ
 زیات استعمال شوے دے -
 ۷۔ - پہ خولے ارسلاستاسرہ خوب عنینی ھوزپہ کنے دھوکہ ده -
 ۸۔ - سرکنند ورتہ دویل چہ اسے رورہ! چاوزل کنے تھے لیکن وی هنڑہ نہ بدیں
 ۹۔ - صوبن نامداروں نگیانی گو - صوبن دھلقوا، پیغورہ داریں دو -
 ۱۰۔ - پہ خیل عمر مادینہ نہ ھان شل کپٹے نہ دے -

سـ چه دارئے ئی یہ وکھ سورکمندئ خبر نہ کہ .
 سـ لشکرئی پہ چاپیر کہ میداد خیل ئی کرو تازا .
 سـ زمرے وسے سورکمندہ خواوس اُوتے له جنکہ .
 دشمن سڑہ دے نہ وکھو ئی تورو جنچالا .
 سـ کہ تورو دے پہلاس وے له دشمنہ گوندے خلاص وے .
 سـ پہلاس دے مصرے نہ وہ دکانی ئی بیت اللہ .
 سـ دریغ دے وی میرخانہ سانکو تورو پھلانہ .
 سـ هنگہ تورہ دے نہ وہ چہ دے خلاصہ کرو له ملا .
 سـ دریغ دے وی لوهانہ سوچ پیدا وے له پتا نہ .
 سـ بورہ مور دے زاہی رائے بہ نہ سے پہ پولا .
 سـ سرہست دو کہ اکبر وہ لیک وھلی له دفتر وہ .

سـ ۱- چہ د تورے گند ارئی پرے اوکپر و نوسورکمند ترے نہ خبر نہ وہ .
 سـ ۲- ارسلان بنگر ترے نہ چا پیدا کرو او میداد خیل ئے برباد کھل .
 سـ ۳- سورکمند پیر بھادر وہ خواوس خالی لاس وو دجھنک قابل نہ وہ .
 سـ ۴- کہ لاس دے نہ تورے خالی نہ وسے بگوندے پچ شوے وے .
 سـ ۵- پہ لاس کبینے دے مصرے تورہ نہ وہ .
 سـ ۶- افسوس دے اے میرخانہ میداد خیلہ - اے دنیزد اود تورو پھل انا .
 سـ ۷- ستاپہ لاس کبینے هنگہ تورہ اوس نہ وہ چہ پیو حُل دے له ملا نرے کھے وہ .
 سـ ۸- افسوس دے اے لوهانہ میداد خیلہ نہ اصلی پینتین وے .
 سـ ۹- ستاپورہ مور تاہی - تہ بہ بیاراں پس کوشہ کبینے دالنے .
 سـ ۱۰- چولہ = کرنفہ - لار .

سـ ۱۱- سرہست میداد خیل وہ . او کہ اکبر میداد خیل وہ - پہ اوزل کبینے
 لیکھے شرم دو - دووی مرگ .

ات اذکورہ

۱

سورکمند کپڑہ

۰۵۰

دے المفہوم

نہ بس لیجن

۱۔ تل بہ لی شورو لہ سپینٹ نور و سیدا۔
 ۲۔ دریغ دے لی سرا بہ دشمن چہ ایسے بے چا پہ۔
 ۳۔ تھے میں جلانہ سی سے میداد خیلو لہ کلا۔
 ۴۔ پہ چنیما کئے مرہ سوہ شہ حوانان دی را پہ زرہ سوہ۔
 ۵۔ زیات میں نہ ویریشی سور کنند بربیونہ لا۔
 ۶۔ زاری میداد خیل لوگے پاتے سوے پہ میلے۔
 ۷۔ ستھے پہ ساپتو سوے اوس نے صبر پہ آللہ۔
 ۸۔ حسن ووکہ میرخان وہ کہ سرمست وہ کہ اکبر وہ۔
 ۹۔ لوہا پر وہ کہ شہ بن باز وہ سور کنند دمیہ و سروہ۔
 ۱۰۔ پہ چہ نہما کے مرہ سوہ میداد خیل زنریو تو لا۔
 ۱۱۔ پتھے کہ مُقریبہ هامے قصہ دی نہ لہ رپہ۔

۱۔ دوئی بہ تل سپینٹ نورے خان سره کمزوری۔
 ۲۔ انسوس دے وی اے سرا بہ دمیداد خیلو دو صدر، دینمن ناخایہ الیسا کریہ
 ۳۔ خوتہ لہ خیل میداد خیل ماں الکافر جدنا نہ شوے۔
 ۴۔ خوشک پیہ ارمان مرہ شی۔ بنہ حوانان رایاد شو۔
 ۵۔ نور میں دسور کنند بربیونہ نہ هیں بنی۔
 ۶۔ میداد خیل بنجے جاہی۔ خیل کو رو فو کبھی جُداتن تنه پاتے شوے۔
 ۷۔ میلہ = کوت = کری۔ لُوک = غیر آباد۔
 ۸۔ میداد خیل بنجے پہ ویر پہ دادیلا ستھے شوے۔ اوں نے پہ خدا نے صبر دے
 ۹۔ حسن میداد خیل۔ میرخان میداد خیل۔ سرمست میداد خیل۔ اکبر میداد خیل۔
 ۱۰۔ لوہا پر میداد خیل دوکہ شہ بیار زمیداد خیل سور کنند دحوانا تو دے۔
 ۱۱۔ یہ خہ ارمان صہ شی دمیداد خیلو دحوانا تو دے۔
 ۱۲۔ فکر کرہ مقریبہ میداد خیلہ دانا یہ خبر کے دخدا شے دی۔

آتھ سخھے نی درو پر لے لکی له کمپیلا
 نواز کہ تیکہ نہ کی دس نی نہ رسیڑی چہ کی۔
 پنکہ کپھ برامو میداد خیلو کوٹ قلا۔
 دنیا دور تیریڑی شہ جوانان نے نہ ویریڑی۔
 ننک میہود نہ نستہ هسے زرہ می نہ دریڑی۔
 جرس لہ خدایہ عنواری نی جنت خوازہ پیالا۔

آتھ آتھ شخھے۔
 نواز میداد خیل کہ بے ترار دے خوش کولے نہشی تاب نہ لری۔ نہ مئے
 زرہ صبریڑی۔ نہ نی وس رسیڑی۔
 برامو دمیداد خیلو تلخہ اونصیل پنک کرو۔ تلخہ: تلخہ۔
 ویریدل: نہیریدل۔
 ننکیاں جوانان نستہ۔ عکھ جھما زرہ نہ صبریڑی۔ زرہ نہ دریدل:
 صبر نہ کیدل۔

وے۔

 صبر
 اد خیل۔

پھلوان اور درب غازی خبلوکسر

د اکسر جرّاس شاعر و بیٹھے دے

لکھ چہ مختبئے بیان شوی دی۔ مکمل ننگ (مکر ننگ) میدا د خیل د
ھیدار او د آشپر غازی خیل د لاسه ناخا په پے خبری کبئے مو
شرے دو۔

شاعر دے کسر کبئے بیان کپڑی دی چہ مکمل ننگ میدا د خیل د
مرک بعده د میدا د خیل د کپڑے بل ٹھائے لرے پرتہ لا رے۔ دے
چہ میدا د خیل د باندے وطن تشرشموجے دو۔ وطن پر مے چا پہ شرے
دو۔ وطن درتہ سُور اور جو پر شموجے دو۔ غازی خیل د باندے بدہ
شری دو۔

خر خلور کا لونہ پس د میدا د خیل د پر قوتے چہ لفڑی کبئے محمدیاں
میدا د خیل غونڈ بھادر هم شریک دو۔ سا غلو اور پہ درب غازی خیل
کے حملہ اور کپڑہ۔ درب دے مرک پرو۔

درب د مرک بعد میدا د خیل د پھلوان غازی خیل حملہ اور کپڑہ۔ او
پھلوان غازی خیل د محمدیاں میدا د خیل د لاسه صور۔

دورب غازی خیل اور پھلوان غازی خیل لہ مرکہ چہ عین در غازی خیل
خبر شو تو حیدر د وزیر دیو خرقو مونہ ہان سره ملکہ کپڑہ کپڑہ۔ او پہ اپنے
سمہ خیل چہ د میدا د خیل د گورنمنٹ سپرے دو۔ اُختنل (حملہ کی اور کپڑہ) شل
خوکسہ د اپنک دیوار ہٹی نہ مہے شمو۔ ای مال د دلت فی وزیر د لو تھلو
ھٹنے بکھر دیو اکٹھی (یو کلی نوم دے) طرفہ لا ہیو۔ او لہ واتھے نہ فی بھی
برسمہ د اشتھلوا۔

ملہ:- پھلوان اور درب د سیرو نرمونہ دی۔ پھلوان اور درب د اپنے غازی خیل دو۔

۱۔ چرنگہ حیران یم دچیشتن اللہ په کرہ۔
 ۲۔ ویلوتہ مے پام سہ اوس مے نہ دریٹی زہہ۔
 ۳۔ زہ کائے پھے مے شیارسہ شیار توب فی ما پار سہ۔
 ۴۔ چہ وزر لاستہ بیخول دی کسب تھے سعی فی لوڑہ۔
 ۵۔ لومہ نہ وہ نقصان وہ گلرنگ کپڑے پہ جان وہ۔
 ۶۔ دشمنو بہ چہ مرکہ دہ لا کوتھا پہ چہ تارہ۔
 ۷۔ گلرنگ فی مرکی پسہ میدا دخیلو کھرے لا رے۔
 ۸۔ دطن درتہ سورا اور سہ اوس ولیدہ چاڑہ۔
 ۹۔ چلور کالہ چہ تیر سوہ دچیشتن حکمو نہ کرہ۔
 ۱۰۔ یوقولی میدا دخیل درتہ راغی وہ الہ کورہ۔
 ۱۱۔ درتب کہ پھلوان وہ خبروہ لہ دع پورہ

۱۔ شرنگہ دخدای پہ کوو (کارونی) حیران یم۔
 ۲۔ دکلام دیلور دشعر دلور دیلوتہ مے نکرسو۔ اوس مے زہ نہ صبیبی۔
 ۳۔ زہ کائے زہہ فی شیار = شامرب شیار توب = شامربی = پارا = کارو باری
 ۴۔ هفہ سرے چہ متوکبی فی طاقت نہ وی۔ پہ هفت باندے کرنگ نشی وھے۔
 ۵۔ زہ زہ میہا۔ لاس۔ پر بہ بیگل = کمزورے =
 ۶۔ گلرنگ یا گلرنگ دیسری نرم دے۔ گلرنگ میدا دخیل رو۔ غازی خیلو کپڑے دو۔
 ۷۔ کوتھا = نصیل۔ دقلچے دیوار = تا پہ = تریلو۔ جوہرو۔
 ۸۔ گلرنگ میدا دخیل دمک بعد میدا دخیلو کورنہ بل ہائی تہ بوتلو۔ کھے = کورنہ
 ۹۔ میدا دخیلو تہ گلرنگ دمک بندہ دطن سورا اور شو۔
 ۱۰۔ شلور کالہ چہ تیرشو دخدا مسٹ کارو نہ کورہ۔
 ۱۱۔ میدا دخیلو یو ہوئے لہ کورو نو ورنہ را غلی دو۔
 ۱۲۔ درتب او پھلان ددایہ لردے خبرے خبروو۔ وے پھے پہ دوی دمہی پوروو۔

په چرک شئی وه چارلى فی هردو پورئی به مکانهه .
 ۲ صبا په لامنهه مال لی په دیره په سره جائے کرو .
 ۳ شه زنډا مئے درب وه ده نئے کړئ سانګه غرب وه .
 ۴ شاغلیو سپینتو تورو چخه نه کوژی بانډه .
 ۵ درب لی چه تراکه پهلوان ته ورسوان سموه .
 ۶ اعتشم څوئه محمد یارده سپینکه توږے په واردہ .
 ۷ ترجهه ته چه حاضر شه بیان فی نه چند سه لوره .
 ۸ محمد یارکه پهلوان وه دوئے سره ساری .
 ۹ گوره یاهلوان په محمد یار کې یدی داري .

ساده . دتک او پهلوان دواړه میداد ټیلو په نظر کېټه ساتلي ود . په دواړه مهد په چرکنلو . په چرک : په نظر کېټه .
 ۱ صبا ستره لامنهه مال : دنماز وخت په دیره : ځائے . جائے ګول : ځائے ګول .
 ۲ درب بنه هوان وو . سانګه : نېټه په دسانګه غرب : دسانګه ګند او .
 ۳ شاغل خلت له سپینتو تورد نه میرېټه .
 ۴ درب غازی خیل په چه میکړو . او سن پهلوان غازی خیل ته درېدان شوه .
 ۵ محمد یار میداد خیل د اعتشم میداد خیل څوئه وو . او د سپینه توږې ګند اړه نیاز وکړي ود .
 ۶ محمد یار په دشمن ته خنام شو . ځان مئے توږے په شنک نه کړو . تریوو : دشمن
 چند مئے : هئه .
 ۷ پهلوان غازی خیل په محمد یار میداد خیل د توږې ګند اړه ان کړه .
 ځله : په چرک شوم : په خبر شوم : په چرک کېټه ګزندل : په نظر کېټه ګزندل .
 چرک (۵۰۵۰) خاکان : تحقیق کول .
 عمه کوژیدل : خوزیدل ب ریمیدل . سنتهله به نونه له کوژیدل : نه میریل .
 بې خاطره او سنتهله .

چه بخت می تکنہ اسے سہ تورے ھیچہ نہ خواہ -
 اعظم حُوئی شہد یاری تل کوئی فی تور وواری -
 مصربے لی اریا نہ ده نہ پہ غریب نہ پہ دارہ -
 یو قولی میدا دخیل وہ زمی عنون طو طیانو سیل زہ -
 درب پہ پھلوان لی لرمائونہ کرہ سارہ -
 درب لی پھلوان جبرے و راغلے حیدر تہ -
 کلی حُوئی حیدر دہ هامے تورہ فی دہ پہ سردہ -
 قول کرے فی پتے موشنی وزیر و دروند لشکر دہ -
 پریوتی پہ اپتل وہ شل پنجہ ولیست فی کرہ مرہ -
 وہ فی کولہ مری مال فی بیانی پری پری -

پہ دو اور مہر : چاۓ کول، تورے کندار، تریان شوہ -
 چہ دیھلوان بخت منہ کوہ پہ محمد یار باندھے، دیھلوان دتوڑے ھٹھے اتر دنشو -
 داعظیم حُوئی شہد یار تل دتوڑ کندالعده کوئی بہ فورے وارے : تورے کنار -
 مصربی تورہ فی نہ پہ لوئی نہ پہ دارہ تھے دہ - غریب - غریب -
 جوہ : ذر دکھ - کھنڈد -
 دمیدا دخیل یو قویے ود - دزغونہ طو طیانو سیل ود - سیل = دمرغان تقویے -
 میداد خیل پہ درب او پہ پھلوان غیل ذر و نہ یعنی کھل - ذرہ سیل =
 تریور، دشمن - بدله آہستہل - صہول -
 درب او دیھلوان دمگ ک خبرے حیدر غازی خیل تہ ورسیدے -
 حیدر مختلف (دو زمینہ) قصر نہ ہُمان سیرہ مدھر کول - او لوئی لشکر
 سے جوہ کرہ -
 شام پہ اپتل میہ خیل میے جملہ او کرہ - او شبل خوشکسان فی صہ کوہ -
 نہیں سیل - دا اپتل میہ خیل سرچ رملیکری) فی صہ کول - او دھنیوئی ہُناواری ترے نہ
 بوتل - پری پری = قطار تطار -

ش دُنیاً میه خیلو وزیران سوہ په ماڑه۔
 ش حیدر جه گکته ان کره عنونیو سٹ پورتہ بوته۔
 ش اورے دھکی چہ برایگی ورتہ پروت وہ۔
 ش برایگی او تمان خیل فی لہ واللہ نہ اوبیرو۔
 ش بس دے فی جرسہ فی دُنیا دور تیریزی۔
 ش داسے خوچوک نہ کوی چہ کلیو چہ مرہ کیزی۔
 ش کلیوشوم درک سہ سرہ مانہ سوہ دیارہ۔

ش :- مال دلت دمسه خیلوونہ۔ اون ذین الذلوبت کھد۔ پہ ماڑہ شوہ۔
 ش :- گکته = نفعہ۔ قایدہ۔

ش :- ھورے په دھکی دیر خائے دے) کبھی برایگی ورتہ ناست وہ۔ دھکے = یوکی
 دے بھ واللہ = دیو کلی نعم دے۔

ش :- بیویل = شربل۔

ش :- دیارہ = پلیاڑہ (پیکل)

المر والكلام

داسريا کلام جيئن شاعر ديله دے

جيئن گے سر کبھي بيا نوي چه المسا با خيل شه وخت ختکوتہ شکست
درکپڑ ٹھیغ بعده ملے دسليم خان گوئی گلرنگ ميداد خيل باندھے
حمله اوکپڑه - المسا با خيل سره ميداد خاری خيل اللہ داد مندھه خيل هم
طرند اوري ور - په دے چنگ کبھي گلرنگ ميداد خيل فضيل دنه ايسا
وو - دقو پکو چنگ دد - او گن لئے تکه پلئے وريسم - سيد ميداد خيل
چه د ميرزا ميداد خيل وريسم وو - او پيسا چايوه ملے تکه هوان وو -
توپک په گولئي ميرشون - ورستو شاعر دسليم خان گوئي گلرنگ
ميداد خيل ته خطاب کھئے دے -

په گوكل کبھي مے زندھ کائے اند یشنز زنگ کنه -

تجبوپه ملے دليده په مخنه راغله - سه محبوبه معشوقة

تر غرچه محبوبے لئي باوو ڈنگ کنه -

چوک توره کوي پلو مشکير هعنہ دے -

مله په گوكل کبھي ملے اند یشنز زنگ کنه -

تمبپن یکتے تر خوبونو دخيل باهرو داڻه، دنگ آزار کپڑه -

مله توره بهادری، توره: عتيت په پلر: پيچه، طرف، چيء په مسيع: لوئي سڀے
مله المر دسيري نوم دهه ايانيل زه -

عنه مسييد: مومن طرت ته په هلکان دشي په وخت لوپے کوي نوقيل راتپول شي - دو
کسے مسيران مقرير کپڑي - او زرسره تقسيم شي - چيئي یوره مسيين په لوئي شي او
چيئي دپل مسيين په لوئي - مسيران اکثر لوئي هلکان زي -

۷- المَرَوَاخْسِتَه خَانِي چه جَانِي بَلْنَكْ كَنه.
 ۸- چه خَانِي ثُدَادِخْسِتَه خَتِكْ ثُي ايلَ كَه.
 ۹- اوُس په سَتْرَچَو چه دَلِيم خَان زَوِي مَكْلَرْنَكْ كَنه.
 ۱۰- مَكْلَرْنَكْ وَتَه ثُي تَوْلَه كَه لَشَكْرَه.
 ۱۱- هَسَسَه دَالِي كَوَتَه تَرْخَواَيِي دَاهَه وَلَه.
 شَپَه په درَج ثُي په توپَکْ سَرَه جَنَكْ كَنه.
 الْمَرَشَكْرَه كَشَلَي اَباخِيل دَه.
 ۱۲- الله دَادَعِيدَار ثُي سَرَنُورَصَه فَيَل دَه.
 المَرَدَعَه زَوِي تَنَكْ تَه تَرْچَنَكْ كَنه.
 ۱۳- هَزَرِي المَرَه دَكَه پَلِياَه وَنَه.
 ۱۴- په تَابِنَو بَانَه دَي كَشَلَي اوُشَان رَاغَله.
 ۱۵- په تَابِنَوئِي بَارَه اوَكَه دَي كَوَتَه تَنَكْ كَنه.
 په جَنَك خَيلو چه جَلَه زَوَه اَهَل وَه.
 هَسَسَه دَالِي دَوِيَه بَل وَرسَرَه مَل وَه.

- ۱۶- الْمَرَغَان وَيَقَهه چه تَحَانِي جَوَت كَهه. بَلَنَك : جَوَت . ظَاهِر .
 ۱۷- ايلَ كَرَول : شَكْسَت وَرَكَول .
 ۱۸- اوُس ثُي دَلِيم خَان زَوِي مَكْلَرْنَك مَيَدَادَخِيل په لَورِي زُجَه كَهه .
 ۱۹- الْمَرَابَخِيل مَكْلَرْنَك مَيَدَادَخِيل دَ مقَابِيله په اَرادَه لَبَنَكْ جَمِيع كَهه .
 ۲۰- هَسَسَه دَالِي چه فَصِيل سَرَه نَزَدَه خَيمَه زَن شَو .
 ۲۱- الله دَاد دَسَرِي نَوم دَي صَنَدَرَه خَيل وَه . حَيَدَر غَازِي خَيل وَه .
 ۲۲- پَلِياَه : وَيَارَه : پَيَكَل : دَلُوْخَه يَادَغَنَه دَيَوال .
 ۲۳- تَابِنَو : تَعِيمَه : اَشَان : اَدَبَنَان .

سُری زیاق کہ چہ تپکی تھی وردنگ کنه.
تپکی چئی تابے په سر نیوے.
حکولئے لکھ ژلئے په وریدے.

وارٹی نہ وہ چہ اولبوته فی سورونگ کنه.
ہنڑی المَرَه خداۓ دے دے په لوری.
چہ لشکر دے لہ کولیوا اللہ زغوری.
پا قبولو فقیر انو پہ تانگ کنه.
ھائے پرده فی درے پلاری زنہولہ مخہ.
چہ سیدی فی ولیستے وہ پہ زخہ.
سیداد وہ پروت چہ زلو فی تو پک ہنگ کنه.
بل په نہ وی دسید عنوندے پیادھی.
کہ سیدی پارہ پوک دہ کی پوک صڑی.
خوار مرزا فی پہ دوران باندے ملنگ کنه.

۱۔ تپکے = تالاب۔ وردے = خوار وغیرہ په وردنگ کہہ = ورد پک کول۔

۲۔ تابہ = دروازہ ورہ۔

۳۔ سورونگ = سورنگ۔ سورے = غار۔

۴۔ زغوری = ژغوری۔ پھکوی۔

۵۔ نگ = مہربانی۔ کرم۔

۶۔ پرده = فضل۔

۷۔ سید دسہری نوم دے۔ میدا دخیل دو۔ زخہ = دھوپک په نلم دشست د
پارہ داو سپتے دانہ۔

۸۔ زتو و سہی نوم دے رجمانی خیل دو = ۹۔ پیادھی = بھادران۔

۱۰۔ مدرزاد سید میدا دخیل دو دو په دوران = پر جہان کجھے۔ پیز ماٹے کجھے۔

- ۱۔ سلیم خان زویہ خداۓ دے دیہ کمہ۔
 ۲۔ شیخ بدین پیرانوہ الیست له فہمہ۔
 ۳۔ چہ المردے کوہت کمالی پوسٹ پنک کنه۔
 ۴۔ زه جرس په هنے جنے مین یم۔
 ۵۔ روغہ خلقہ اوس خونہ یم لا جنون یم۔
 ۶۔ چہ کریوانہ باندے به لی یو جنواۓ لوٹک کنه۔
-

۷۔ اے گلرنگہ دسلیم خان ہویہ۔ خاۓ ستا خلاف دے۔ خداۓ دیتا
کی غواہی۔

- ۸۔ شیخ بدین دیوہ عنہ فرم دے جے پیران = بزرگان = فہم = نکر
۹۔ زه جرس په هنے پیغے مین یم۔
 ۱۰۔ اے روغہ خلقہ اوس خونہ یم د ختنے یم = جنون = وختنے۔
 ۱۱۔ د گنکن جنواۓ د گنکن۔ جنواۓ د ریتمو هم دی = د ریتمو محل۔
-

المراد كلان و الکسر

داکسرو جرس شاعر دیئے دے

دے کسر کبھی جرس بیان کہی دی۔ په مرد تولہ یو بل پہ بدھے
او پہ بد نیتی پام شو۔ درے پیلاری یو طرف ته شوہ۔ پنچو
مرد تو رچہ ناصلیم دی م لبستک گنجع کھے۔ او الہر خان لی خپل

سردار جو کہ کندھے
پہ پیز و کبھی برام (دیوے تیلے نوم) دیرہ شوی وہ گھنک
مید ادھیل حملہ پرے او کرہ۔ او داد بنا نو گھنکے ترے نہ برتله
برام په چنہ پیسے را دو تلو۔ او چنک بھی شروع کرو۔ پہ دے چنک
کبھی گھنک مید ادھیل سره محمد یار مید ادھیل باز مید ادھیل
او سور کنند مید ادھیل موجود تھا۔

پہ دے چنک آپن کلان او یکلان درے ٹامن تقل شو۔ ڈکٹ
کور ته خلور شمنیرے را کہیے شویے۔ پہ دے چنک کبھی نہیک
هم موجود تھا۔

و رستو شاعر تقدیر کارونہ او د دنیا بے رفائی بیانی۔ او
دنیا دنیا پہ بدلہ کبھی دباقی دنیا سوال رب ته کری۔

۔ زیک خوشی مے نستہ وطن اور سہ۔

۔ مرد تو سرہ پام سہ پہ بندھے۔

۔ تھلے درے پیلاری سوہ پہ گندھے۔

۔ و زیک خوشی مے نستہ وطن اور سہ۔

۔ مرد تو تولہ یو بل سرہ پہ بندھی (پہ بند) پام شو۔

۔ دے دری پیلاری سوہ پہ بندھے گندھے شو۔ درے پیلاری یوہ قبیلہ دہ گندھے پہ کرنسی۔ مکاری

زره موبدسه درے پلارے سرہ نیکورسہ۔
پنجمر و تو غونہئے کرے لشکرے۔

یار انوزہ بہ ادوایم خبرے۔

ٹالتری خان کہ رُنے لے پہ لاہورسہ۔

ٹ پیزو چھے برامو عنہو پروتاد۔

ٹ مکریک تاخت و کہ گھلہ بی جندے بوته۔

ٹ پہ برامو چھے کوہ خلق خورسہ۔

چکر سرہ لکھ کرہ رو حانو۔

ٹ را مدت سوئی قطب سوھیل پیرالو۔

ٹ پیزو چھن لی شومیہ دہنہورسہ۔

ٹ چہ اولہ جوکی خان او خرزولہ۔

ٹ لکھ شین زمرے چہ اڈڑی لہ جنکلہ۔

ٹ پہ میدان کبھی باز جوکی سوہ سرہ ساری۔

ٹ ۱- المیری خان جوکہ کرو۔ دالمیر آوار سترلا ھوس لدی۔ بلہ = پیرہ غازی خان۔

ٹ ۲- پیزندھائے نوم دے۔ برام دیرے تیلے نوم دے۔

ٹ ۳- مکریک میداد خیل گھلہ پرے اکرہ۔ ادداد بناون لکھ بی خٹے بوتلہ۔

ٹ تاخت = لوٹت = چنڈے = خٹے = بوته = بوتلہ۔

ٹ ۴- پہ برامو باندے چخہ کوہ شوہ۔ خلت پیسے راخوشو۔

ٹ ۵- اسے دشمال ارد جنوب پیرالو تاسور مدد اکرہ۔ مدت = مداد۔

قطب = شمال پہ سوھیل = ستوریہ = جنوب۔

ٹ ۶- جوکی خان دسری نوم دے۔

ٹ ۷- دجنک میدان کبھی باز میداد خیل لہ جوکی سرہ جنک لکیا کرہ۔ ساری = جوابیں

۱۔ یو په بلئی سره وکھو تورو واری.
 ۲۔ جوکی یوره میداد خیل په باندے زور سه.
 ۳۔ میداد خیل سپارہ مسے دارہ جنگ یاران وہ.
 ۴۔ یحید یارو وہ کہ باز کہ سور کند خان ده.
 ۵۔ په میدان چه مکلنگ پتھ په زغرتے تور سه.
 ۶۔ عیشے خان چه په دراز وہ چدر زوله
 ۷۔ حقانی مرکھے لئی وہ بنه در درور سه.
 ۸۔ دریے زمن هنگه دے کلان ده.
 ۹۔ کہ منے دی نن لئی تورو ته نا کام وہ.
 ۱۰۔ په میدان چه دوئی مرہ سره چلور سه.
 ۱۱۔ دوہ میدرو نه لنه کی مرہ سوہ هم غاری.
 ۱۲۔ لنه کی یاران لئی تورو لیبہ غواری.
 ۱۳۔ طوطی زی دے مکلنگ لئی کوہت سر اور سه.

په یوبل لئی د تور کند اوندہ او کپل.
 ۱۔ جوکی تنهادو. میداد خیل په بیر و کھلہ میداد خیلو باندے زور تیز شو.
 ۲۔ یحید یار میداد خیل باز میداد خیل او سور کند میداد خیل.
 ۳۔ سور کند میداد خیل په ارسلان غزنی خیل په فریب مه کپے دو.
 ۴۔ مکلنگ میداد خیل - زغرتہ : زره بکتر.
 ۵۔ عیشے خان گکیدا خیل دو. دراز د سری فرم دے.
 ۶۔ حقانی مرکھے. مرکھ عن دے :- بنه : بچانہ.
 ۷۔ کلان دریے خامن دو. کلان د سری فرم دے.
 ۸۔ په میدان کینے خلودناهه مٹہ شو :- سٹ :- لنه کی ڈیو قوم فرم دے.
 ۹۔ لیبہ : لو بہ. سٹ :- کوہت : نصیل. د قلعہ دیوال.

ماشپیشین چه سپرییا ماز دیچکر مره سوہ۔
 م کشلی زنیری اوہ ایمامہ په رازہ سوہ۔
 م از لی کشلے تلم وہ کلم نور سه۔
 م خلور سخنہ تی دکلان کالہ ته راوہ پے۔
 م کہ ھنٹی شادی خان نسته په ویجاڑے۔
 م په وارے باندے تی حکمہ شور مشور سه۔
 م اکے جرس ا لہ چیشتہ دیدار غواہ۔
 م لہ هصر چاچنہ بہ پاتتے سی ویجاڑہ۔
 م گکتہ هنہ دی کہ جنت تی مرزا کور سه۔

ساہ: کشلی: بنگلی: ایمامہ: نیامدہ: ناظپہ: را پہ نیہ سوہ: ریا دش
 م: اذل قالم را بنگلے دو، نہ نوریدہ۔
 م: خلور سخنہ تی دکلان کور ته راوہ پے۔
 م: شادی خان په دینا موجود نہ دے۔
 م: وارے: چونہ۔ کندی۔ دنہ۔
 م: اسے جرس ا لہ خدا یہ دیدار غواہ۔
 م: لہ هصر چاچ دا فانی دینا پاتتے شی۔
 م: گکتہ = لفظ۔

دَمَانَكَ كَلَامُ

دا ڪسِرِ چرسِ جرسِ دیئے دے

دے ڪسِرِ گشتِ جرسِ دمرود تو پیرو خاند اترونو حال بیان کروے دے
لکھ بیکو خیل میداد خیل عیپ خیل ابا خیل اپو خیل بیکشید
کتھی خیل تاجی زی وغیره۔ دا ڪسان دمرود تو سر سپری وو۔
نواز بیکو خیل نواز میداد خیل درک ولو خیل باز گل عیسک خیل
گلپیاز گل خان باسے خان سید خان میدا عظیم شہنواز گل بیک،
عبدالله کنر سودا الله وغیره وغیره۔

ھیئے معلو میری چہ مردوت په دخت سره جمع شو ناما داد
وپاره سور خان گتھی نیل ته ور غمل۔ لہ سرور خان اصلاد رکھو و یا نہ۔
او غربستلو۔ دائشته پتھے چہ سرور خان اصلاد رکھو و یا نہ۔
ماںک راسے د مردو توبه لھیئی گتھے جنک او کہو۔ مردوت پیر
په دے جنک گتھے صڑھ شیره۔ او پوره نقسان ورته در سبی و۔ ماںک
دُوستو ذر جنک غربستلو او نریادے گولو۔ چہ نہ پیریں بادشم
ماںک د مردی تو امداده په پیسومرا غلے وو۔ او جنک بعدھے په یئے
غربستلو۔

په یئے اندیشئے په نہ کی شوئے را پا پایری۔
چہ فی غم ساعت وہ درستے پلاڑی کھوئے مصلحت وہ۔
مٹ نہ فی پریڑ دا وہ نواز خان فی او باسہ یہ غیری۔

مٹ۔ ماںک راسے د پیغمبر زمانہ مشہور سپرے دے۔
مٹ۔ نواز خان خان بیکو خیل صلام نہ وہ۔ خود رے پلا ریولہ خان سوہنل کھو د۔ لکھ کتھا
په غینبے کتھے او باسلو۔

سوہہ: رایلیاد شر

چیرے لی نواز ملہ وہ هستہ را پڑھ سرہ تولیتی۔

دلتے وہ کہ کمال وہ کہ سدات وہ کہ امیر وہ۔

درک وہ کہ دراز وہ بل نواب لی علیشیرے۔

لہ ورچہ ورسپارہ سوہ میداد خیل نوازی مل کرو۔

لہ دنے ٹائے لی منزل کہ خان سرورتہ لی درش غل کرو۔

صروت تو ویل خانہ نن پہ موڑہ را غله کرانہ۔

لاس راباندے چیز دہ کہ شیکرہ کوے چیرے۔

خان ویل مرتو بدی خوئی راکش لہ مٹھ کیرے۔ یو وطن دے

بپوتوہ پہ رائے زببور کے لی ویستے سوے۔

پینڈو تہ لی عنونہ ودہ ور تولیتی لورڈ لورے۔ پینڈو یو خائی دے

تنک و تہ چہ رائے مروت پسہ ور خبر سوہ۔

پسہ لی مروت عنونہ و چہ فتح تہ ورتہ را غله۔

لکھ لی کیڑدے پہ خان صابی کپڑے ورتہ تورے۔

۱- دنو از ملہ : دنو از بیکو خیل مل ہجڑی۔

۲- دلتے مندرہ خیل ود۔ کمال مندرہ خیل ود۔ سدات شاپ خیل ود۔ امیر خوئیں اخیل

۳- درک دلو خیل ود۔ دراز ابا خیل ود۔ نواب دعلی شینے ود۔ علی شین دھائی نوہ دے

۴- نواز میداد خیل لی ہم خان سرہ مل کرو۔

۵- سرور خان کتھی خیل ود۔ نواب آفت ٹانک بینکہ دے۔

۶- خانہ اے سرور خانہ شکرانہ : سخت وخت۔

۷- امداد را کہہ کہ بنیگرہ کیے۔

۸- زببور کے : تو پے۔ دتو پو یوتسم دے۔

۹- خان صابی : یوزیارت دے ہے۔ کیڑدے : فتحہ۔

س۔ بغرواه ته چه راغے زنبور کو پڑہ هارسہ۔
 دلتہ نی مرتو لشکر نہ ته ورتیارسہ۔
 س۔ صباپہ برجیر لشکر کے نہ شرمے درخورے۔
 س۔ مانٹو کی دیل نوازہ تورو بازہ۔
 س۔ توکریں لندارے پیٹھے مین ولیسان آگیرے۔
 زمیری عیب خیل دی یولہ بلہ کله بیل دی۔
 س۔ پہ تو پو درختی چوک نہ دورے سوہ نہ دورے۔
 س۔ کبیر وہ کہ گلبازوہ دے سپینکی تورے پہ نیازوہ۔
 س۔ کورچہ بی لوکھے پہ ستنه به درو مُوجیرے۔
 داداری صروت سپرو چہ نہ وکھہ میدان چہ۔
 پالی نی در پریشوہ سپرو بوتے نیرپہ نیرے۔
 س۔ پیر صروت نی سست کول پہ ژوندیوئی مرہ پت کول۔
 س۔ پیر مرؤت نی سست ترسکندر چارہ پورے۔
 س۔ ظفر خان زوبے نی شیری ده ده خوئی دی دزمی ده۔

س۔ بغرواه بیو بخوردے بہ زنبور کو، تو پو پڑہ هار، د تو پو آواز۔
 س۔ برجیر د روپتے مال او د سحر پہ منڈ کبنتے مال ته وائی۔
 س۔ مانک نواز ته دیلہ۔
 س۔ دا پاس مصروعہ پہ ھند کو کبنتے لیکلے ده۔
 س۔ درے THITHER
 س۔ کبیر عیب خیل دو گلبازوہ هم عیب خیل دو، سکندر چارے اپو خیل دو۔
 س۔ سست کول = مرہ کول = سکندر چارے =
 س۔ ظفر خان ابا خیل دو۔

شیری زمن مے واپرہ پھلوا نان وہ نی گنیرے۔
 زندگی عیسک خیل دی زر غنو طو طیانو سیل دی۔
 شہل بیاز کہ سکنی خان وہ بل بھائے خان دسید خان وہ۔
 شہزادم کہ میرا عظم وہ شہزاد وہ میرا شان وہ۔
 پہ چہ نیما کے میرہ سوہ وے تو ناوے کنڈے پورے۔
 شہ ببرہ پہ درزیو چم سود اللہ کور پہ کرکہ۔
 شہ سکل بیک کہ عبد اللہ وہ دیرار ان بہ نے کمرکہ۔
 شہ زاری سود اللہ ستر کے دواہ کرے شوکورے۔
 شہ سکلرنگ زویہ باز سکلہ سختی دے تیرو لہ۔
 سپریلی سکلان وہ چیرے قصے پیشے سولے نورے۔
 ابو زوی ظفران وہ پہ بند تلی بندیوان وہ۔
 پہ شائی قبیلو تھے چوپلائے سوے در بر سیرے۔
 لکھ وہ چہ رائے تابو مکان بی دلتہ پاس کرہ۔
 شہ کورہ لہ چپاؤ نہ خوئے بیجے وہے خلاص کرہ۔
 شہ لوہت کوی ظالم دہ دا سے نہ دائی چہ کیرے۔

مہ : - سکل بیاز، سکنی خان، بھائے خان، سین خان دا غلور واپرہ عیسک خیل دد
 شہ : - مدم - میرا عظم - شہزاد دادرے واپرہ هم عیسک خیل دد
 شہ : - درزی قوم دمے۔
 شہ : - سکل بیک درزے وہ، عیسیہ اللہ درزے وہ - کمر درزے وہ۔
 شہ : - سکل بیک عبد اللہ انگرہ رکے واپرہ دسود اللہ نامن، دویش شوکورہ پیشے لند، شوکورہ بشکری
 شہ : - باز سکل عیسک خیل دے۔
 شہ : - چپاؤ تالاجہ پہ بھوئے دورد لور، ٹھائے پہ ٹھائے پہ شہ، کیرے، خوکے

نور خوکہ په لوپت سوہ میدان و تھ در غوت سوہ۔
 بے عقلہ تاجی زی وہ نہ لایہ اونہ پت سوہ۔
 بے کناہ په لوپت سوہ تاجی زی بیڑے سپیرے۔
 ماں رکی دش مصروت تھے ”میں لوپت کیدھے سارا۔
 رد پے تو میں منکر اسے یک روٹے وی ہزارہ۔
 دانپے تند گھبیڑی لاتہیندے آگلیرے“
 زہ جرس شیاریم ھبیشہ بہ دے صفت کرم۔
 خدا یہ کہ مے اور مے لہ دوز خہ چخہ زغورے۔

۱۔ تاجی زی یوقم دے۔
 ۲۔ ماں کردائے۔

خنکواہ مرو تو کسر

دَ اَسْرَمِيرْهُوسْ شاعرِ لِيکَلَ دَمَ.

خنکوبه په مَرُو تو جیلن کولے۔ او مردو تو په په خنکبر - نہ حکومت
وو۔ نہ قانون۔ دھرسپی خپله بادشاہی ده۔ یو قوم به په بل
حملہ او کره۔ او هنفه به سے ادلوقتل۔ او مال و دولت غوا میبینے
به سے ترنه بورستله۔ بل به په بل او کره۔

په دے کسر کبینے د خنکلو او د مردو تو جکھان بیان شروع دے۔
خنکو په مَرُو تو دلوت په غرض حملہ کریے ده۔ او د غناو لکھلے
ئے مکیرہ اچوئے ده۔ (اچوں = غور زول، مکیرہ اچوں = مکیرہ کل)
رضانخان سالار خیل لا ہمیر مَرُو د اوسلطان جتھ رجات =
ہندکی۔ رُط، په دے جکھرہ سبینے د خنکو برغلات ویرہ بھادری
بنکارہ کریے ده۔ شاعر د سلطان او د سلطان د بنا غلترب پیرہ
ستامہ کریے ده۔

خنک نامزاد شرمندہ واپس شری دی۔ روستو شاعر د خنکو
ناکرود ذکر کریے دے۔ او له خدا ائے نہ ٹی د جنت سوال کریے دے۔

۱۔ په زرہ باندے مے پنھوئے شیار تو لیرے لیرے لیرے۔

۲۔ بن مے په زرہ بیار اغٹے نی شو میہو سمیرے۔

۳۔ مَنْجِیَا خنکان دی همیشہ نی موڑ نقصان دی۔

۱۔ پنھوئے = جمع په شیار تو = شاعری په لیرے لیرے = قسم قسم۔ لیکے لیکے

۲۔ مَنْجِیَا د خنکو یو قوم دے۔

تاختو ته راسپاره سی مصلحت او کی اورے۔
اینامہ په شرخہ کچھ په ختکو په شکارہ کرے۔
دلته رضاخان په ختک باندے نارے کرے۔
مه راجو ختکو رب مو میلے که سیرے۔
ختک کله دریزی په کتوارے تی نظردہ۔
ترغواوی کرہ تیرہ برادر لمالی اشردہ۔
ختکو سپرد و اچھو لئے غواو چہ پرے۔
چیرے تورے جائے وی سلار خیل بہ په حاضرسی۔
ھنگہ زندی ستائیم چھوک داسے جائے چہ منرسی۔
رضاخان تی شا غلتو جبرے لاپے ترکرے۔
عیپ زوئے لا جمیردہ درا غلے هوا کیردہ۔
دہے تی ختک سرکہ په تورے باندے پرمے۔
ختک سرنی پریکرے پلار نیکه نام تی شہ کرے۔
تورے خوراک تہ کہ بیانی ہیسے حلال کرے۔
یارہ لکھ لوند لرکے چہ پرے کے په آرے۔

ستہ: تاختت: لوپتہ: اورے: ھومے: سٹہ: اینامہ: نیامدہ: ناشاپہ

ستہ: رضاخان مردت سلار خیل دو۔

ستہ: مہ رابعہ مہ راحڑ: صیلہ: کورہ: سپیرہ: شرم قسمت: یسلے پیڑک: بد تمسک کرو

ستہ: کتوارہ: دغواو کله: سٹہ: اچول: غور زول: پرے: پورے: ترہ چاپیشوں

ستہ: سلار خیل د مردو تو بیو خاندان دے۔

ستہ: شر: بھادر، حران،

ستہ: شا غلتو: شا غلتو: بھادریا: کمرہ دیو گائے نزم دے۔

و مت
بہ بل
میبینے
ک
لہنک
کول
مات
ادری
پیرہ
ختکو
دے۔

لیکے لیوہیں

سـ دنهائی زوئی سلطان ده وائی چه پیاد پے خوان ده۔
 سـ پاس په ائکو چہ یہ ختکو کپری نارے۔
 سـ سلطان ویل ختکو تاسو لشکی توخته ده کو۔
 سـ ایوه ساعت به دلتہ سره اوکو مسخرے۔
 سـ سلطان چہ داریہ اوکہ میرنلے وہ رنگ نی شہ کہ۔
 سـ سیورنی آچولے ختکانو کپرے خورے۔
 سـ ختکو دیل پیرہ ده هائے عجیبہ لندارہ ده۔
 سـ اورے خو پہ کور چہ هرسپے جان ته غیرہ ده۔
 سـ ایوه تن چمنہ درومو خپلے پزے موکرمے پرمے۔
 سـ ختک په بدوبام سہ همیشہ په موڑ تیریٹی۔
 سـ سترے قھے وکی چہ لہ کورہ رہ سپریٹی۔
 سـ بیا پہ نہ دی پہ مالونہ کوی پیرے۔
 سـ میرھوس وائی کسرونہ پہ پہ ستائی شہ میرونہ۔
 سـ له خدایہ چمنہ عنواری جنت ہورے لندارے۔

سـ سلطان دیکیو خیلو دیو جانتہ فوم دے پـ پیاد پے مضبوط۔ بہادر۔ شاغلہ۔
 سـ ائکہ۔ بیو چائے فوم دے پـ توختہ اوکرو۔ صبر اوکرو۔ نیکہ اوکرو۔
 سـ میرنائے شاغلے۔ بہادر۔ نخ اندر دے پـ اچولے غورنڈلے۔
 سـ پیرہ پورہ۔ دختکو زی کبینے۔ پورہ ته "پیرہ" وائی ہـ هائے دا۔ دغنا۔
 سـ غیرہ۔ صفر دـ دو پـ سـ چانہ پوزہ پریکول۔ شرمنڈکول پـ پوزہ پریکل۔ شرمنـ
 سـ سترے قھے۔ لوئے فیرے۔ سترویل۔ ستر بونظ کول۔ شیخ بکھارا۔ سپریٹی۔ سیکـ
 سـ نہدر۔ بہادر۔ بالو۔ مال۔ عراصیستے بزے دغیرہ پـ پیرے۔ پہیرے۔ چکرہ۔
 سـ میرھوس دیو نکی شاعر فوم دے پـ شہ میرہ خوانند۔

مَهَّ خِيلُوا وَ دِبْجُو خِيلُوكُسْر

مَ زَرَهْ مَ تَيْكَهْ نَهْ كَوَى كَوَى كَبَنَهْ لَوَيْدَهْ - (رَوَيْدَهْ)
 مَ كَشَلَهْ مَحْبُوبَهْ بَيْزَوَانَهْ پَهْ سَوَنَهْ وَ رَمِيدَهْ -
 مَ اَتَهْ حُوَيْهْ دَنْطَفَرَهْ دَهْ نَنَهْ بَيَا كَهْ هَهْزَدَهْ -
 مَ تَاخَتَهْ كَهْ تَيَارَهْ پَهْ بَنْجُو خِيلَهْ دَتَرَسِيدَهْ -
 مَ وَخْتَهْ بَرِيجَرَهْ چَهْ رَاهَتَولَهْ لَيْ كَهْ مَالُونَهْ -
 دَلَتَهْ بَنْجُو خِيلَهْ لَيْ اَدَهْهَلَهْ دَدَلُونَهْ -
 مَ چِينَهْ پَهْ كَهْرِيَّهْ بَنْجُو خِيلَهْ لَيْ سَپَرِيَّهْ -
 مَ پَهْ سَرَجَهْ چَهْ لَيْ وَزِيرَهْ يَارَهْ نَهْ بَهْ وَدَرِيَّهْ -
 يَارَهْ سَپِينَتَهْ تَورَوَتَهْ رَاجِي لَكَهْ لَهْ اَنَدَهْ -
 مَ بَلَدَهْ حُوَيْهْ لَيْ بَنْجَمَلَهْ دَوْ ڦَرَغَهْ اُورَهْ پَاسَهْ پَهْ تَهْلَهْ وَهْ -
 دَوَهْ سَرَهْ تَرِبرَوَنَهْ سَپَارَهْ سَوَى پَهْ عَمَلَهْ وَهْ

شاگرد
له اونکروه

دَعَه

دا

دَعَه

رَلِيل

شَرِيك

شَرِيك

چَكَرَهْ

نَهْ

مَهْ پَهْ تَيْكَهْ : قَرَارَهْ صَبَرَهْ آرَامَهْ لَوَيْدَهْ : هَوَيْدَهْ -
 مَهْ بَهْ رَيْدَهْ : رَيْدَهْ سَنِيدَهْ - سَنِيدَهْ - مَهْ اَتَهْ مَهَهْ خِيلَهْ دَنْطَفَرَهْ دَهْ -
 مَهْ تَاخَتَهْ : لُوتَهْ دَلَتَهْ دَعَهْ لَشَكَرَهْ مَعْنَى كَبَنَهْ اَسْتَعْمَالَ شَوِيدَهْ - پَهْ كَهْ دَهْ
 دَلُوْهَهْ پَهْ اَوَادَهْ پَهْ چَهْ جَهْلَهْ كَوَلَهْ غَواهِيَهْ -
 مَهْ بَرِيجَرَهْ بَرِيجَرَهْ دَسَخَرَهْ اَوَدَهْ دَوَهْ لَيْ مَالَهْ تَيَارَهْ مَالُونَهْ - هَنَهْ تَعَوَّهَهْ -
 مَهْ بَهْ چِينَهْ : چِينَهْ سَپَرِيَّهْ : سَپَرِيَّهْ بَهْ بَهْ - وَزِيرَهْ دَسَهْ دَهْ فَرَمَهْ دَهْ -
 مَهْ تَهْلَهْ : رَيْكَسْتَانَهْ عَلَاهَهْ - دَشَمَانَهْ شَاؤَهْ غَواهِيَهْ -

م۔ سانگو غرب به وکی که دشمن نی اولیده.
 ن۔ دالتہ مے وزیر چہ پہ میدان و خروله.
 یارہ لکھ شین زمرے چہ او حی لہ جنکلہ.
 سپر و پہ غور بیہ پھیوٹ بیاتونہ و کرزیدہ.
 ن۔ وزیر وہ کہ سوران وہ دوی سم سوہ سرہ ساری.
 کورہ یو پہ بل نی سرہ اوکھو تورو واری.
 ن۔ سوران چہ وار پہ وکھ میرہ نامے وہ رنک نی شہ کہ.
 آجل تورہ تیرہ دہ پہ وزیر نی فسات وکہ.
 ش۔ شاغل سورا نہ اے وہ اوس ترپاٹہ سوہ سراپہ.
 ن۔ لکی تر دنیا تیر سه پہ دلو بہ نی ساپہ کہ.
 کہ داننکہ و نسوہ دے ملو ملکیں چہ سوہ.
 هر سرہ بہ دروٹے کوی دعہ نی سوہ بکہ.
 بس دے وی جرسہ نادیدہ کسر دے جو رکہ.
 ن۔ ایمان لہ خدا یہ غواڑہ پہ اخلاص نبوغ و روزہ کہ.

م۔ سانگکہ : نیزہ پ۔ ن۔ پہ میدان و خروله : چہ میدان نہ ادو تو.
 ن۔ وزیر پھر فیل دو پہ سوران دسری فوم دے مہ خیل دو پہ ساری کیدل : منساوی
 کیدل۔ جگہ شروع کول۔
 م۔ پیز و کیپسول : رنک بنہ کول۔ ناموس کھک - لاج رکھنا.
 ن۔ سراپ دتلند درود روپہ ن۔ لکی : نامود (۱۷۸۵ء) پہ ساپہ : دانیلا۔ کوہ و بکا
 ن۔ نگہ کیدل : استقام آخستہ کیدل۔ دانستقام یاد بوردا آخستلو عمل۔
 ش۔ دروٹے : دغا۔ فیب۔ ٹکی۔ دو کہ : بکہ : عادت۔ دستور۔
 ن۔ نبوغ : ناز۔

المرؤاں کسر

ویل کوم ویلیشم هغه والئم چه پیھیشم۔
 ننه په مکوکل چه مے زدہ نہ کی قراری۔
 یوکال په موژہ رائے کہ په خیر په موژہ تیرسه۔
 نغن په بیعہ گران سه موش ته موتو مہواری۔
 پییر خلق نی خوارکه په پڑی نی کنکنارکه۔
 نیامده کنکنار باندے نی وکہ جواری۔
 المرکہ شہ کوئے دہ پڑی نی مہ کوئے۔
 قاموبدی دے نہ کی خدائے بہ تل درکی بڑی۔
 لرے په مرتو چہ المری خانی ڈغ دہ۔
 نیاوزی ختک نی ایل کہ په کنڈی نی خیسوری۔
 دخوازی نوم نی یو قام دہ په بدی نی سوہ پام دہ۔

- ۱۔ نغن = دعنور دپتی بیعہ = تیمت = مرتی = موہت = مہواری =
 موت تو ادیہ = خواردہ ادیہ =
- ۲۔ ڈھے = زمکہ تقریباً سل کرنالہ ذمکہ = برخہ = کنکنار = دیو
 نکلے نوم دے =
- ۳۔ برے = فتن = خیسور = دختکروطن دے =

۱ همیش کوئ تا ختنوئ په یوبل کوئ تیری .
 تافت فی مهه خیل په لغز خیل باندے فی دکه .
 ۲ غوا اوشے فی بوئے چه راوہری فی ذوری .
 ۳ ہول په چه ڈنگیزی پنجو خیل پسے سپیزی .
 غونھ پسے سپیزی چه فی نسته بل لوری .
 ۴ مد اغرب دنیل آتلہ اوشے مه بیایہ له تهلہ .
 ۵ نن به په سرو و یتو سره او بیوو نری .
 آتل ویل مد اغربہ ته قصہ که له ادبہ .
 ۶ قالہ را پچنہ وکھ موژہ تاسره در دری .
 ۷ سپرو سره کنیے په دروغ نسی سو روے .
 ۸ پرے الیتی فی نوازدہ لکھ ناوے کھوری .
 ۹ تیرسوے ترو یجاڑے په ارمان لہ دُنیا لا رے .
 ۱۰ اهل سیلی فی دیچ کوہ فی دیجاڑے کستیری .
 ۱۱ آتلہ حوئی دے هتمدار ده برامو چہ دیوال ده .

۱۲ - تافت : بوئے + تیری : سرتیزی . بد - تیری کول . بد سلوک کول .
 ۱۳ - اوشے : او بیٹھے + بوئے : بوئلے .
 ۱۴ - مد اغم بیغان خیل ڈ آتل مهه خیل په تهل : ریکستان .
 ۱۵ - بیوو : بیول . بھیول په نزے = نهر .
 ۱۶ - قالہ کول : لحاظ ساتل بند قالہ کول : کھویبل . اتفاق کول .
 ۱۷ - سو روے : غوری . توں په . نک . دا نواز خان خیل بون .
 ۱۸ - کستیری = یو قسم بوئے ده . خوب بیوی ترے نہی په کستیری کستیری . شک
 ۱۹ - برام دیرے قبیلے نوم دے .

ڦ مڙو توجه نی ٿڙغ ده لکه در ڪے چه زمری.
 ڦ زمرا ڪے ده نی جئنگلو شایسته تر زپري ڪلنو.
 ڦ سڀاره نی دی له کوزه ورسو ۾ نی سغوري.
 ڦ بس دے نی جرسه ياره دلتہ وڌري ٿه.
 ڦ هوره خدا ڪے دے مه که په ايمان چه ڦيمڪوري.

ڦا - در ڪه = لوڻو ڦھڪل - ڦھڪل .
 ڦا - زپري ڪل = ڦيو ٿشم ڪل دے - زپري ڦنڪنے دی .
 ڦا - سغوري = ڦخڪو ڦپ سغوري = ڦيو ڦڪنے ٿوم دے .

نیاز یو کلام بیکو خان وال

د اکسر میخان نوم لی شاعر یئلے دے
په دے کسر کبھی دبیکو خان او دنیاز یو د جنک قصہ بیان شوے ده
نیاز یو په صرو تو حملہ کرے ده۔ خو بیکو خان او نورا د صفو تو شکست
و رکھے دے۔ بیکو خان په دے جنک کبھی میر شوے دے۔

۱. زه حیران سوم لی خنانو چوزول ته۔
لور په لوره لی لشکرے ور بھیڑی۔
۲. شپه لئی لی سہتھی ورسنہ ول سُنبل ته۔
یار انوئی نیازی لشکرے زور ده۔
۳. دلان لی چینولی وہ کلپل ته۔
یار انو نیازی په بد و پام سه۔
۴. پیشے لی رو اخستے صرو تو شر مول ته۔

- سا:- خناقہ - دخان جمع ده
۵:- شپه لئی - ممکنه ده - دالفظ سپیلنٹی وی یہ "سہتھی" دالفظ مراده
وہ سہتھی " بشکاری بنی۔
۶:- دلان د دلال جمع ده - دلتہ هنہ ملقطونہ دالی - چہ کوم نہ شمن در فرج
چرک بئی رشارل کوئی او اند زه لی سہتھی۔
۷:- پیشے لی رو اخستے = دارا ان شو۔

۵۱

صباته سره لکه سوه جنپه .
 تورو توپکو چیکه سوه لوخره .
 بیکو خان زمای وہ زمای ورانے جنگل ته .
 په میدان حاجی ننگر سوه سره ساری .
 ده حاجی په ننگر پیر کپری دی واری .
 حاجی توره ور پرس نه وته مکومکل ته .
 شاباش شاباس دمے پتے زویه شیرا نه .
 ته بی اچونیل په زنہد پکرانه .
 نویو هوندے مئت کوئے غوبل ته .
 که مے چارکه اچو خیل تر زنہودا په .
 په جاسے تور توپک په شوہ په غاره .
 نیازائی نه پر لیشودے کنے لکول ته .
 نیازائی ماتے کدوه وی په پاکو پام که
 نیازائی ماتے کدوه وی درویی کنھول ته .
 مرو توکه بیکو خان ننگه وہ نکره .

سـ . نوخره = تور لوگکے .

سـ . په میدان کبیت حاجی بینو خیل او ننگر نیازی یوبل سره چکره شریع کړه .
 سـ . پتے : فتح خان په شیرا نه . عیسک نیل دو . د ننگه خان ځیست دو .
 سـ . زویو : زوی . نیا دنوی غواصه مئت . میمه .
 سـ . کنے لکول ته . آرې ته . پتے ته . ټیکو میه . سلطان استلونه .
 سـ . ماتے کھولون : شکست خواه .

ش بیادے بوزی خرچوی جی دے گھومل ته .
 وہ دستکیره ورونہ لئ پر گنگ سرہ ناست دی .
 ش زرہ لئ خوارشی چہ فی او ھکوری بنسبل ته .
 یارانو دا کلام میخان د میلے دے .
 زرہ فی بیان سمه شو میہو د مخصوصوں ته

ملہ - بوزتے = بیزتے - پنکھا پ گھومل یو ٹھوڑے دے پ گھومل - دیو ٹھائے
 نوم دے .

ملہ - بنسبل - د ہو اود ہوتی عین سو - بنسبل - شملہ - قرقہ .

سُر فرازِ صینا خیل کسر

په ده کسر کېنے د سرفراز مینا خیل د قتل خبر پیشید

- که پیر زړه ضېر کوم صبر می نشي.
 په فانی دُنیا به هیڅوک پاتې نشي.
 په پنجه لودی بُنی کړي د روند لشکروه.
 هاء کارونه بېنډیا سوی په دفتر وه.
 په دفتر باند می بېنډیا هغه به اوشي.
 سرور خان لشکر له لاند می راخستلی وه.
 همی د ای عیپ خیل چه اړولی وه.
 زببور کو د زه هار توپک ویسته شي.
 مخانیم بُنی سره لکه کړه ګکړه.
 میرې یوز شه وشه وروپ تھکره.
 چه دانه د چا پوره هغه به مره شی.
 سرفراز په تنبود می کړله کړه.

۱۔ سرور خان کړئ خیل ده. ۲۔ زببور کو - توپه.

۳۔ میرې : پیاوړه - بهادر.

۴۔ چه د چاروزی ختم شری او هغه به مړشی

۵۔ تنبو : خیمه.

په دروغ میہرو نه کیتھی سوچه۔
 تی تا جنک به په پھلی چیا دیده شی۔
 شاغلو سخنے را غلله هم غارے۔
 میہر نیو سخنے خاور و نه لاهرے۔
 ارواح فنه به تی خاور و میلماں سی۔
 که چاویل چه سرفراز مرائے له جنکه۔
 په اور سوئے موری ناسته ده ملکه۔
 سرفراز باندے به تی چنک زرگ کے شه شی۔
 دھیدر زرگ کاے کشل له جکره۔

چه ترغیتی سرفرازی مرگ خبره۔
 خوشی خوب تی بالکل نسته چه اووده شی۔
 تکی شور دے ٹوک که سرفرازه۔

په تمام جهان چه تائی مرگ او از ده۔
 نوریدا به داسے کله پشتانه شی۔
 سرفرازی که تر تورو خاور و لامدے۔
 برکت کے دیوانه په پکرے باندے۔
 مرگ کوتہ به تی پلازیہ نام باله شی۔

سچو = عوره۔ رعب نه پکه خبره۔

چیدار = سرفراز میلار دو۔

تکی بند = تا مرگ بعدہ دیجاہد غیر آباد بنکاریں ی۔
 ٹوک = دیجاہد - غیر آباد - تنہا - دیران -

شایسته عیزتی باز سره منجیلے۔
 په میدان فی شاغلتو قصے کیدے۔
 بازان تل واری کوئی چہ لوتھ شی۔
 مهتوخان چہ فی خریان په زید سه۔
 حیدریہ بیلتانہ په لنبه و سه۔
 مهتوخان فی زهر کائے کشلے ده په نسی۔
 باستہ بی نواب پکڑے کوری۔
 آدراهم تله تش کالبوت په دنیا شوری۔
 نواب لیسے به روند په تور لیمہ شی۔
 یار انو یوزیند کئی اُثیان خیل ده۔
 که منہ فی ترختانی سانکے سیل ده۔
 فی شاغللوژغ خولرے ارویده شی۔
 جرسہ له چیشتنه دید ارغواره۔
 له هر چاچنہ به پاتے شی دیجاہرہ۔
 دے حضرت پیغمت دے والوہ او با خشہ سی۔

ملابہ: عیزتی خریداد خیل دو۔
 ملابہ: میرخان غازی خیل دو: فیلان: اس۔
 ملابہ: حیدر دسر نراز مینا خیل پلدار دو۔
 ملابہ: نسی = نوسی = پاپی = کنید = دھامت نوکتے چہ په کومہ و بینتہ کاپی۔
 ملابہ: بایسٹ خان دیو سہری نوم دے۔ بایسٹ میداد خیل دو: پکڑے = دستار۔
 ملابہ: کالبوت = کالبد = رهاچنہ۔
 ملابہ: دینہ دینے اللہ علیہ وسلم امت دے قول خدا میں اور بخوبی۔

ہر و توہا دنیاز لیو کلام

داسکر دینک (ر دین محدث) شیار و بیلے دے

پے دے کسر کبھی دمرد تو او دنیاز یو جنک هال بیان شویدے
نیازی دلوپه یہ ارادے پے مرد تو ختلى دی۔ خوشکستے خوبے
دے۔ اسماعیل نیازی پے دے جنک کبھی دظفران بیگرو خیل دے
لاسہ منشوے دے۔

زورہ ورہ خدا یہ چورہ دے پئہ دے دی۔

ما پہ زیرہ راغلے شو میہو کھردے دی:

دے ایوہ توفیق مے بل آنہ رسیڑی۔

دھر چانچلو لاپو خولے لمدے دی۔

تر پچرہ ترمکیاہ نیازی ٹول سوہ۔

نیازی داہرہ راؤ تلی پہ ھو دے دی۔

مہرودت مہ لوتھ تھ مہ ورجہ نیازیہ۔

لمالوسرہ لی پنھے بدر کے دی۔

دمر و تو کیش دے مہ ویشه خائز مہ۔

پہ پہ ناستہ شے زمرے پیشتنے دی۔

یار انوشتھے فقیر دہ چھ سپوری آچاواہ پے عقل جیر دہ۔

س۔:- ھو دے: پورہ۔ ھو دہ (GRADE)۔ س۔:- خائز۔ نیازے دو۔

س۔:- پے عقل جیر دہ = عقلمند دہ۔ جیں: زیر۔ زیر کے۔

حاجی خان نی اہل خان سرہ د عوے دی۔
 میرینیہ بیکو فتح دے مبارک سه۔
 دے میدان سانکے دے اوپیشنیے دی۔
 میرینی بھی غربی چہ پوک غاش تم کا۔
 دے بیکارو پہ زرہ پنھے آندیشنی دی۔
 اباخیل نی سامنکو جائے ده مرغ نی شہ کے۔
 پہ پہ لاس نی باوری سانکے اوڑدے دی۔
 اچرخیل مروت لہو ده پشہ نی تم کے۔
 مہ خیلو پہ پلور ایشہ دیوے دی۔
 ظفران چہ کہ تکنیزی اسپہ تیجلہ۔
 منکولے نی اسماعیل پہ دینو سرے دی۔
 اسماعیل ده اچولے ده پہ سانکے۔
 میرینیہ پرے خومہ وزے له تو انکے۔
 اسماعیل بانٹے دے واہور نکے شے دی۔
 احمد خیلو رنکے تاش کرے قطبی۔
 نیازی گکنے دے نفریلے پہ سینے دی۔

۱۔ غربی : حکمرت کری : غاش تم کول : غاش ہمکول : سختی زخمی۔
 ۲۔ پنھے : جمع : مرغ نی شہ کرے : مبارک نی شہ۔
 ۳۔ نکو : خرمہ : ظفران بیکو خیل وہ۔
 ۴۔ تو انکے : تو ان : اسماعیل نیازی دو۔
 ۵۔ رنکہ بنہ کول : ناموس گئیں : لاج رکھنا : قطبی احمد خیل در۔
 ۶۔ نفریلے : خوبیلے : زخمی۔

۱۔ مروت بہ بُری نہ یو سے نیازیہ۔
 ورسرہ ملونہ ملکے (د) مدینے دی۔
 ۲۔ پہ مردو تو چہ مے ہنڈا اخوند علیم دھ۔
 پہ وطن نے دے بذرگی نارے سورے دی۔
 ۳۔ پہ نیکہ دی آرہ دپھے دہ نیازیہ۔
 قتلی پہ میلے دُنے زرغونے دی۔
 ۴۔ صروت خیل زیبی مے داڑھ جنگ یاران دی۔
 پہ لاسوئی تور تو پک زیر پھ لیندے دی۔
 ۵۔ یارانو چہ نیازے پہ ماتے کوڑ سه۔
 اوس را پاتے کھوڑی سپینے چیسینے دی۔
 ۶۔ جنہوںی دیمل بہ چہ کوم چہ تیدسوہ۔
 رہائے دا جگرے لی دینک پہ زمانیدی۔

۱۔ بُری = فتح - جیت۔

۲۔ ہنڈا = زدرور - مست - مغرور - مشہور۔

۳۔ آرہ - هرہ - هار۔

۴۔ قتلی برام خیل دد بہ زرغونیدل = ہنگیدل - شنہ کیدل۔

۵۔ جنہوںی = دلپشیپنی - دختنی -

۶۔ رہائے = دا

صورت او شہباز مندر خیل پیش کرو

د اسکو جرس دیئے گے

پہ دے کس کبینے صورت او دشہباز مندرہ خیل دمرک حال
بیان شیو مے دے - صورت او شہباز دواڑہ روٹھ دو - پہ
عیشی خیل او دمیانوں علاقے کبینے فی پیرنام وو -
داسے معلومین چ دری دواڑہ پہ آسنون سوار کے
دو - او د ترنا د عیشی خیل یا میانوں ای) پہ لورس وان وو -
پہ لارے کبینے دبمنان درتہ نم تہ شوکہ - (دبمنی بھی لہ
ختکاں سرہ وہ - وی پہ دلتہ ختکاں لاروس تہ نیو لے وہ)
صورت او شہباز دداہر دوٹھ د پہ میدان کبینے د خیل مہر
ذو دبنا کارہ کرو - دبمنان فی تیروں خو غلام صرن سے نہ وو
پیرنل - او دبمنن خپل زپا پرے یعنی کرو .

کورہ یو کلام درتہ وايم دے صورتی .

د اسکی رب دے دادور باندے وکی .

لہ دے دُینا خولاڑہ خو ہورے دے پہ چنت وی .

مد صورت وہ کہ شہباز وہ دے ترنا پہ لورس وان وہ .

ہورے پہ ترنا چہ پہ دشمن باندے پیش سوہ .

مل ۱ - صورت مندارہ خیل د شہباز مندرہ خیل در دو -

ترنا = عیشی خیل - میانوں ای -

م دوہ سره زمری وہ چه نہ وکرو نستی۔
 م صورت دیل چه وروره اوں بہ چرگنک پہ تیریزو۔
 م لاری ده نیولے له دشمن چخه ویریزو۔
 م سرونه بہ زیانی کوکہ دے سانکوڈے نامت وی۔
 م شہباز دیل چه وروره اوں بہ چیرے جو تر کوره۔
 م توره دھال پہ لاس کہ اخیل جان جندے وزغوره۔
 م الله بہ مو پہ تیرکی کہ پہ موڑہ کرامت وی۔
 م باکے لی ورو اخیستہ سورہ فی پہ ورقہ کرہ۔
 م لہ دشمنو چخه فی هیچہ ویرہ نکرہ۔
 م شاباش دے وی شا غلو زنہ و نل دا سے عادت وی۔
 م پسہ مے صورت بیا پہ ختک و خرولہ۔
 م صورت فی اچولے سکانیے تسلہ مکانی تللہ۔
 م کوز دلارپیہ پشوہ دے میہر دومرہ قوت وی۔
 م صورت چہ پریوت لاندے شہباز و راغئے پہ دراندے۔
 م مکورہ خدائے رحمت کے پہ شا غلیو میہر و باندے۔
 م میدان پہ سپینتو تورو چہ فی شو میہر و صحبت وی۔
 م شہباز چہ وارے و کہ میرناۓ وہ رنگ فی شہ کہ۔

م ۱۔ نستی : کنجوس۔ شل۔ بھیل پ نستی کول۔ شلیدل۔

م ۲۔ صورت۔ مندرجہ خیل ہ م نامت : نیت ہ م جندے : خنے۔

م ۳۔ سورہ : حملہ۔ ہلہ بول دیا۔

م ۴۔ سکانیہ : تورہ۔ تورہ آسپیہ۔

بریشو۔

دورو رئی کہ په مخنہ ده ختکو ته ورنکه۔
 تل شہباز په تور و چہ ناری په عادت وی۔
 ختکو ویل مرو تو درسته واچوہ راشول شہ۔
 شہباز ویلہ ختکہ کہ میرہ نی رانز دوشہ۔
 چہ موڑ تورہ په لاس چہ ورکوؤ بیا به قیامت وی۔
 غوبل ده نی ختکوئی (پہ) صورت په شہباز کو زی۔
 کورہ ابلہ داد درونہ زمری جائے نی جنکل دی۔
 قام رنکے نی شے کھے په شاغلو دے رحمت دی۔
 ش دلتہ ختکالو سپریو بیبلہ نارے کھے۔
 ش بامکے چندے نیسو پیربزمی مروت دی۔
 صورت وہ کہ شہباز وہ په ترنا په نی آواز وہ۔
 چیرے پوک ژغیزی خوئی دوئی بہ په صفت وی۔
 یارہ لہ صورتہ شہبازہے زرہ شہ ده۔
 کورہ نی شاغلو جائے خود غنہ ده بل نہ ده۔
 پکتے مسلمان کی پہ ایمان نی سلامت وی۔
 نہ جرس شیاریم دے میرہ کسرے چوکہ۔
 واپہ دے خداۓ خلاص کی چہ دے پاک بنی امت وی۔

ش ۱۔ یوجبلہ: مسلسل۔ یکدم۔ یوچائے۔
 ش ۲۔ چندے: نئے پہ بید: غیرہموار۔ غضینگ۔ بھادر۔

مِتْ اَدْمَ زُرْ كَلَامْ

۱۔ غُوش کیو یار انوھاٹے سکارونہ دے ستار۔
 ۲۔ مِستَّتی وکرہ دروینہ په طوران پہ جمعدار۔
 ۳۔ گورہ په عزمه فی پہ لوڑہ چہ مترکہ کرہ۔
 ۴۔ دلته متوخان مے درتہ جو رہ منصوبہ کرہ۔
 ۵۔ یو نیول فی ادم زیو چار چاپیر کہ خبردار۔
 ۶۔ میرات زوئی پر دل دہ دے سپرلی زیر و هنکے مکل دہ۔
 ۷۔ دہ قوم اوپر نبئی پہ جمعدار کہ تورے دار۔
 ۸۔ تورے لہبہ کہ سوہ خبرہ خلقہ سوہ۔
 ۹۔ پنک تو متوخان کہ فی والی لکی سردار۔
 ۱۰۔ سرداروہ په خیل قام چہ تورے داروہ۔
 ۱۱۔ پہ ما شام چہ میلمنو باندے بے حدہ مینہ دار۔
 ۱۲۔ بل دروری طوران دہ کرولے پہ چہ شان دہ۔
 ۱۳۔ درستہ فی پہ لاس نہ وہ پہ چاہئے کوئی لکن ار۔
 ۱۴۔ چاہئے باندے فی جنک کہ غیلانو جائے ورتنک کہ۔

۱۔	دروینہ = دھما، فریب۔	۲۔	مترکہ = مصلحت۔
۳۔	ادرنبئی = اول۔	۴۔	ہنپئی = نامتہ۔
۵۔	کرولے = تھرولے۔	۶۔	درستہ = تدریس۔

س مکوشی طوران خان وہ چہ په پیرتنہ لی پنک کہ۔
 نستہ لی ونکرہ طوران وہ لی تورے یار۔
 برایم زمان بازان وہ من پہ چہ نیما کئے مرہ سوہ۔
 هر خوک لی ارمان کی تور و خادر و میلما نہ سوہ۔
 رانیا مہ کہ پہ دسہ لی مرگ کنندہ نتار۔
 دواہ امیران وہ جمعداروہ کہ طوران وہ۔
 دواہ پہ پتے پہ موسٹے خیلو باندے کران وہ۔
 ناست وہ پہ واللہ چہ دوئے لہ ھیچا نہ وہ دار۔
 ڈار لہ چانہ وہ دوئے کشکی پینتانا نہ وہ۔
 پیر تو مینہ داریہ مسافریہ میلما نہ وہ۔
 ننک تصلہ بہ لی تل کیدہ لی بنوں پہ بازار۔
 پشو چی وہ کہ مروت وہ هرسا اے دہ پہ صفت وہ۔
 برایم زوئے جبعد آروہ خدا اے ورکہ بے برکت وہ۔
 پتیو چہ شکارہ وہ لکھ ستو رے دے سحر۔
 زہ میر ھوس شیاریم ھلیشہ بہ دے صفت کرم۔
 دیدار دے اللہ را کہی پہ مداد دیغبار۔

ملہ: پیرتنہ: پہ پیر و کسانو۔ سٹ: نیما کے: نیہ خرا۔
 سٹ: رانیا مہ: نیامدہ۔ ناخا پہ: گنندہ: خیچن۔ وران: خراب۔
 سٹ: واللہ: دکھلی نوم دے۔ سٹ: مینہ دار: مین۔
 سٹ: بنوں: دہنوں بہادر: قوم نوم دے۔

جاںو المَرْوَلُ کَسَر

یار انوھاے چې غھنئی ساعت وه۔

چا سپیره درے پلاری کھے مصلحت وہ۔

جاںو فی دے ټینکنہ په لورس وان ده۔

جاںو رحمان درک سره سپاره وہ۔

سم تربونه وہ په لارے سره ملہ وہ۔

په شہ سوئے نی جملہ مرو تو شان ده۔

یار انو ټینکنہ ته ورا غلی دی۔

سمی خونی الترتة رالتر لی دی۔

المرخان که سپریشے نن دے وار ده۔

د اسوسود میہ و ټنہ ورکیاسه۔

ت دشیرے زوئے زمری عنندے په قهر سه۔

ت ده نرجانو عنیشی په سپرو چه۔

لکھ شہ بتنا چه اوشی په ادو رو چه۔

په کنناه پورو نی کوز کړے دے خدا نے قهر ده۔

جندا کے داسته کنناه پور په میدان پریوانه۔

ت - ټینکنہ - تامنک - ت - شیرے (د جانو پلاریا مون)

ت - مزیدا - گرجننا

سرورخان په هغروپید و تو بتو چیواته .

تابنبوکان فی لوتیده گنھے بازارده .

جندے رائے مینیل یہ میدان میره سوله .

مالیدلی نه وہ صیقت لے نورکوی .

چه دسرورزد پیلوے به فی په غزوڑوے .

هرسپری می جیروہ فی چند شہ ناروہ .

نن تو بیالی ابا خیلو سان چی خهس ده .

مینیل فی گنھه پور لشکر فی بس ده .

زوئی نه وہ در خبر چه هائے می پلار ده .

یار انون می واو زیدے خبر می .

دائے وائی لکھ سینے ملغیرے .

کو ملے چه فی سا تیقے غربیه هاردہ .

یار انوی زمک نویه رحمانه .

رحمانه توروتہ درجے په قهقهہ خاندے .

سرکھ وینے دے له ولیو شوے بیاندے

که دغنسے چانارہ کره رحمان پوک ده .

شایسته چانو تر بوردہ بل فی یار ده .

یار انو دریم یاری درک ده .

ماته سا گنه رائوی دجنک لائی ده .

جندے : هٹه .

دیلوے : بالیان .

نار : بوخت .

لہ پیلوہ : بیاندے .

درادن : درادن .

چه دانه لی پنخه وی نام ای ستار ده -
 زه تر جارسم فتح خانه کتی خیله -
 لوھانیه مروت خبر سوہ تاله سیله ۰
 هرمیدان باندے ای تانی ساکنے دار ده -
 وہ یار انوئی مریز زوئے بریم خان ده -
 ورک ای مه کپے کشلے کپے ای میدان ده -
 کتی خیلو چه سلیم خان کور تورے دار ده -
 ٹ چانارے کپے خانه زیراٹے در باندے -
 ٹ گندی یوروئی میخیلو جبردے کشلے ده -
 خانه گتھے دے راوپے له میدان ده -
 یار انو خانے په نارے کپے -
 په دے گتھے مے زرہ شہ نهے په بد ده -
 په میرنی جانوئی چاڑلاس پرھار ده -
 ٹ یار انو جانو پریوت په گو ملے -
 خیسرے په ساپو درید لے -
 هرسپرے مے د جانو دیده بیمار ده -
 ته مے گوشی گمله مه گوه شیریه -
 دے جانو په مرک مے پیر خلق د لکید ده -
 بل ای خوار که چه دوسان نوم ای شیار ده .

ٹ ۱: زیراٹے: زیرے - خوشخبری - ٹ ۲: جپه: بمنیاد -
 ٹ ۳: گو ملہ: یو خانے نوم دے - گو ملہ یو خوبهم شته -

بِلْ كُوكُسَر

بلچ دے بارہ تاخت مرد تو کھے په خیسور ده.
 بلچ ویله لی موژ شرم مردو تو په سرپوس ده.
 شا غلوپه زرہ داوه چه دائم په موژ پرے نژدو.
 بے کارہ په شاگوری چغه کنہو په خیسور ده.
 چه چغه سوله کنہو خلقہ سوہ کنہو ده.
 په سرلی خان نسباپ ده نسباپ پت په زغرے تورده.
 چه راغئه لہ راتلو سره لی نیزے واری په دکه.
 شه واری لی کھے اچوئی لی شه سپور ده.
 سپور دوہ پرے الستی خانہ تھے چه الستی.
 تالسبا په زمیری لی مکلاشہ لی سائندہ زورده.
 مکلاشہ لی نورکی ده بلچ رادستے بدرکی ده.
 خیالی نسباپ لی پرے آیست له سنتکری سرو رجنوس ده.
 شیر دکشے له زینہ صروتہ مزادینہ
 شیر دغونه تو پاتہ مزادینہ بخت دے زورده.
 ذرخان لی درے خان ده بل لی چه ساتلے جان ده.
 په شیر باندے لے غونه کھے شیری سکانہ په دلیوسپوس ده.
 تاؤ کھو میرانہ جلنہ پھلوانہ.

زندگی پهور ستارہ عظمت سانگوتہ سر توردہ۔
 لئکہ دے سہ میلہ کھیری سید خیلہ۔
 بلیم بدی دے وکھ بیج بدی فی سوے اور دہ۔
 ھالہ دے فکر نہ کہ زور آوس دپور دے وہ کہ
 نن تو پہ کندی فی شایستہ زین پیو ہنہ وردہ۔
 ہنہ دروہ پہ کندے خسیری مہ کے بندے۔
 سپارہ فی سورتہ را غله چہ ورپا تہ پلے کور دہ۔
 زہ سلطان کہ زاہم خان نسباں پکرے عنواہم۔
 لاندی سہ تر خاور و شغ فی کاتہ پہ لا ھوس دہ۔

سد = کندے = دانہو = کبریٹ = چولہ دوانہو = دپروکے (کلوکٹ)

محبَّتِ الْمُكْنَفِ وَرَكْسَر

پورتہ په بازار تلم محبوب ہے راتہ خندلی۔
ھنگہ بہ در سیڑھی چہ پہ لوح تلم لیکھی۔
شردہ په صرو تو چہ محبت زرے ٹی دیران دھ۔
پہ شپیہ ٹی نشکر ق ایست گنہوہ پورٹی دی چاری۔
غمہ وہ کہ پریجھروہ محبت خان ٹی سپرو سروہ۔
تورے ستہ بہ ڈکی موڑہ تل پہ دہ باوروی۔
ایساری گنہوہ پورکھوہ پاس پہ گنہوی بزرگی۔
گنہوی ٹی پہ سرکھوہ درشکارہ ٹی لندارہ کوہ۔
لئس درنس خوئی صوہ کوہ نور پہ ترب جندے خلاص سلی۔
محبت شاغلے سپوردہ لہ مشکی سرہ انجردہ۔
پیرکی فریادونہ بہتیاری سہتو وھلی۔
بنگال زوئی المردہ حیات خیلو زنیو سردہ۔

۱۔ چاری = خاری۔ تحقیق کوی۔

۲۔ برجھر = دستراو در رہتی وقت تر مینځہ کوم رخت چہ دھنے ھند ته وائی۔
۳۔ گنہوی = لومت بندہ۔ بند۔ دخواہ لارے کبس برسے اوچت بند ته والی۔

۴۔ پہ ترب = پہ ھندہا پہ جندے = قورے نہ۔

۵۔ مشکلی پر قسم آجھے ته رافی پہ انجھر = انھوڑ۔

۶۔ بہتیاری۔ چہ شوک بہتی گئی نیتے کوت اودعہ بے دوں گاڑوی۔ ولله د محبت د اکن زمہن سوتیں سوتیں

سورله جنکه رانچه ماله نور او بويدي -
 ياره تتر خيلو چه داوزوئے محمدده -
 ياره سڀيند توره جنک في کړي په غارمه ده -
 شا غلني زنه تله جنکه رايسي رنځرلي -
 داواري که پل يادوئم خوپه شيرشي -
 نامونه به في نه آخلم هر چوک به په پيغيشی -
 ديو تو په دولونه في کوپت خواهه ووهلي -
 که دنه چنه پسنه طوطي زی که ميداد خيل وي -
 نيكی في سره ويله اکاخيل په في وه زمنه -
 په پهله قصه ناستوه داره نه وه له دشمنه -
 دالته گنه پوره پوريه چاپيره په ګبر زولی -
 محبت د پيل مقارنه قصه پيشه

۱۔ رايسي = راشي -

۲۔ اکاخيل = پورته زمنه = اتناد -

۳۔ مقارنه = ميداد خيل -

دُمَرِيٌّ نَاوِرِ خِيلِ كَسَر

۱ شاباش ناوار خیل چه لی بوستان زویہ عمرہ.
 ۲ قامورنگہ دے شہ کوہ په دشمن دے وکھ غورہ.
 ۳ په لوگ تھل دے شکارکہ۔ لہ دشمنہ دے خہ ڈارکہ.
 ۴ تور توپک په لاس بستے تو نہیں برابرہ.
 ۵ تور توپک په لاس وہ تابہ تل لی شکارو سواس وہ۔
 ۶ تل بہ ڈاریدلے دے توپک لہ ٹنکہ هارہ.
 ۷ نزکشہ دے ویشنیلے صوحی مارتہ چہ پریوتہ.
 ۸ دالتہ صوحی مارچہ په دشمنو چیوتہ.
 ۹ بے باوہ لی ایسارکرے لی تانہ وہ داخڑہ.
دشمن په ناچا پیرشوہ نہ یوساری دے پیرشوہ.

۱۰۔ چہ۔ کبشنہ۔ ف۔ دے پہ بوستان د عمرخان نادر خیل پلار نوم دئے.
 ۱۱۔ رنکہ شہ کریں = لاج رکھنا.
 ۱۲۔ لوگ = غیر آباد۔ هفہ ھائے تہ والی چہ کوم ھائے ھٹھ نہ دی۔ تھل، پیکستان، زور دی طعن
 ۱۳۔ فرنسل STICHING = بہت۔ بہت۔ رختی توپک بہتے چہ لہ بارو دوک تکوں۔ فرد پیچا جو
 ۱۴۔ (چلوں) کولو دیارہ بہ فی بے دربہ کرو۔ حلہ بہ فی دیزاد کرو.
 ۱۵۔ دُسراں = دسراں ہی مت۔ نزکشہ = ہروسی۔ لگشہ = صوحی مار۔ دیو خون فرم دئے
 ۱۶۔ پھر تھے = کیوں تھے۔ ۱۷۔ بے باوہ = بے پامہ۔ بے فکرہ.

ش یو دے که ورلاندے مختلط کلہ سوت لہوارہ۔
 ش چہ یو دے کہ ترلاندے تور و والے جبلہ باندے۔
 ش کورہ خدامے رحمت کے پہ شاغلو میر و باندے۔
 ش لہ ترنوئے سرہ جنگ کوئی بے تیغہ بے تلوارہ۔
 ک پہ تورہ فی پہ لاس و مے یا توپک و مے جندوک۔
 لہ واری پہ فی خبروہ واپس نیازمے اہ واپر خنک۔
 پہ تلس لاس باندے جنگ کی لکھ بازوہی کوتراہ۔
 جنگ کی پہ منکلو شین زمراۓ وہ فی جنکلو۔
 ش من توپہ شاغلو مضل تہ او کے ستارہ۔
 ش زمری غوندے بے زغل کرو پہ آللہ بے توکل کرو۔
 ش دالۃ پہ دشمنو باشے پریوتہ و ببرہ۔
 ش دالۃ وزیرا نوئے بیا یو جبلہ نارے کھڑے۔
 نہ پہ تورے کلہ پر زی سینے تورے موبہ سرے کھڑے۔
 سرے نہ دہ زمراۓ دہ دہ قصہ شرہ پہ موڑ ببرہ۔

ش ۱۔ یو دے مدلاندے کرو۔ یو دے ترخان لاندے کرو۔
 ش ۲۔ والے دھیلے د جبلہ باشے یو د پاسہ د مک د۔ ترنوہ د پیر، بے شمار
 ش ۳۔ یا پک توپک و مے جندے یا پک توپک و مے ترے نہ پ
 ش ۴۔ کوتھو مکونقرہ۔
 ش ۵۔ ستارہ ربہ خدا یہ۔
 ش ۶۔ زغل توپی چھوڑ۔
 ش ۷۔ پیرہ پریوتل تندوڑ پیوٹل (نیادیستا)
 ش ۸۔ یو جبلہ نارے کھڑے مسلسل نارے کھڑے۔
 ش ۹۔ پر زی عور زی

په لاس نی کرلہ تیڑہ په دشمن نی وکھہ کریڑہ۔
اوں تو ورنزدے سوکہ پیدا یو چوک له پیلا رہ۔
له پیلا رہ تو پیدا ای یوستان زویہ عمر ناہن۔
خدا گئے دے سه په لوری نن در پیشہ سرلہ کرانہ۔
سرے منکلے رانغلے نی وزیر ولہ میدا نہ۔
شکر دے وی چہ داواری خدا گئے خلاص کھے له سفرہ۔
چوک کہ لشتانہ دی دا سے زمی نی ساتلی۔ (ساتی)
قامور منکلے نی شے کھے مہینہ دے ورگولی۔ (ورگوی)
چیرے ناور خیل سرلے به نہ وی بے اشہ۔
بس دے وی میر ہوسہ یارہ چہ پارہ شمیرے کے۔
کنوبہ شے تیارے تہ بیا به کوم لوری (لاستہ) نارے کھے۔
کورہ په هر چا باندے به پریزوڑے ماڈیکرہ۔

تہ، تیڑہ = سنکین - خبستہ - کافنے۔ کریڑہ = نارہ چتمہ) گریڑ = دناومے (غموس)
په زورہ ٹھہام

تہ، گمراہ در پیشہ شره = سختی در پیشہ شره۔
می، «ساتلی» والفاظ راتہ، ساتی، بُنکارینی۔ ساتی = پالی - پیٹہ بُنہ، خراک
دے ورگوی۔

می، مہینہ دمیاشتہ ستواہ یا بل قہ (CALENDAR) "ورگوی" والفاظ ورگوی گئے
تہ، لاستہ = لہ لوری - لہ طرفہ۔
تہ، اے جہدون ماڈیکر، اے جہدون دماڈیکر تیرہ - تہ بہ روپ شے - په هرچا
په دصرگی دیابنام تیارہ دا خورہ کھہ۔

مَرْوِلْوَا وَخَتَكُوكَالَّدَرْ

نن مے زیکئی شہ ده ابا خیلو له سپرو -
 ۱ ختک په نامت دردمی په نامت لی نتارو -
 حکم لی ستارو له شکر ده که نتارو -
 ختک پسہ خبر سه سری کھو کنه په غزو -
 ۲ زمنی دخواجی دی سامنکو تورو جائی دی -
 سامنکو په نامت دی راو تحل له کورو -
 ۳ جانو شاغلی سپور ده ربہ ته لی سے په لوری -
 ۴ چیرے تورے جائے دی سپرو تول په ده انجوری -
 چہ نکه سی گکرو دشمن بولی په نارو -
 ۵ رخت لی بریجروه سرہ لکه سوہ جکروه -
 ۶ نن بہ زمنی شتی په پلو چہ لہ تورو -
 ۷ تو مکر ٹنکه هارسنه سامنکو تورو خر په هارسنه -
 آزمنی کھویڑی چہ پاریڑی لہ پیغوره

۱ نتار = لوپہ -
 ۲ دخواجی یوہ قبیله ده - جائی = وختنی - دی اندینی -
 ۳ جانو باخیل وو - نگ = انجور = انجور -
 ۴ شتی = جنگلینی - کی = - تھٹھے = قصد - ضد - غیرت -

- ۱۔ سرفراز زوی دے ہیدر ده داں تولی سپرو سردہ۔
۲۔ سائنه لی کوہ مانہ خلق پیر جندے خبردہ۔
۳۔ داسے رنگ سپارہ بہ لمعہ کان وہ لی دیرو۔
۴۔ صدیق زوئے لی صدر ده۔ چہ لی غواہے هفہ نرداہ۔
۵۔ شہ زینی بہ تل نامونہ شہ کی لی پلازو۔
۶۔ نرسراۓ بُراوادہ رغ لی اورے پہ چوڈادہ۔
۷۔ نربھا رامنک ده لی جنک پہ اختیارو۔
۸۔ ارمان مے سوئے دوری خپل جان دے کوہ توکری۔
۹۔ بل میرہ بہ چوک تا غوندے پاتوری۔
۱۰۔ خپل سردے پہ مکلیا کہ خطانہ سوئے له وارو۔
۱۱۔ کبردے کاوه حسنہ زکہ سوہ درپیشہ۔
۱۲۔ زوی روٹرہ دے مہہ سوہ بل دے جان کہ بے آبرو۔
۱۳۔ زہ جرس شیاریم میہر نو کسر و نہوایم۔
۱۴۔ چوک چہ تورے داروی تورے دارو ته لی وایم۔
۱۵۔ ویل مے کستیری اوی لی میہر پہ دُستارو۔

- ۱۔ سرفراز۔ میناخیل ده۔
۲۔ صدیق۔ شاب خیل ده۔
۳۔ نک۔ پوتا دیو ہامے نوم دے۔
۴۔ دوری۔ صمدخیل پہ توکری = تکپے تکپے۔
۵۔ مکلیا کوں = سرشتہ کردن۔
۶۔ کبہ: عنورہ = حسنہ = دلخوازی۔
۷۔ تورے دار = توریا لے، دُتورے خاوند۔
۸۔ کستیری = یو خ شبودار بُوہتے دے۔ دشتنے کستیرے = مشک۔

دلت خیلوكاڻم

زه و ده له خوبه و لیش سوم خربوله
یو کلام سے کہ په زریه سره پیوند.

یار انوچه پیوند سے کہ په جان چه۔ (کبن)

زه دعنسے میره نه وینم جهان چه۔ (کبن)

چه ختکونه سے او که بینه سوکند.

ختکان دی یوه آخائی بله نغای.

ھیشہ به موڑه خویند سے لومنه زای.

ختکو رک کہ دری پلا ریوز منرو خوند.

ئ دوہ خرگی چھٹی خیسور په لور تیار سی.

ئ هرموزی کوره تکھے یسے په شکارشی.

ئ په ترپ شرمیثی نه دران به لی کی گنها.

ئ یار انو بھیر کائے نه وہ نقصان وہ.

ئ چه راخنے زری نزوئی شیرخان وہ.

ئ - ترکی - دھڑه حی په خیسور = دختکروطن یا کلئے.

ئ - صرضی = خوش سپے په تکھے = غفت = گھشت.

ئ - ترپ = منیه - ودیہ - دران - دشاعر فرم دے.

ئ - بھیر کائے = وہ وکے کاروان په ٽ - شیرخان دلت خیل وو.

بھیر کائے ہی کہ لہ موڑہ چنہ بند
 ۱۔ دلت خیل پہ چنہ جی لہ سروتیردی۔
 مرادی زوئی صورتی ہی بیاویردہ
 کہ منے ہی نرپہ کتی سہ چرکنہ۔
 ۲۔ ختکو بھیر پرے شہ جندے کرشی۔
 چہ مے ولیدہ نہ لسٹ تنه وہ گکشی۔
 کہ منے ہی پہ ستنه ہی نج پہ کوڑکہ۔
 ۳۔ لکھ خڑے اوہ پاس وادی پہ بند۔
 یار انوشل وہ نہ کہ دیرش دہ۔
 زینی پسہ ہی اوڑدو سانگو پہ ایش وہ۔
 ۴۔ نن بہ اویسوی سرکیو وینو وند۔
 شاباس شاباس ملوك زویہ میرولی۔
 زینیو خوئی تہ سپینو تورونہ زغلی۔
 ۵۔ احمد خان ہی کہ بے چاپہ درتہ رنک۔
 توپکو ہنکہ هار غیسو ورازہ شوہ۔
 ۶۔ ما رمان دے احمد خان روپے خولہ شوہ۔

۷۔ نہ سر تیردی۔ دخان پرواہ گوی۔

۸۔ بھیں کاروان بے جندے : تریس نہ - درتہ پہ کرشی : GEEPING

۹۔ گکشی : گدیبی - جدا - پہ سکھ بند : گکنی۔

۱۰۔ وند = لوئے دیلہ - نہر = پہ بے چاپہ : ناٹانہ -

۱۱۔ درازہ = گنہ باران - شیبیہ = پہ روہٹ = ہمارہ گنہیں -

غره کبلاءٰ ره اوں د تلے وہ لہ جنگ۔
 ش احمد خان غیسی ولوئہ لہ چانہ۔
 ش پرھارونہ خودے اوکنوری ملنگ۔
 ش احمد خان بی چترے لکھ نشتر کی۔
 ش بہرام پہ کور پریلوت غم توکر کی۔
 ش محبوبے لہ پزے ولویدا لونگ۔
 ش یار انو شرزوی خان زادہ دہ۔
 ش بی اجل لہ غیسی چرنگہ زدہ دہ۔
 بل بی توری گولے کہ نہ زمکاے زنگ۔
 یار اندا کلام دوران د بیٹے۔
 ش مرکے حق دہ لہ هرچا کاڑی ملنگ۔

ش بی ولوئہ = ولوندہ = بخیر دو۔

ش بی احمد خان = دلٹ بیل دی بی پیترے = قوچے = تکرے۔

ش بی غم توکرے = غم پلے = توکرے = تکرہ۔

ش بی محبوبہ = احمد خان بیٹھہ = پزہ = پوزہ۔

ش بی دے۔

ش بی ملنگ = خراج۔

عیسک خیل لئی نیاز لوکلام

۱۔ روجہ ادینہ وہ عین پیش دکھہ سپری۔
 درستے اچو خیل وہ ھیچوک نہ درومی خالی۔
 ۲۔ چری درتہ رائے چہ نوازہ غواستہ بوستہ۔
 نیازی مے دی را غلی شنے سانکے تور وہی۔
 ۳۔ قتل ویل نوازہ زہ خبر لہ دئے آوازہ۔
 ورجہ پھیغہ نہ درو مسہ موڑہ خوب کو پہ نیالی۔
 ۴۔ بیکو ز من خانان دی قتل خان کہ نواز خان دی۔
 نہ بی پہ زمکھ چوک نہ دوی چخہ زمری۔
 ۵۔ زمری خادی لی بعنکلو شایستہ تر زمہی مکلو۔
 چہ کوم جنکھی چہ حاضر وہی ماٹہ وی سانکو چتی۔
 ۶۔ زندہی عیسک خیل دی مدار عنون طیانو سیل دی۔
 چرنگ شایستہ دی لکھ سرو زرو والی۔
 ۷۔ یو جائے کر لے رعنایا ھیسک خیل کوہے پہ پنھوے۔

۸۔ روجہ : روجہ - ادینہ : پھرخات - سپری : سواری -
 ۹۔ نواز دیکھو خان حُری اور قتل خان دیور دوہ : سکا - نیالی : تولڈی -
 ۱۰۔ چھٹی : چھٹی - بندل : چھٹی - پتو : دجکھے - دوزکھے -
 ۱۱۔ والی : در - جسکہ -

سماں کو کھر په ہماروہ ماتیدے نکھ پھولی۔

کہ نزدہ براہ خان دہ۔ سیل ٹی نپوچ پہ خپل جان دہ۔

ہرچوک ٹی لندارے کی چہ لہ زینہ ورزغلی۔

لہ زین سہ ورتہ پلے محمد خان ٹی دہ دھلے۔

غوث کیویار انو بروندہ براہ خاندہ۔

ہرسپے دے نہ کی براہ خان سرہ سیالی۔

مہدے زوی ڈفراں دہ۔ کشٹے کھرے ٹی میدان دہ۔

صلح رحمت دے وی خلقہ مددے پہ تعری۔

میر حمزہ زویہ صادقہ ٹی دعہ میدان لا یقہ۔

جائے یاری خیل دہ یارہ سائیکے دار تروکہ۔

ھلے مرکے نستہ اورے یکداہ ازٹی۔

مکل شاہ زویے سودا ددہ خُدا تو وارہ ننکر پہ یاد دہ۔

وارئے پہ تورہ ربہ مور مہ کے پہ بُرہ۔

مکل ٹی ریودانہ جلانی مہ کے لہ قولی۔

میر بانہ زویہ اکرہ پہ نیازی دے کی بپڑہ۔

۱۔ ب۔ پھلے ٹنکھے پھری۔

۲۔ ب۔ محمد خان عیسیے خیل دہ۔ ب۔ براہ خان عیسیک خیل دہ۔

۳۔ ب۔ صادق سلاک خیل دہ۔

۴۔ ب۔ ھلے چ دے ب۔ اورے ٹھورے۔

۵۔ ب۔ سورہ اد یا عاصم باد ننکر خیل دہ۔

۶۔ ب۔ مکل عیسیے خیل دویہ ریودعن۔ یوہ دُنہ دہ۔ سورہ مکل ٹے دی ب۔ جلا = جدا

تا لام = الجمن۔

نیاز دے کہ پہ نخہ دے نیاز یو گولہ نفرہ
 زوبلہ دے جلاتہ سکانہ سه رہ پاٹہ
 کہ بیادے وی نامت روپے کاڑہ لہ پولی۔
 میرباز زدیہ مئله تہ خیرات اوکہ پہ چلہ۔
 کمکوتاۓ زوئے دے پاٹہ سہ نیاز یو لہ عنبلہ۔
 تل پہ هرسیزہ لکھ مکل دے بھاری۔
 سپارہ وہ دے وڈے اُنبرے درے کھلے پہ کھے۔
 مکل زمن پہ جائی سرہ کوی جان سوہے۔
 یوتربل اغزین وہ شالیم خان پلالی۔
 زہ دوران شیاریم شیارانو شرم نستہ۔
 خلق والی زوہ دہ زہی زندیو سنکاری۔

نہ۔ پہ نخہ کولہ = پہ نخہ پولہ۔ پہ نم دولہ = نقلہ = خورل۔
 م۔ زوبلہ = ژوبلہ = نک۔ دے دولہ = دوہ کے بکھری۔
 ش۔ کمکوتاۓ = کمکوتکہ = روہ کے بچئی۔
 ش۔ هرسیزہ = ھو شیزہ = بت۔ تونس۔ سوہے = غورے۔ مینھے۔
 م۔ پلالی = طلبگار = پلال = طلب۔ پلال = حفاظت۔
 ش۔ شیار = شاعر۔

نواز اوس سلطان خیلوکسر

من می بیانوئے خبرتے واوریدے۔
 دے نواز او شے دشمنو اولو هله۔
 یار انوپہ غرمہ سوہ چغہ پکھہ۔
 پہ غرمہ ڈمانو اولو هل دولونہ۔
 میر پیوز تھو ملا لیسے تھے۔
 اه ده جندے سپرو پرے الیستہ دو لکھ تہ۔
 زیرہے او شے لی لہ غزوہ سا او الیستہ۔
 کہ فی نہ کانہ دشمن دی لیسے راغمہ۔
 یار انو نوازم در کثرہ کرہ۔
 کبرمہ کہ بدے رو خ د نستہ۔
 غ پہ دیاندے بتتے منه در لوکو لے۔
 سلطان خیل قضا آخستی نہ دیریتی۔

سـا۔ اولو هله = بو تسلی = سـا۔ جندے = ٹھنـ.
 سـا۔ دو لکھ = رو د غرہ = پکھے۔
 سـا۔ دیاندے تو پک بھے چہ لہ بار دو پک کرہ۔ تو چڑلو د پارہ بھے بتتے دہـ.
 بل کرہ۔

اچو خیل پاں سپارہ نہ ور شکاریڑی۔
 دمید ان سائنکے بی ہیچہ نہ کہنے لے۔
 چہ اول مے ولکی کرہ در خورہ۔
 کہ متنے بی پہ زمکی بی نہ وہ نورہ۔
 قطب زدی سلیم خان وہ کہ خواجہ وہ۔
 سودا دخیل مے جنہیں نئی سائنکو چائے دہ۔
 قطب ز صتو عنبر کے کھوئے کھوئے۔
 سلطان خیل حالہ آتہ وہ دالتہ درے سوہ۔
 میدان چہ بی زمریو عنہیں بچے سوہ۔
 سپرد چمہ بہ می سائنکے رانچہ ولے۔
 شبابس شبابس احمد زویہ شہپرخانہ۔
 میدان چمہ مے خہ کوئے میرانہ
 سلطان خیل ترمکنڈی دے سائنکہ وکشہ۔
 دے چرکھے باکے دے نہ وکرزو لے۔
 نواز سندھے خڑیے سہ میدان چہ۔

۱۔ جنہیں نئی = وہ انسانیت۔ ۲۔ ختنہ = بیٹ۔ ۳۔ عنبر کے = دن تاہ - (500B7E)

۴۔ حالہ = اول۔ ۵۔ هلہ = هلتہ۔
 ۶۔ چھے کیدل = سیمانا = ۷۔ شہپرخان عیسیک خیل وو۔
 ۸۔ مرکنہ = مکنہ = ختنہ اور مین رخیٹ = مریٹ = کر غریب = ستونی = مفرٹ۔
 ۹۔ چرکھے راسپیہ، ہندہ اسپیہ چہ پہ پتھروے (تندی) بی سین داع وی۔
 ۱۰۔ سمندھے = سمند۔ اس (5085E) بی خڑیے = رنہ = او دریہ = اہی بی راحستہ۔

تیرے توڑے مئے پچھے کرے پہ چان چہ۔
 ہے وائی یوئے توڑے خوراک نہ کہ۔
 ۱ دغہ توڑے چاہرہ دالو دتھے۔
 نواز چہ فی لہ واری چنہ وہ ایسٹ۔
 ۲ سمندی فی لہ میدانہ چنہ نہ ایسٹ۔
 ۳ فی سمند بائگے فی دشمنو سے نیولے۔
 ۴ اے یاراں نواز مہ دیلو پہ توڑہ۔
 نواز زیرد پتاۓ مکل دہ۔
 پہ مکلا نوباندے تل شوری بلبلے۔
 ۵ اے ظالمہ نواز مہ دیا مکبختہ۔
 نواز پیارے پہ ہمرچا باندے دہ سختہ۔
 دہ پہ غیم چہ بہ زریثری پردے چلے۔
 ۶ یاراں غنی دے هاتھ خان وو۔
 ۷ پہ میدان چہ پلے سیے لہ خریان وہ۔
 کہ دشمن سرہ جنک کی پہ منگلے۔
 ۸ پہ منگلو جنک کوی خروتی باز دہ۔

۱۔ میدان : میداگان - مردگان - میرہ بزرگان - میرہ ولیان - رسولی خلقی : تول : بادھ
 ۲۔ سمندی : آس - خوبی : ایستل : باسل : ۱۔ فی : دے : سمند : آس۔
 ۳۔ مہ دیلو : مہ زہو۔ ۴۔ سیا : وہہ۔
 ۵۔ (HORSE) خریان : آس۔
 ۶۔ خروتی : خی۔

۱۔ یار انوسرنی ایشے په نواز دھ۔
 ۲۔ میرناۓ عنی زمرائے دھ لی جنکے۔
 ۳۔ یار عنی دے صمد خیلو رنک شے کرے۔
 ۴۔ سلطان خیل سیسے اوڑے عنی پہ پریکرے۔
 ۵۔ دہ اوڑدے چنڑے تی جکہ شروے۔
 ۶۔ قتل خانے چہ لہ ورایہ پہ نظر کہ۔
 ۷۔ عراقی کورنگ فی پیسہ پہ خبر کہ۔
 ۸۔ دے کورنگ باکے فی نہ او کوڑوے۔
 ۹۔ قتل خانے چہ اوڑدہ سانکہ پہ لاس کہ۔
 ۱۰۔ سلطان خیل تر مکنی فی پورے اورے سانکہ کشلے۔
 شباباں دی ای پونہ پہ دلیل شاغلتوب نارے لی را غلطاتر میں
 پہ میدان فی سپینے تورے خرپولے۔
 آچو خیلو پتھ راوہ زرہ مے شہ دھ۔
 جنک فی کرپے سلطان خیلو پہ دیو سہ دھ۔
 اللہ مهروان دہ پردتے فی چہ ساتھ۔
 خلقہ عنڈ کیو جرسی شیارتودھ۔
 مسلمان بہ رب ورکہ کی جنتودھ۔
 ۱۱۔ چہ کلیمہ فی دے حضرت بتی دئے۔

۱۔ میرناۓ: بھادر: ۲۔ چنڑے: زلف: جکہ: زکہ: ۳۔ اورایہ: لرے: سے
 ۴۔ کورنگ: آس: لپسہ: هله: ۵۔ کوشادی: خوندل: ۶۔ مکنی: خت: ایسین: کشلے: با
 ۷۔ چتھ: فتح: پتھ: نیزہ بازی: ۸۔ دیوں: کلہ و نزدے رکے: بیدیا: دیوں: غل: بوئے۔
 ۹۔ مهروان: مهربان: ۱۰۔ کلیمہ: بسم اللہ: بے

نیازیو اود روک سر قتل خ وال چند کوت زنکا

بن مے چو خبرے دی راغلے په کوکل -

پنجھ مروت غونہیشی کی نیازی په ایله ول -

تو زاوہ که قتل وہ درے پلاسرا کمپے اکل وہ -

ابو وہ که اکل وہ دوئے هم د اسے عمل وہ -

نیازی بہ سوہ ایل کو بیا به غم کو هر چوک تپل -

نیازی اوپری پشتون دہ مروت بدی کی پون ده -

مروت پارہ لی جنک تہ سپین کو طونہ واچول -

مروت توحورہ زور دہ پیری پلے پیری سپور دہ -

دشمن تہ چہ حاضر شی وی پشتون بیاسی مغل -

یوہ ورج نی سیلہ کہ لی شیخانو په مزدک -

دومہ ورج نی لشکر پنڈو کہ په نیازیو وختل -

لشکر چہ ورنہ پنڈو سه نیازی پسہ در بر منہ سه -

تورے په اختیار نیازی لہ کوت را اور تل -

مروت پہ مخ در کوڑ کہ نیازی پسہ جان در بوز کہ -

کید رعنند مے فی غار وہ بیا په غار نہ وتل -

سا د بینہ ول : ۱۔ موند : ۲۔ نیازی : ۳۔ تاز شکو خیل وہ : ۴۔ قتل گیکر خیل وہ -

تک : ۵۔ اتل میہ خیل در دی س : ۶۔ میہ صر : ۷۔ مسجد : ۸۔ مٹ : ۹۔ بوڑل : ۱۰۔ یعنی اکل

دری چلور سپاری وہ خولہ پلیو سرہ سمو وہ -
 سد احمد زوی شہزاد بیل خنز آدہ زوی عالم ده -
 چہ چیرے شاغلتوب کی عیسک خیل پہ یادیدل -
 رحمت لکے دلت خیل پہ زندرو باندے -
 هر چیرے میدان ته سورہ دوئے کی تزدیر اندازه -
 قصہ په درواغ نہ وہ تو من دیرو ولیدل -
 جانا زوکے یادیتھی تھم جبرے کیتھی -
 زندھی حیات خیل وہ ببری خنان فی مکل -
 زرخان زوی عیسک ده شاغلتھی کنہے شک ده -
 هر چیرے ناور خیل سراۓ په تو رہ باندے کلک ده -
 چہ پیش سی ناور خیل سراۓ به نہ سی کوڑلہ بیل -
 په چرمہ مہہ خیل دی نہ دشمن سرہ کیل دی -
 هر چیرے په میدان چہ مہہ خیل یادیتھی تل -
 کمال وہ کہ مهر جنگ وہ په خواہی تورے جنگ وہ -
 سد کوت ته لی جان کلک کہ مہہ خیل لی ادب لل -
 مسو خیل زندھی ورنوی لیسے ورغلل هم جو لی -
 مهر جنگ سرہ بہ تل لی ازار خیلو زندھی تو تول وی -
 سد مهر جنگ لی شاغلت خبرے کیتھی پہ کابل -
 واہہ کار گیرد رنگ دے شہ کہ دلو یارہ -

سد - شہزاد عیسک خیل وہ - سد - کوت = فضیل -

سد - مهر جنگ مندرہ خیل وہ -

سرداے زیاق کرے درے پلاری مکے دے پارہ۔
 تودے کولے وسوے حامتوہ دے شوں۔
 شاغلو ورنارہ کرہ محمدہ مینہے دے کولے۔
 تائی شاغلتو جبرے میلے ته راتلے۔
 لہ کوت چنہ راوزہ سرہ او بہ کو غوبل۔
 کندہ چہ لشکر دی پوک موسیانی پوک کنھی دی۔
 ھائے درے پلاری دی لہ پلوہ شنہ زمری دی۔
 ایسا کرہ درے پلاریو پہ ستر دچھنی شستل۔
 کبردے کاواہ کندیہ جکہ سوہ درمیشہ۔
 شاغلی درے پلاری وہ پہ کوت پاس وروختل۔
 چہ شپڑ شپے سو لے تیرے نیازی پسہ سوہ پہ دیرے۔
 دامے درے پلاری تہ جھوپے وکھے دیرے۔
 پیرشکری اوکشہ چہ لہ کوت تہ اووغل۔
 بس کہ اسے جرسہ لی میرہ جبرے دایہ۔
 کورہ تہ بہ پوپہ داویجاہے دُنیا پائے۔
 خن ولیستان دے سپین سرہ غاش دے واہہ اوختل۔

۱۔ مکتہ عیسیے خیل وو پ۔ ۲۔ کندہ عیسیے خیل وو پ۔
 ۳۔ ستر: پردہ پ۔ چہ: کبین پ۔ خشتل: غل کول۔
 ۴۔ کندیہ عیسیے خیل وو پ۔ جکہ: ذکہ پ۔ دیرہ: یوہ۔ دار۔
 ۵۔ بہ جبرے: خبرے۔ ۶۔ پو: شو پ۔

نیاز لوکلام اشپرخانزم وال

چه به درته دایم دے نیازیوله هنڑه -

وہ فی کھو جکھو په میدان فی وکھو لره -

لره فی چه یووہ دے نیکی قرآن فی وکه -

اشپر او خانزم کھو فی سندھ غارہ خبره -

اشپر ده که خانزم وہ په ویالوسره میسته سوہ -

پسہ بہ ایسارشی چہ قرارشی کے له کرہ -

اشپر لشکری دی چوک موسيان او چوک مکبھی دی -

ھله درے پلاری دی له پلوه شنه زمری دی -

چیرے تو رئے جائے وی درے پلاری یاران په ورہ ھینہ ولہ نہ وہ -

چه په سره غارمه سپاره سوہ جانو ویل سرفہ کو مه -

چه نیازی مو مولہ سره -

غواتی دے فی دوئے ابا خیلو لھے په کھے -

- اشپر او خانزم دواہہ عیشی خیل دد په میشت = آباد -

کر = کاشت =

- موسيان، مکبھی قومونہ دی پا مکبھی دختکو قوم ده -

- ھله = دمٹ پا پلو = پلو = چرہ = له پلوه شن =

شنه زمرہ ۱۸۰۰ء

دلته نیاز بیوہ کور پر بیوہ د بزء۔
 ش جانو رسیل ملوکہ تایہ بیتو کرله بیوکہ۔
 ش بزء مے کوہ پہ سائنکہ کہ میرہ فی اوس درہ۔
 ش حق خودے دعوہ وہ فی شیرے زویہ نیامنہ۔
 ش تہ فی درے پلاری پہ بنت رنداوے لکھ ونہ۔
 ش پیر تو من دے سیاہ درنیدہ لکھ لہ لمہ۔
 ش بل مل فی درائے وہ ماہالہ ویل شین زمرے وہ۔
 ش شنہ زمری امید ان چخہ نکھہ لڑہ بڑہ۔
 ش درک زویہ رحمانہ نن پہ زنہ دسرا غلہ کرانہ۔
 ش هالے مرگئے نستہ اورے لیک دہ لہ دفترہ۔
 ش واری اچون خیل سہ پہ شاغلہ در زباد کرم۔
 ش مندو شیرخان فی سروہ نتکیالی یاران بہ یاد کرم۔
 ش شرم چشن چیرے جی ٹوپک لہ ہنکھہ هارہ۔
 ش زمری سکندر خیل دی یولہ بلہ کلہ بیل دی۔
 ش سلت صابوہ سرہ وہ زوہ پہ تم لڑہ گوہرہ۔

ش ۱۔ جانو با خیل دو : ش ۲۔ شلوے : سوروے :
 ش ۳۔ درے پلاری پہ بنتے : درے پلاری دپارہ : درے پلاری پہ رنگ کیں :
 ش رنی : پہ خانے نکم دلاڑی :

ش ۴۔ سیاہ سایہ : سورے :
 ش ۵۔ درائے ابا خیل دو : حالہ = اول - هلتہ :
 ش ۶۔ درک دلو خیل : رحمان دلو خیل دو : ش : حالہ : دے طرف : ش : درنیا : ناہیں :
 ش ۷۔ سلت شہاب خیل دو : صابوہ سید خیل دو : کوہر سید خیل دو :

۱۔ هر جا ویںل چہ کورہ احمد جان چنڑے لیہ دی ۔
 اوس توں پہ سرود یونوگھٹے کپھے حیدرہ ۔
 پلارنوم فی راجی نہ دلامیرله تورو جی نہ ۔
 زمنی خویڈا دخیل طرفی فی سم بیانی پہ شرہ ۔
 پہ دے جکڑے نہ ہھیشم کوم لاستہ براۓ ده ۔
 یو دہ عیسیٰ مہ سوہ یو تو شہ زنڑے بنبرائے ده ۔
 پیغله جن فی پاتہ سوہ فی پلار پہ کور اڑدراہ ۔
 دل وہ کہ بلال وہ بیکو خان فی موڑ دیوال وہ ۔
 لکی دیوال پہ رنگ سه ۔ نیازی قصہ سوہ غورہ ۔
 چہ نر آس وی ترلاندے ترپلوئی نکری دراندے ۔
 پڑھ دے فی پرے کری پیر لعنت دے وی پہ باندے ۔
 داسے رنگ سپارہ پہ لکھر خیل چہ دی المراہ ۔
 غورتے ورتہ وائی بے کناہ بہ دے وستائی ۔
 میدان پہ ورج زورہ جیرہ وہ کونہ بیا ورورہ ۔
 شہ کلام دے جو یہ کہ شیاری دو مرانہ یارہ ۔
 تہ پہ دُنیا خوش فی خان تتل زویہ سرورہ ۔

۱۔ احمد جائینا خیل روہ لیہ : ویز مکار، فارغ

۲۔ راجی : راجی پہ پہ شرہ : شرع ۔

۳۔ وستائی : بیاد کری ۔

۴۔ جیرہ وہ : کورہ

مرلواد نیاز پوکسہر بیکو خاوال

مرلوت او نیازی جنگ او لکیده۔

ما په چنگ چه یوهنک او ژغندیده۔

ئے بینرداں غوائی دی راوستی رست۔

ڈنگ په غاشی نرے کھرد ولتیده۔

مرلوت نارے وھی رترے کرکے ۔

مرلوت زور ده په ڈولونہ خبریده۔

ماشپیشین لی سره جو پے کپے لشکرے۔

ئے ما زدیکر په ترنا اور او لکیده۔

مرلوت تورے وھی لہ ستہ زوره۔

بیکو خان هاتھ خان ورقزی۔

زمری سپینہ تورہ سره عیسکی را وہ

ئے په میدان چه بارخورک او کریده۔

لخواجیو چه یو ٹنلہ مرہ اتیل ده۔

ئے ۔ بینرید طن دے ۔ رست بیکو خیل دو۔

ئے ۔ چنگ یو ٹنلہ دے (دردہ دہ) ۔ غاششہ غرو نیمین کبھی تھیت ٹھائے ۔ دل تیدہ ۔
پیغڈتہ مشو۔

ئے ۔ ترنا عیسیے خیل پامیا فراں لی ۔ دل ۔ او کریدہ = او قهریدہ۔

کشلاندہ لہ هزاں اور ٹیڈہ۔
 پہ سینے چہ مے پریکرے سانکھ رادہ۔
 سے دخواجیہ پیار ٹنلہدہ کہ ایندہ۔
 قلندر مسوت ستورے دے سمردہ۔
 پہ یو اری فی سہی دیزے اوکہ۔
 ادم زی دداری جارے دہ۔
 کلان ادم زی پشہ پہ مائے دکشہ۔
 دغہ ڑغ کلانہ ناتہ جو ییدہ۔
 خنان پہ سانکھ صادق سینہ بزہ کہہ۔
 خنان مہو کہ کورتہ بہ راتلہ۔
 دے نیازی اورے الش بہ دروبل دہ۔
 مروت خیل درکبیدل لکھ راندہ۔
 میر باندے جان مفت حرام دہ۔
 شفی و رور سورن سرہ کہہ چالیدہ۔
 زہ دینک لہ خدا یہ کشلے دیدار غواری۔
 کہ مے خواست ددہ پہ درا و قبیدہ۔

س۔۔۔ ٹھیو = ذور در۔ مضبوط پہ ایندہ = سانی۔ هند غواص رسو خندار، چہیہ
 خدو کین وی پہ دینک لہ دکھی دکھی تھوڑہ۔

س۔۔۔ بزہ = سور وے۔ شلوٹے۔
 دہ = لرکے۔ دلگھی تھوڑہ۔
 دینک دشامدرنم دے۔

دَمَرَ وَلَوْا وَدَنَيَا زَلُوكَلَامِ بِيكُوكَاوا

غَرْمَهْ چَهْ كَرْزِيدَهْ ماشِيشِين لَيرَدوهْ .
ماكَهْ نَهْ كَاتَهْ نَيْ سَپِينَهْ تُورَهْ لَهْ دَهْ .

اشِيرَكَبَرَدَهْ رَادَهْ پَهْ كَوَكَلَهْ .

دَالَتَهْ خَان نُورَخَان اوْ دَيْيل درَهْ پَلَارِيوهْ .
ولَهْ زَنَهْ وَشَهْ تُورَهْ وَهَيَوْ .

خَلَادَصَون مُودَهْ نَيْ لَاسْ پَهْ كَوشَرَلَهْ .
جَكَرَهْ سَرَهْ لَكَهْ غَوَرَى غَوَرَى .

مَيْدَان چَهْ بَهْ نَيْ شَوْهُانَانَهْ تَرَوَرَى .
دَسَهْ بِيكُوكَسَانَهْ سَوَهْ مَاتَهْ پَهْ دَهَلَهْ .

دَسَهْ بِيكُوكَسَانَهْ تَنَكَرَهْ سَوَلَهْ مَاتَهْ .
دَنَكَرَسَانَهْ بِيكُوكَهْ سَوَلَهْ تَاتَهْ .

زَرَهْ مَهْ نَهْ دَهْ نَيْ بِيكُوكَهْ زَرَولَهْ .

غَرْمَهْ چَهْ كَرْزِيدَهْ چَهْ دَوَلَشَهْ بَيْهْ تَيَرِيدَهْ نَيْ بَهْ .
نَوَهْ ماشِيشِين بَهْ كَنَهْهَهْ بَلَقَنَعَهْ دَهْ لَوَهْ ماشِيشِين بَهْ بَيْهْ .
بَيْهْ دَهْتَهْ دَهْ .
دَهْ - كَوشَرَلَهْ - خَزَنَقَلَهْ - شَسَنَقَلَهْ -
نَكَهْ - غَوَرَى - كَنَارَهْ - مَكَهْ - شَرَقَهْ - شَوَرَهْ - كَهْ لَهْ - تَرَهْ .
دَهْ - سَانَهْ - كَتَهْ - بَكُورَهْ - دَهْ - دَيْيل - پَرَيَوَلَهْ - زَمَنَيَهْ - دَهْ .

دے دلیں خوئی میردل په میدان پریوت.
 میرہ وہ لوسئی تورے باندھے چیوت.
 دنیازیو په کرزیده غوبل غوبل.
 په لرغوثی روزی لی بڑھان ده.
 مکونیوہ لی نکولے په میدان ده.
 دے قضا کوئے جوانان او خوپول.
 نڈ یارا نوچہ روزی لی غور ولے.
 بیا در در آدمی پھال ده په نینولے.
 درونہ کله جلا کیڑی لہیوہ بول.
 شاباش دے لی پیتے زویہ شیرمانہ.
 تہ لی اچو خیل په ذمہو کرانہ.
 سری تہ دے زمہی تائیسے درتلل.
 کہ مندہ دے نسباپ خوئی اسپرداہ.
 دلے په دعہ میدان حاضرداہ.
 نیت لی نہ وہ پہستنہ لی پکرزول.
 اسے درورہ ساہردی په خواہ محمد یار.
۷ نیازمے دے عنوزول لہ خریانہ.

۱۔ مکونیوہ - مکونیو = زنگون - گھوٹنا.

۲۔ او خرپول = پچھاوے - په زمکھے اوزنوزول.

۳۔ د روزی - احمد خیلدندی - غرپول = پچھانا - په زکے مکنکول - مزبول.

۴۔ شربان - عیسک خیل دو ہن - ۵۔ خریان = اس -

په بل دی سانگه تربیل -
 م که مزوہ یو قاسم تاہی خیل مزوہ -
 مئی موڑ صابو پئے غوشے می لشکر وہ -
 زصری وہ راوتنی له جنگل -
 م ادوہ آتہ سپارہ می خان نورخان وہ -
 دوئی مے وارہ پیر شاھانی نوکزان وہ -
 عثمانی له جنگکه نور وژ غنیدل -
 یوتول می عمرخان خیلو درسرہ وہ -
 یارانو ماویل شردہ په غنی چہ -
 باوری سانگکه په ماتہ کی نیازی چہ -
 یاری خیل په غنی وارہ یادیدل -
 م شادمان اه پائیست خان په چکره وہ -
 م میدان چہ می ننگران وہ گرزدل -
 یارانو عنایت حُوئی مزہ دین وہ -
 گورہ تورہ می وے چنہے مخنی سپین وہ -
 وہ نیازی په وینوئی سرہ راوہ منگول -
 م یار انو مسقی حُوئی تالائی وہ

م :- قاسم عیسک تیل دد :- م :- صابو پی :- عیسک خیل دد -
 م :- خان نورخان اعضر خیل دوپہ -
 م :- پائیست خان میداد خیل دوپہ گروہ بہلا مخایدہ رو غنا -
 م :- ننگران - دوہ کسان نیازی وو -
 م :- تالائے عمرخان خیل وو -

په نُجْ چه فی تُوبَنِه تُوبَنِه نیازے اوه -
 آریانہ ده فی تُوبَنِه په کنڈول -
 جارے کے تر کشلوز منہ دواہ -
 چه جائے تو ریک لری په غاہ -
 نیازی فی عنتری او ریدل -
 یارانو چه نیازے په ماتے کوڑ سه -
 ذ نیاز یودعه خوئے ده جان فی بوڑ که -
 سپارہ نہ پالی نہ اور سیدل -
 صرو تو ز منہ دخوئے ده فی مکلو -
 نیازی بہ کله پریت دی په جنگلو -
 کہ بیکورا اپاتے سه له اندھا یل -
 ملوك علیے خیل هم فی چا تربور ده -
 وسے داتی قام په وینو سور ده -
 ده هب و نه دے آپیل قام او وہل -
 دورانہ یارہ بس دے فی قرار سه -
 بُرخه عنایہ د جنت حُریے دلدل -

تہ - تُوبَنِه تُوبَنِه = چیرے چیرے - تنپئے تنپئے - ترازے -
 آریا، تھیلے -

تہ - عنتری = سہمنگ آداز - کونجداد آداز - هنگ آداز دسپری، چھ سپرے او لپڑدی -
 بُرخ = بُرول - بوڑول = ہولول - غونبول -
 دلدل = ینم آس او ینه فرشته -

داسے آس چھ سرفی د شیخ دی - وزرے دمارعہ پہ شادی - اصطلاحاً دشیر علی است دلی

عمرخان اہ جلی سید خیل نیاز لوکسر

پوچھیرے بدلے وَشومے ربه موڑ په زمانئے چه -

تھر چاکھے اندارسہ او بہ نہ مومو کوزے چہ -

میر دنہ خندنی سوہ دروغ وائی مرکے چہ -

مرکے چہ سرہ چینی په نا حق قصے پیمی -

دو مرہ رشتیا نہ وی لکھ زو منہ په چھے چہ -

ہندکی سرہ تغییری په مولادے او شرمیزی -

تھر «شوریہ موڑہ لوٹ کو جلی سربہ ورد توپرے چہ؟»

چہ فی غم لشکر وہ محمدیار دواہو سروہ -

شارہ باندے راخیزی مال بہ موئی کبیلے چہ -

سکندر خیلو په نظر سوہ کم و ستر سرہ خبر سوہ -

غونڈی په تورہ چغہ وزی تورے کاڑی په دیرے چہ -

غواسے را ہورے کرپے تو منوئی لندارے کرپے

تھر عمرخان لیسے سپریزی سربہ و شندای بینے چہ -

تھا بہ اندار و رک نہ مندہ بہ اشکینیں نہ صندیدل بہ انداد نایاب

تھا خندے بہ غیرتہ بے عنۃ خوشیے موضی بہ مرکہ مصلحت الجمن

تھا بہ شور پیغمبر بنار بہ توپہ هنہ کچورہ چہ آشنا فتوہ چنہے پکبیں درکبی

تھا بہ سرشنڈل سرقریبانل بہ بنہ سرحد بدل بہانہ

عزت زوئی نوازوہ کیسیلے فی غارے بازوہ۔
 پیشے کاڑی کوزیٹی اوہ نہ چھٹی کیسیلے چہ۔
 صریزی دلا میردہ رُخ فی پورتہ پہ دزیردہ۔
 جائے فی خوییدا دخیل دہ۔ خالی کلهوی تورے چہ۔
 صریزوہ خزوہ داری نہ کیدہ لہ بلہ۔
 پرلسٹے لے جندردہ لکھ مُھر پہ خزانے چہ۔
 جندردہ ورنہ رنگہ چغہ واڑہ پہ دہ پنڈہ۔
 جندرپہ وینو سوردہ لکھ بیم پہ هندوانے چہ۔
 صریزوہ کہ نوازوہ سانکو توروہ پہ نیازوہ۔
 پرے وٹے جندرہ سانکو تورو پہ ماملے چہ۔
 ملہ فی خندنی دہ درے پلاری وہ کہ نیازی وہ۔
 پریشے فی جندردہ ایسا رشوی پہ لوٹے پہ۔
 مستی زدے ذکر دہ میرہ کله ددہ کوردہ۔
 جندر باندے دَریٹی پہ ذہ کنڑے غلبے چہ۔
 ابا خیل وارہ شاعلی پہ سپارہ فی دی کہ پلی۔
 سورستہ کی بلوچیان دی شوریدلی دی قلعے چہ۔
 دخواجے صاحب خان دہ شایستہ پہ دہ میدان دہ۔
 سکنیاٹے فی اتل کلہ که دے سپرو پہ غور بیڑے چہ

۱۔ سالمہ = معاملہ ۲۔ خندنے = خوشنہ۔ ۳۔ عزتہ = غیرتہ۔
 ۴۔ سکون = برابر = مساوی۔
 ۵۔ سکنیاٹے = تور (توراس)

اعظم زدیه اکرہ او نبھی تاکه په بیره .
 هند کی دے کرہ په مخہ لکھ کاغہ په دورے چه .
 ظریف چه عراقی ده . ترمن ٹول والی سخنی ده .
 جکھی نی دشمنو غیسای مات کرہ په لیندے چه .
 بیا موله میدانه فتم راویہ سکندر خیلو .
 دعسے خبرے دی روایہ مسئلے چه .
 خبر سوہ چہ بلندہ مانک بیا رائے په منہہ .
 زوری پشتتو سود اکرہ شورے دیرے چه .
 صوڑ چہ کلام والو تکلیا میہونہ ستایو .
 خوسی بھری غنیو لکھ باد په سمسارے چه .
 درو موبہ کئے ته کہ صوزدہ کنجی سوہ خلا صہ
 کے زیارت چہ اوکھو بیا به خوش یو مدنیئے چه .

س : - کاغہ : زاغ : دورے = درکہ . جنکل :

س : - ترمن : عالم . مخلوق . بعهان .

ت : - بیره : ب .

ج : - جندرہ : کنجی . قفل . دزدہ کنجی خلا صیدل . بنہ سارۃ نیت کیدل (نیض حاملیٹ)

ختکاوڈ مرتو کلامر

چیشتنه دے ماشہ خدا یہ قادری۔

ئن مے پہ زہرہ بیارا غلے جیرے۔

خبرے پہ کوم چہ پہ ھیڑم۔

پہ سے لارے جم اد بہ شویڑم۔

ڈمرتو زنہری جنک ته لا پول لرے۔

لرے جنک کوی پہ منی شہ کے۔

اے چشتنه خدا یہ داواری پرہدہ کے۔

ختکو تھے دروستے لشکرے۔

یار انوئی اتل ہوئے بھا خان وہ۔

ددشمن پہ لوری دھ کھے سامان وہ۔

دے میہد قصہ وی داسے زہرہ ورے۔

یار انو زنہری دلخواہی دی۔

کہ منی سانگو تورو جانی دی۔

پلاس فی اور دے سائٹکے کیبرے (تیزے)

ئٹ :- جیرے = خبرے پہ ڈ :- شویڈل = پھسلنا - تسویڈل۔

ھٹ :- پرہدہ کے = اے خدا یہ پرہدہ سے او ساتھ۔ فضل پرے او کھرے۔

لٹ :- جانی = وختنی - نہ سرہ۔

۷ رحمت کے تاجی زو پہ زندگی باندھے۔
دشمنوں نے زور کا وہ پہ ویراندھے۔
۸ جنک پہ روج دشمن تھے کوئی غرُسے۔
یار انوچہ دا سے نئے شپے سوئے۔
۹ کہ صنے نی دے منجھا لکھے نی لوٹت کہ۔
یار انو پنجہ شپن ختک نی مرہ کرو۔
۱۰ ختک سرہ پریوتے سرے آترے۔
مرد تو لوٹت راڑ کہ کاڑہ سوہ۔
یودے بل لہ حالہ خبرنا سوہ۔
۱۱ خداں چارے مے ولیدے حاضرے۔
یار کہ چہ تھے خپلو ملودر پرے شوے۔
۱۲ میدان چہ نی زمری غونڈ بیا بھے سوے۔
احمدزادو بہ پہ جائے نی تورے نڑے۔
۱۳ یارک سرہ پیر ختک سوہ ساری۔

۱۴ یارک پہ ختک پیر کری دی واری۔
۱۵ یارکہ یارہ بخت دے پتکنڈاں سہ
ختک باندھے دے نہ چلیزی تورے۔

۱۶ :- تاجی زی - بو قوم دے -
۱۷ :- غرُسے = غرُوئے - ستَوے - بوئے خبرے - میزے -
۱۸ :- منجھا - دخترک لکھ دے - ۱۹ :- ساری = پرابر پی
۲۰ :- داری = گذاروئہ -
۲۱ :- تکنڈاں سہ = لغت شو - گلت شو. (تکنڈاں سُست)

یار انو عباسی نی بآکوده۔

تورے داری کوئے پہ تابوده۔

خنک نی آچوئے ترکمرے۔

تامور نکھ دے شہ کوہ علی شیرہ۔

تو من دے شا غلتو ب خبرکرپی ہیرہ۔

بہ شانلو زندہ کے میشندے بورے۔

چلور سخنے را غلے هم غارے۔

خیل ناتے نی پہ سایپو باندے ولارے۔

پہ دپرچہ خونے زاری کے سترے۔

یار انو یارک کہ جلال دین وہ۔

دوئے مے هبھولو چہ رنکین وہ۔

تاجی زی زنہی بہ نی تل دانی سند رے۔

یار انو صرو تو مسیران دی۔

دوئے کور پہ کور سرہ ویران دی۔

یار انو کہ قصہ مے چا منے۔

کوہی خیل دے لہ دے جایہ کری لرے۔

جرسہ نی میرہ خبرے وایہ۔

تہ بہ چو پہ دے دیجاہے دُنیا پائے۔

فیل دے شایستہ دی ملغیرے۔

۱۔ خپلانہ = خپلوان - خاندان - قام تبلیغ = سایہ = ییر - واپیلا - ثیرا رسایہ = صفویہ = سایونہ =

۲۔ مسیران = لوئی - رد الفاظ ما دیا اندے بل کسر کبنس داضع کوئیدتے)

کلام نواز میدا دخیل و حکیم کدا خیل

خوب خندا مے نستہ زرہ مے نہ کی قراری .
 پام کوہ لندانی مالہ تاسرہ یاری .
 سترہ کے دے دی تو رے بیٹھے اور دے کھو راپورے .
 ٹول پہ سرچہ راشٹے لکھ زانہ اسیری .
 زانہ اسیری لیلا ده ٹولہ کستیری .
 والی بہ بیتھونہ زرہ مے نہ جندے دری .
 زرکے مے چہ شیار سہ شیار تو فی ما بار سہ .
 درجے شو مے (سکے) میدا دخیل کی چواری . سے روچے .
 سپارہ سرہ ٹولیزی خان نواز کلہ دریزی .
 صوبہ لری کورہ دور نہ تمداری .
 صوبہ لری کورہ داری نہ شی چالہ پورہ
 چارے لی حکیم دہ اوپہ نہ جندے دری .
 چارے لی حکیم دہ خان نوازلہ دہ عالم دہ

شہ: لندانہ: محبوہہ ہے
 مک:- کستیری: خوشبو دار بوجہہ ہے
 مک:- نہ جندے دری: نہ ترے نہ ڈرینی: نہ ترے قوارینی .
 مک:- شیار: شاعری شیار تو شاعری ہے
 سٹ:- خان نواز: میدا دخیل ووہ
 مک:- داری نشی چالہ پورہ: دمی دسے اخستونہ سے لا اونہ کینی ہے
 مک:- جندے: ترے نہ ہے: دریدل: دڑی دیدل: قوارین ل .

درستے حکیمہ نخان نواز ده پرستنگی۔

چوپھچہ په حکیم سه یوس ساعت په حکیم غزو رسه۔

پھیوتے لی حکیم کیدا خیلہ هُنڑی۔

حکیم چه در بعید ارسه له درستے چند ایسار شه۔

په تورو میرنے حکیم په جان باندے زخمی۔

زده دے حکیم ده نن په سرو دینورنگین ده۔

اولہری میدان ته رائے چنگ کرپی په زوری۔

شاپیشته مکلا به ته سئے دشنے میدان پاپه۔

یولاس دے په مصرے میروندادے کشلے ترکینتوی۔

لور دے چ کیدا لے په سندو نام دے بلے۔

حکیم باندے پهیرے کی لکھ زانٹوای امیری۔

تول دے میداد خیل ده زرغون طو طیالو سیل ده۔

نن دی ولے شوی شو چوانانو کپرے۔

درستے میرخان ده۔ پریدیلے په میدان ده۔

دشمن یاندے چ وسی ده ڈاغ دشیر علی رف

لبس کوہ لا جبیرہ یارہ دلتہ او دریڑہ۔

ایمان غواہہ له خدا په کسر و شوے باوری۔

۱۔ چوپھچہ کوز بـ سـ ۲۔ پھیوتے = کیوٹے بـ سـ ۳۔ درستہ = اسلہ - تریغ - تیغ

۴۔ مصروفہ = توڑہ بـ صہوندہ = لاس۔ ۵۔ شنگل = کمکینتوی = دھال۔

۶۔ سندو = دیوٹے شنجے نوم دے چ = سـ ۷۔ تول = ہڈ لے بـ

۸۔ دھلے = دھلے پـ کپرے = گکرے۔ سرو پـ

۹۔ شیر علی = حضرت علی رف۔ رخلوں م خلیفہ

کلاد نواز خاں میڈ اخیل و حکیم کداخیل

یار انوچہ فرمان درب په و سه۔

میداد خیل چہ لہ والیہ راسپارہ سوہ۔

یار انزلہ واللئے نہ راسپارہ سوہ۔

لبریجدر پہ حکیم خان دوئی میلمانہ سوہ۔

حکیم نواب مے لاس چیشو پہ تورہ۔

لیک وھلے شے پورہ دے لہ حضورہ۔

حکیم پہ جان بیمار شوریدے نہ سی۔

پہ مستہ کلی یو کورنہ و تے نہ سی۔

یار انوچہ نتلا حکیم کوردہ۔

میداد خیلو آچوئے ورسورہ اور دہ۔

حکیم خان پہ جان بیمار شوریدے نہ سه۔

یار انوچہ نواب اوکڑہ وارونہ۔

شاغلتوب نارے نی لارے پہ ملکونہ۔

تو رکینہ مخے تہ نیسی پہ شانہ سه۔

حکیم نواب چندان پر دہ کل وہ۔

شاپستہ کلاب دے تورے پہ دیل وہ۔

حُمَيْل

۱۰۷

خزان رائے زیب مکان سوہ ایرے وسوہ۔
نالت کہ پہ دلوانی پیر کے پاسہ۔۔۔
چہ دائل بہ خواز حکیم لہ لاسہ۔
لارے نہ ساٹہ پہ نشانہ شہ۔
پہ درستاہے دے بارو کوکریرے وہ۔
جہان واڑہ دے یارو پہ لندارہ وہ۔
خان حکیم نارے وہی چہ مارو چہ سہ۔
مارو کوکرے پیر پیہ ارمات زاری۔
خان حکیم نواب مکلاپ پکرے غراہی۔
حکیم خان نواب دے خاور و میلماں سہ۔
عطا لی شاعرہ بس کہ او دریڑہ۔
دے نابودے پہ ساعت ھم مہ خوشیڑہ۔
کبرا خادہ کہ ایمان یہ مسید سہ۔

تالی زمن وال سر

ما په ذره فی شیار تو یوہ لیرہ ده۔

اروین لے مے دشو زنہو نارہ ده۔

ت تالی زمن حاکم په منچہ تور سوہ۔

ت پائیده اوشان دوئے باندے پور سوہ۔

ت پائیده په باندے شوے تسلہ ده۔

ت یار انو فرنگی میں ورتہ او میل۔

ت کہ چاسرفی لوهانی بیتھنی راجوہ۔

ت یہ سرکار باندے فی پیرہ مہینہ ده۔

ت دے تالی زمن دلتہ توکل کھدہ۔

ت دیکی په فی سید میر ورسوہ مل کھوہ۔

پہ نیمر شپوی په لوهانی کوئے سورہ ده۔

لوهانی په خوب اودہ وہ خوبو لے۔

دو تور غوبیل ترکرزا لے۔

لہ دستے لی کہ جدرا روج فی کڑھ ده۔

ت ۱۔ ت ۲۔ لوگنک خیل دوہ۔ ت ۳۔ پائیده۔ جنک خیل دوہ۔ ت ۴۔ پائیده۔ جنک خیل ده

ت ۵۔ یہ مادہ ده۔ ت ۶۔ مہینہ تختراہ۔ انعام د

ت ۷۔ سیلان خیل دوہ۔ سید میر۔ بیتھنی دوہ۔

لوهانی باند سے ٹی توڑے خڑپہ هارسہ۔
 دشمن پیروہ لوہانی پے پہ چہ ایسا رسہ۔
 سکتی جوانی ٹی وینو چہ خبستہ سوہ۔
 شاباس شاباس دے دی خان زویہ وشکہ۔ رد لوہانی رو رودہ)
 میہنہ بھی پلارونا صونہ شہ کہ۔
 م۔ زمری غوندے کینہ بے وہی پہ مزکہ۔
 ن۔ نامے کریے لوہانی باندے بیرہ دہ۔
 شاباس شاباس دے تالی زویہ عباسہ۔
 پہ وشک باندے مے تاکرلہ را خلاصہ۔
 چ پہ لاس چہ دے مضری توڑہ تیرہ دہ۔
 م۔ وہ یار انو بڑے روزے نواز دہ۔
 غزنی خیل سرے دے سینے توڑے باز دہ۔
 لونک خیل توڑہ پہ ہر وطن شورو دہ۔
 س۔ سین میر بستھی مری پہ بربا کلہ۔
 لوہانی دشی سرو نہیں کلیا کلہ۔
 ن۔ فن پہ لاس فی غزنی خیل توڑہ درتہ دہ۔
 م۔ وہ یار انو سلیم خان زوہے ظفر دہ۔

م۔ (کینہ بھی = وہاں) کینہ بھی۔ دالفظ لہ کوئی نہ رکون اس تو تلے دے کینہ شی پھی سینے تر ان
 م۔ ا۔ پیرہ = پھیرہ ب۔ م۔ ب۔ نواز = دافراز غزنی خیل نواز۔
 م۔ ا۔ مہی نی بربا کلہ = دھپلو مہ دپھرا فی توڑے نہ وہ بکوہ = بربا کلہ = وصول کلہ۔
 م۔ ب۔ درتہ = درتی۔ در دند۔ بخاری ب۔ م۔ وہ = اسے ہ ظفر۔ بستھی وہ۔

نن ترپرہ ته و را غلے زیرہ وردہ ۔
 سپینے تو رے ٹغ لی اورے په دیرہ دہ ۔
 اسلا مانو رنکے تاشے کرے خلیمیہ ۔
 لوهانی پی سودے راوہ پے په جولیہ ۔
 کوتا نئے سرے سپینکی تو رے کرہ دہ ۔
 ٹالی زمن سرہ بی وہ سری غرشتہ ۔
 شیرن عنوندے شاعلی پیرے نستہ
 شایستہ عباس لی زرو منارہ دہ ۔
 ارنہ دئے قیصر غ دے شہ سہ ۔
 چہ دوغ را غلے بیقینولہ دیوسہ ۔
 اوں ترارہ کور چہ کتی باندے اوہ سہ ۔
 بھئی بدی دے سرباندے سپرہ دہ ۔
 نور الحمد شیاری شو میہو سنکارہ دہ ۔
 پاک اللہ ورتہ شو لے دا اسرارہ دہ ۔
 دعہ برخہ مے مند لے بیوہ ذرہ دہ ۔

۱۔ اورے : هر رے په دیرہ = ۵-۱-۴
 ۲۔ اسلامو : کو تہ بانو + زلیمیہ : کوتا نہیے ۔
 ۳۔ کوتا نہیے کوتا نئے : یو قسم فانہ بد دش خلی دی تک تو روی : دادھندواستان
 و ختنی باشندہ کان دی و درا دہ ۔
 ۴۔ صرغ رے شہ شہ : مبارک دے شہ ۔
 ۵۔ دیوس : کلی سرہ نن دے بیدیا (دیوس) - گل) پہ ۶۔ بدی : بھئی : سپینہ : سو
 ۷۔ برضہ : حصہ ربنیگی . شاعری) پہ ذرہ = ATOM - لب

محبت غزلی خیل سر

اویہ کم خبرے چا مرد انو په مدت .
 تورے خرب فی بیا اوکہ دوس ان زوئے محبت .
 پہ شپہ لشکر ٹول کہ خپلو ملوسروہ فی بول کہ .
 نوازی صندروہ خیل وہ بل توئے فی دجندر پہ مصلحت .
 مصلحت خوئی جندر وہ خلق پیر جندے خبر وہ .
 پہ شپہ لشکر وہ ایست محبت دولائی سروہ .
 وزیر کہ پتھنی دی دوئی مے ٹول درنہ ویریشی .
 محبت چاؤ وتلی دہ . پہ چا به اودریشی .
 کوتہ پچھہ مے اودتل لکنی وہ کہ برت
 صبا پہ لامانجہ مال مے پہ وزیر باندے بنکارہ سوہ .
 شاغلی زنڑی دلتہ سپیسو توروونہ دیرہ سوہ .
 ہر چا پہ زرہ راویہ وہ سینکلے تورے نامت .
 ایوہ پونکھی وزیر وہ پونکھیو ورنہ غورزی .
 شاغلی مردت خیل دی لہ مکریسو کله مکر زی .

س۔ بول = مرکہ . مصلحت .
 س۔ خلق جندے خبر وہ . خلق ترے نہ خبر دہ . خلق درنہ خبر دہ .
 س۔ لامانجہ مال = دُنمازوخت . سحر صبا .

۷ او نبیری فی که بہ و رکنہ فی میر خوش زوئے شربت۔
 شربت شاغل سپور دہ سپینو تور و تہ سر تور دہ۔
 و لیشتلی فی پہ زخ ذکر یا یہ لاس چہ اور دہ۔
 ۸ پریوتا لم خریانہ کولئے او کہ پہ پسات۔
 ۹ شربت چہ پریوت لاندے زنہ یو پسہ ورسورہ کرہ۔
 دلتہ محبت خان چہ شیر علی غونڈے نارہ کرہ۔
 ۱۰ یارہ پہ وزیر ترقی کوز کہ تور قیامت۔
 ۱۱ قیامت فی پہ کوز کریے لور پہ لور جندے پریڑی۔
 ۱۲ محبت شینکنی زمراء دہ پہ میدان چہ او قریڑی۔
 نن ثور حاضر سه فی وزیر سر زخت۔
 ۱۳ واہو لوٹک خیلور گنکے تائیتھ کرے اسے تورہ۔
 ۱۴ کنکو شوے پہ توبکو وار دے نہ کیدا له اورہ۔
 ۱۵ تامے اوژدے سائنک واری او کرہ او نبیری سستہ۔
 عظمت زوئے امر دین دہ توریے چنڑے گھنے سپین دہ۔
 ۱۶ کورہ چہ یوسپور فی جلا کریے پاس له زین دہ۔
 ۱۷ دے مے پہ رشیا سرہ پیدا داده له عظمت۔
 عظمت زم من کلاؤن دی سپینو تور و جلا دان دی۔
 ۱۸ حکیم وہ کہ شہ بازو رکرہ و لے پہ میدان وہ۔

مل ۱۹ او نبیری = اول، پہ میٹی = شربت، غزی خیل دہ۔

۲۰ پسات = نساد، چارئے پا۔ ۲۱ سپورہ کولی = ہله بول دینا۔

۲۲ ہے جندے مے = حرے نہ پا۔ ۲۳ او قریڑی = ادقہ بینی۔ عنصہ شی۔

۲۴ او نبیری سستہ = اول پا۔ ۲۵ جلا = جدا پا۔ ۲۶ کورہ رتے = تھرہ رتے۔

نن تر هرسی کاوه دددی د جنک صفت .
 ۷ صفتی په مایورده محمد شایسته سپورده .
 سانکه عزیزی اوکرد سپوری واچاوه اوچت .
 یاره په جنک خیلو چه پینداه فی سپرو سردہ .
 چه کبوشی په میدان چه بل ته کله کوی ست .
 زنپی عیپ خیل دی یوله بل کله بیل دی .
 ۸ شاغلی عیپ خیل دی شور وی تورے خصلت .
 ۹ میرباززوی بلال ده سپینکه تورے په خیال ده .
 ده فی شاغل تو خبرے تله ترو لیت .
 مهر جنک زوی پهلو آن ده . حاضر سوے په میدان ده .
 شافلیوز نهرو و اخست دے مصمرے تورے لذت .
 ۱۰ محبت چه چیرے سپورسی تولے واله په انخور سو .
 چپاد فی درانی ده حاکمانوی دهشت .
 چپاد فی درانی ده ده خوئی فی میره فی ده .
 تورے رفع فی تله سرپیازی ترلو هانی ده .
 میدان کته فی وکره رنک فی شه که دے مرود .
 میره هوس که شه ویژی هفه وانی پهیزی .
 بنی گپه شرع سیخونی که شیطان نه که غلطه .

۱۱ : محمد : عزیزی خیل و پنهان

۱۲ : بلال : باخیل و و پنهان

۱۳ : انخور : انخور .

شی .
 بله .

محمد تاجی نی کسر

اوبہ کم خبرے زیرہ مے پوب سہ انہ یشنو چہ۔
 زوئے توئی دور آن ده محبت برید کوی پہ شپوچہ۔
 وخت دے صبحدم پہ تاجی زی دہ بردہ ولی۔
 میرو لی زوئے زمراۓ دہ تہرہ دلی۔

پیر تومن ژغذی مسید زیات وہ پہ واروچہ۔
 کوشی لی ایسا رکہ لہ تومنہ لی ویزار کہ۔

چیوتے مہدہ دے سپرو پہ غور بیلوچہ۔
 مسید دے تورسے جنک کی دے زمری عنوندے غور زنک کی۔

کورہ پیر سپارہ خوی وھلی دی زینو چہ۔
 عظمت زوئے امردیہ پرے مہ وزے لہ زینہ۔

کورہ تاعنو تھے رده نہ دہ لہ شاہینہ۔
 چیرے چہ حاضر سے اوٹ دو سانکو پہ نیزو چہ۔

۱۔ (برید = سیمه - سرحد - کول) پرید = توکل - تیاری - حبلہ - شروع۔
 ۲۔ بزول = قتل - سوریدل - دسائی پہ عنابریدل۔
 ۳۔ تومن = مخلوق - عالم ہ۔
 ۴۔ غور بیلو = گلہ - پیر سری۔
 ۵۔ رعنوز اگنے (عزم المنه) غور زنک = زغل - چہ۔
 ۶۔ عنو تھ = جپٹ - ڈبان حملہ ہ = رده = خطا - بیله۔

حکیم زوئے سمندر ده چہ مئے غواپے هنگہ نردا
 دا سے رنک شاغلی بہ وہ دراندے زمانو چہ۔
 دلتہ فی داؤ زوئے محمد پہ خزوی۔
 بل میرہ پہ پوک وی محمد عنود شاغلی۔
 دہ مئے مشکائے کلکوک سپینو تورو پہ لبیو چہ۔
 تور خرسہ پل وہ نن مئی شو میرہ اجل وہ۔
 پریوت پہ میدان چہ فی داؤ ٹوئے کجل وہ۔
 نل بہ شوریہ مئی شو میرہ پہ دستور وچہ۔
 تورے واردے وکھ مصڑی خیلو چہ جیاتہ۔
 زوبل دے زمراۓ کہ لہ هر چادے وکرہ ذیاتہ۔
 تورے واردے وکھ نوم دے یاد سہ پہ تورپرو چہ۔
 محمد وکرہ جنکونہ خداۓ دے ورکری جنتونہ۔
 رنک کرہ پہ سروینو دے مدد خنہ د تارونہ۔
 کوش کوش پر دت ده نندارے مئی کوئی چونہ۔
 شہ تورہ مئی وکرہ دورہ توان وی پہ میرہ وچہ۔
 یارہ پہ جنک خیلو پہ پیندہ مئی سپرو سردا۔
 دہ مئے کیبر سورکہ مئی دشمنو پہ سپینو چہ۔

۱۔ مید۔ تنرخیل وو چہ۔

۲۔ مشکائے = آس چہ۔

۳۔ زوبل = ٹوبل چہ۔

۴۔ کوئہ = قمئے چہ کوشہ کوشہ = دلے دلے چہ = کوئہ = دغناں دغناں آثار۔

۵۔ تور = بھادری چہ۔

۶۔ دھیر = آلہ دھقان۔ دوشاخہ = کیبر = یو قسم تینغ دے۔

۱۔ در لغ دے سلا رہ دشمن پرے ایسے لہوارہ -
 ۲۔ تاتو سے نصیب وہ ائی جنت کشلو پیالوجہ ہے
 ۳۔ منکو دہ کہ جرس وہ کہ چند نری زوئی شہباز دہ -
 ۴۔ برت خیلو ز نہیں یونا زوہ -

۵۔ وارہ شہ جوانان وہ شہید ان شوہ پہ کور و چہ ہے -
 ۶۔ خو پیرے ارمان سوئے لئے داڑھوئے مہدہ -
 ۷۔ یارہ تاشیرین صورت پہ توں و کشیدہ دہ -
 ۸۔ ہیر تودے یاران ارمان سکوی پہ مجلس سرچہ -
 ۹۔ چیرے پہ چہ سپور سہ سپرو ہول پہ پہ انجور سہ -
 ۱۰۔ شان سے دا امیر وہ ٹولے گوارہ پہ نیمی گور سہ -
 ۱۱۔ دے پہ زیر و قہ غونٹ سے خرگند وہ پہ سپرو چہ -
 ۱۲۔ دوران زویہ محبتہ بن دے بیا منکلے سرے کرے -
 ۱۳۔ لُوتی دے تاجی زی کرل خو پکڑے لئی دے خورے کرے -
 ۱۴۔ تل کوئے جنکونہ خداۓ زیات کپڑے پہ مَعنوچہ -
 ۱۵۔ زہ میر ہوس شیاریم ہمیشہ بہ دے صفت کرم
 ۱۶۔ خداۓ سے دے نصیب کی جنت حور و برا قو چہ -

۱۔ دریم = الغیاث، انسوس = سے، کشدر = بنکلہ -
 ۲۔ رغہ = چہ، پہ مہتہ تتر خیل دہ -
 ۳۔ پہ انجور = انجور -
 ۴۔ براق = آس - براق = ھنھ آس چہ حسیل اللہ محراج تہ سور پیٹے تلے دد -

محبت غزلی خیل کسر

په کوکل چه مے زنہ کائے نہ قراریتی۔
 چه خداۓ باندے بنه یا وی نہ نوریتی۔
 په لکی په ناست دوران ہوئے محبت ده۔
 پرورد کارا اللہ ورکوئی سترد هشت ده۔
 ش دشمن واہہ جائے په جائے جنڈ پاریتی۔
 محبت خان آہ نظام خان سرو روری وہ۔
 په دے پتے سرہ کھے تیاری وہ۔
 ش ستر چپا وہ ممه خیل په لور بیتی نہ۔
 صاحب لشکر کے لاری چہ مل کنه۔
 کہ منے په ظفر باندے زغل کہ نہ۔
 مسرو خیل زمی مه تورو تہ خوشیش ینہ۔
 ش په لامجھہ مال تر مسو خیلو ورہ وی دی۔
 مسرو خیل زمی میدان تہ راوتانی دی۔
 دبر زال تو سے ٹوکیک په دہ پتو لی دی۔

ما ہے چندے داریتی = ٹھنڈے پیریتی -
 ش - ستر = لورے په چپا وہ موج - چاپہ = چپا دکوں = بربادوں - تباہ کوں -
 They have been standing round Mumo Khet early in
 the morning

نظام خان سپايان سے نہ ورثہ تھیں کیتھی۔
 خان میسن تو رہ ڑغ پہ لتمردہ۔
 زیر زوئے شاہد وئے تو رے نردہ۔
 مخافخ پہ سرو کولیو درکلہ یتھیں۔
 م پہ کولیو کلہ یدہ سرے شند لئے دہ۔
 اندر غونڈ یوجوان سے نزاولتے دہ۔
 شاہد وئے پہ تیر و غیسو پیرا لئے دہ۔
 م زمری غونڈ دلار دہ نہ تریشیں۔
 صموخیل سے پیر پہ لوہت باند سے راضی دہ۔
 اریا کلہ پہ فقر لا پہ قاضی دہ۔
 دوئی آغیان حکم حاکم چنہ پتھریں۔
 محبت خان سے کوہت خواتہ ود ته رنہ کہ۔
 سکو کلی باران غونڈ وریشیں۔
 یار انوھائے چہ اے غم تو پک وہ۔
 م کہ منوئے چامبخت لہ لاسہ پک وہ۔
 مکو لئے پہ محبت باند سے لکھیشیں۔
 مکو لئے او غور زوہ تر اس لاند سے۔
 پائیزدہ ملتان لہ ور غله پہ وہ اندے۔

۱۔ م سے — sacrifice his head

۲۔ م سے — shivering

۳۔ م سے — If you believe me

محبّت باندے مے پشہ کاڑی چوریزینہ۔
 چہ محبت و رزیداہ گھوہ عنزا شوہ۔
 نظام خان سپاہیا تو پسہ ورنہ شا شوہ۔
 پلی سوارہ دی پہ ستنه جندے پریزینہ۔
 محبت خانے دہ آخستے پہ جولے۔
 طوٹی زی پہ گرزید و غولے غولے۔
 زرہ مے نہ دہ چہ خیالی محبت زیزینہ۔
 شایستہ پکنی دے مہ پریوزہ پہ زمکہ۔
 شین زمرائی دہ درانہ میدان لا یقہ۔
 پہ ارمان دے امیران سپری ژغیزینہ۔
 زہ میر ھوس شیار و بیڑہ خداۓ لہ قهرہ۔
 ایمان برخہ مے تہ کے ستارہ۔
 دانابودہ دُنیا باد عنوندے تیریزینہ۔

سـ : After this

ٹـ : fashionable

شمس الدین والچیپی جکر بیوال کسر

زہ بہ ستا شنا صفت و ایم ستار۔

دھیہ کارانہ تہ کے برگیاں۔

ٹ کہ پردے سے وساتے پرور دمکار۔

یار انوچہ مروت سره اختہ شو۔

ٹ کہ حصہ پہ بدیوچہ زدہ شوہ۔

ٹ سره شستے نے سینکنی تو رے دندے۔

نصیحت کہ چاہتے کے نہ پہ لکیڑی۔

غم ڈولونہ پہ مرتوچہ ٹر غیڑی۔

جوہادیہ شو جوانا تو کلشیدی۔

یار انو ارسلادہ راختلی۔

ٹ کہ منوئے پہ پھاہ وہ پیرہ سلی۔

درے پلاریو معرکے و شوریڈے۔

درے پلاری معرکے تا شوریڑی۔

ارسلانی پہ دعے قصے خوشیڑی۔

ٹ - پھدٹے = پردے، عزت۔ - - - - -

ٹ - ببی = دشمنی - ENEMIES

ٹ - دندے - شستے - جکریے - معللا - کارونہ -

ٹ - پھا - شد -

شمس الدین په خپل سرو لتهید نه۔
 اے یار انو یک وھلے په دفتر ده۔
 که منوئے شمس الدین آزادی سروه۔
 چہ یہ تا اله بنازائے نه تورید لے۔
 ما شپین سره جوہرے کریے لشکرے۔
 لشکرے عسکرے توئے عنزوہ غروہ
 سره ورغلہ پا دو بخت تربورونہ
 درست پلاری وہ مجانے خلاص که لہ پیغورونہ
 ماز دیکرہ په چسٹی ویرید لے
 ماز دیکرے سره لکھ کرہ جکڑہ۔
 چر کنڈیشی بہ شاغلی زمیزی دارہ۔
 مہما تورے وھلے لہ دیرہ سارہ۔
 پہ میدان پھو پکرے دنییدے۔
 مہما خیلوز تبرو سراوی نہ امرانہ۔
 سرکی ویٹے دیمیزی لہ کریوانہ۔
 امرانہ زینپڑائے کسل ورزیدے۔
 یار انو یو غلامی زوئے ملوك دا۔
 ت کشلی تورہ راروی د جنک لایق دا۔
 پہ اول میدان چہ وغوریدے۔
 شاغلتوب نارے تاراغلے باونی۔

ملے دے دیئے ہے ت کشلی تورہ : راؤ کبیٹے تورہ

س پنچو خیل دی هم میران چه شنی .
 ممه خیل زن پرورد لئے ته پھر زیدے .
 س کشیر په ماتے جی . وس قادر دا .
 پائینداهے غور زه وی ترلاندے متدا .
 س مدی خیل په دریستاہ پیرے کوئے .
 ماتر چارکے د بکیر زوئے کشیره .
 شاغلتوب نارے د لاہرے تروزیره .
 ترئے غاڑھے توکلا لا جمیره .
 شہ حوانانو لہ کور و چنہ و عدے .
 خان چہ په پارو خان و خزو لہ .
 په میانہری یوسانکہ بو تله بنسلہ .
 په میدان چہ ویرہ نہ کہ سرہ مغل .
 س دمیانہری یوس سرکردہ وا زیدے .
 زوئے پیٹے .
 دنر و خوئی دہ سپینو تورو ته زغلی .
 په میدان چہ شین زمری و تشنیدے .
 اے یار انو

ران چنکہ نہ کوڑی چیدا .

س شنتل = چکر بیدل . گنکیدل .

س . وس = تران .

ت . دریستاہ = شا . دروستو . ملا . دھیلہ = دریستاہ (پیچھہ)
 س . قازہ = کوچہ . کندی .

پیدا جنگ چہ اوڑے سائنسکے عنزیڈاے۔
اوڑے سائنسکے عزاپه وی شرد لاسہ دا۔
باندے کپری دی دارونہ۔

پ دشمن تو جُور باز و چریدے ریاز کی آواز
برام خیلوچہ سرکی زوئے میخان وہ۔
کشیریخے تھے تھے وردیںے۔
احمد زیور نکے تاشے کپرے مدتی۔
ٹی میدان پہ وریج پہ شرو۔
خوشیدے۔

دا قامشکی خوبیا بدلے پیوئے کپرے۔
کہ منوئے دار جہان لے نند ارے کپرے۔
محبت تھے امران منکلے سرے کپرے۔
میدان سائنسکوتھے کورپے جو ریڈے۔
اے یار انود عصمت زوئی امرالدین دا
کہ منوئے تو رے چنڑے منے سپین دا۔
پہ میدان غوثیہ وہی خڑی شاہین دا۔
دتر بورلہ نخ نہ وکڑیدے۔
دتر بورلہ نخ نہ کوڑے نورنک۔
خلقة دڑغاوے والہ جنک۔

س۔ جو ر باز۔ باز۔ شبیاز۔ شاہین۔
ٹ۔ ن۔ غوثیہ۔ حملہ۔ جھپٹ۔

په چوکو دے شاغلتوپ تھے کیدے۔
 میرزو تاچہ په دیسی و خزو لہ۔
 اور نہ یستی دشمنو لہ غوبیہ۔
 خبری پتک وسے سرولنبو کھو یادے۔
 سرولنبو تھہ درکھو شوے اللہ یاردا۔
 دشاغلو میرو تل داسے دپارده۔
 شرین جان دکھ په تور و کشیدے۔
 چہ په تورہ کشیدہ شوے محمدہ۔
 ابا خیل تورہ په واہ وطن شکارہ ده۔
 دے میدان په وینو سور و کیدے۔
 لا جیز دنیا دور تیریزی۔
 نتکیالی جوانان مے وار په وار رزیزی۔
 ما زدیکر ده غرہ در زیدے۔

کلام محبت خاں و مقرب خاں دی خیل جگہ افراد خیل

مسٹے زیر پیدا زوان په شوندی و سرے نیو لے ده۔
 په کوکھل چه مے زیکئے لوپیدا لے دے۔
 دے دوران زوئے محبت ناست ده په کرے چه۔
 سرو دو نہ ٿر غیری په دیرے چے۔
 سری خیل چه درنہ پنھو دیا په دیرے چه۔
 چه په نئے شپه چوک و روتہ راغلہ ده۔
 چوک ویل چه سمندر که منار ازا وہ۔
 غازی خیلو په دستے خبرے رازوہ۔
 فتح خان نہ هرسوی په زرہ چه داع وہ۔
 ده عالم غوندستے بوھے چه وزنے ده۔
 ده اسین په زرہ چه بلے سوئے بلے کوھے۔
 چه په زرہ لے دے عظمت غوندستے چتے کوھے۔
 چھقی ڈوپک لہ ٹانا اور نیو لے ده۔
 محبت چه لہ کرے چخه راسپور سه۔

شاہ - دیرہ - جگہ - خاسٹ - بیکھ - چوک - جاسوس - خارلو وال۔
 شاہ - چھتے - نسلخ - شاندے۔

پولادی زغره ی واغوسته اجنورسه.

په دشمن نه لشکر لرمے کوڑولے وہ.

یارنو کوڑوله لشکروه.

چه غربه واوشته مل نی خابردہ.

اعظم خان غازی خیل کرمے راهنڑدہ.

هندہ وارہ شوپشاچه چا پلله وہ.

محبت په دشمنانو پسے زورکی.

په ستنه چه کدر زید و درتہ پیغورسه.

ن برجیر په خزو خیلو بریدلے ده.

ماورقون خیر و خیل که میداد خیل دی.

بها در میرونه چاتا دیل دی.

مقرب دئے گولو من ته دریدله وہ.

ن مقرب چه له خربانه چخه چورسه.

بیا په وہ باندے سینپونه تو رو غزویو سه

نہ پشا سنه نه تدم یو کوڑ دید لہ وہ.

یعقوب مقرب شوسره ساری.

عزیزانی یو په پل کری ره داری.

یعقوب بخودے نبات په طور شکاری.

مقرب له لاسه نی خال په من و هله ده.

میر قلم و روکرمے پیسا تونه.

مقرب چخه نه پر میکرہ میر داندوانه.

مقرب پکھی دل نے عنیرا اولے ده۔
الله داد، اصر دین چہ سرہ خواکھے۔
کہ منے داد جاریتے تھی شاکرے۔

دے باز انزو عنون دُروے نئی لکیا کرے۔
الله داد بیری مکل زار دیلے ده۔

لپے ورغہ صحبت پہ زیرہ باشے۔
سپنیون ترونی ویلو چہ وو خاندی۔

الله دادے پہ خیر باندے وھلے ده۔
یارانو بہ نشامے بلے صحبت وہ۔

ھبیشہ قرآن مجید پہ تلاوت وہ۔
چہ لشکر پہ منکلو جبر دیلے ده۔

صحبت شاغلے سپور ده۔

لاس چہ نی تیغ وے لا ہور ده۔

مقرب خوئے وھلے درے طور ده۔

ہرزل پکھی دل نے عنیرا اولے ده۔
شابس شاهین الله داد ده۔

ھبید ارزویہ سانچھ ترد بار ده۔
خانہ تارے سانکلو غربیہ یہ ارویدے ده۔

میداد خیل شاغلی پیر لشکرے سرو وہ۔

میرانتے سیفل نئی تورو بازی مکروہ۔
میید ارزامنڑ ٹنک پہ وطن قتلے ده۔

فروز خان چه په ولی باندے ره خورکه
 په ولی چه یوشہ گلے نسکورکه .
 که منه چه اختیار په زرہ نورکه .
 نواز خان هرئی گتکل زمرئے ساتل ده .
 میری خیل توئے وھی سرفہ فی نہ کره .
 په رشتیائی غازی خیلوشنگا وکړه .
 په داواری خافی جاکیره نه شوہ .
 بیکو خیل نواز خان رزمره زود نیوله ده .
 په یار انودرے پلاریو پیر او لس وہ .
 سرکی منوتے پکوی وکرنہ نشته .
 هرسپی تهے په پنډو زرہ چار دله ده .
 اعظم چه له شکر چغه جدا سه .
 عالم در رکا شه په منځلا سه .
 یو تولاۓ غلیمانو در پلا سه .
 په دستے الای قلم ویله ده .
 زه گنځای به شه میر و کسرانه دای .
 ھمیشه په حفاظت دے پاک الله فی .
 گنډی شیار شو مرد بیان دیله ده .

قتم شو

مطہری
 (پبلک آرٹ پریس پشاور)

بڑا ہے لکھا۔ تک : نیکاں ۔ انتقامِ اختری ہے ملے ایس ۔ ٹھوٹ ۔ دیر سری ۔
ہے پر کنہا ہے دشمنوں مدد ہے ۔

Khyber.ORG